

Bulletin

slovenskej advokácie

**Slovenská
advokátska komora
bude mať nového
predsedu**

**Zakrytá teleo-
logická medzera
v právnej úprave
dohôd o prácach
vykonávaných mimo
pracovného pomeru**

**Uzavretie zmiernu
a podmienené
zastavenie trestného
stíhania z pohľadu
prezumpcie nevinu**

**Právne postavenie
umelej inteligencie**

**Rizika sjednávání
rozhodčích doložek
a český právní řád**

**Konferencia
advokátov 2021
Prvé kolo voľby
elektronicky**

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Eva Sihelniková, PhD.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števcík, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzavierka odbornej časti: 6. 11. 2020

Uzavierka redakčnej časti: 25. 11. 2020

Toto číslo vyšlo 30. 11. 2020

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

bulletin slovenskej advokácie 11/2020

Obsah

AKTUÁLNE

- 4 **ROZHOVOR**
Som presvedčená, že reformy v justícii treba uskutočniť bez meškania
Mgr. Mária Kolíková
- 8 **DISKUSIA**
Obnovenie materiálneho prístupu pri doručovaní procesných podaní?
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 8 Zakrytá teleologická medzera v právnej úprave dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru
Mgr. Ivan Kundrát
- 17 Uzavretie zmluvy a podmienené zastavenie trestného stíhania z pohľadu prezumpcie neviny
JUDr. Michal Vaľo, CSc.
- 26 Právne postavenie umelej inteligencie
JUDr. Stanislav Demčák
- 33 Rizika sjednávania rozhodčích doložiek a český právni rád
JUDr. Tomáš Mach, LL.M. (Cantab), Ph.D.

JUDIKATÚRA

- 41 Členské štáty a ochrana finančných záujmov Únie: musí mať štát možnosť uplatniť si náhradu škody už v trestnom konaní?
- 44 K možnosti analogickej aplikácie prostriedkov ochrany podľa tlačového zákona v prípadoch internetového spravodajstva
- 46 Vyšetrovanie domáceho násillia a kyberšikana

ADVOKÁCIA

SAK

- 50 Aktuálne udalosti
- 51 Z októbrových zasadnutí predsedníctva SAK
- 53 Slovenská advokátska komora bude mať nového predsedu
- 54 Index právnej istoty 2020
- 55 Na „pandémiu“ domáceho násillia komora reaguje projektom právnej pomoci
- 56 Ako zvládnuť moment, kedy sme v strese
- 58 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 59 Konanie o ochrannej známke
- 61 Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb

ZAHRANIČIE

- 63 Vyúčtovanie právnych služieb – použitie prostriedkov klienta v rozpore so stanoveným účelom
- 65 *Bulletin advokácie* prináša...

ZAUJÍMAVOSTI

- 67 Vily advokátov na Slovensku na prelome 19. a 20. storočia (5. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD., doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

LITERATÚRA

- 70 Základy trestnej zodpovednosti v procese unifikácie trestného práva medzivojnovnej Československej republiky
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

K obálke

Konferencia advokátov 2021 – prvé kolo voľby elektronicky
Koláž s použitím fotografií z **Freepik.com**

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
  2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
  3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitiulkami.
  4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
  5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
  6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
  7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
  8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
  9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujete s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
  10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitiulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
  11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
  12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
  13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranne na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

ako sa hovorí: „Došiel na psa mráz“. To, že sa dlhodobo bránim prehnaným a rýchlo sa meniacim výdobytkom techniky o mne vedia asi všetci, ktorí ma poznajú. Môj tlačidlový mobilný telefón Nokia dosahujúci vek stredoškolačka pravidelne vyvoláva úsmevy na tvárach kolegov a klientov. Keď na jar z dôvodu protiepidemiologických opatrení prišli „mladási“ v predsedníctve a na komore s myšlienkou, že bude predsedníctvo zasadať dištančne, povedal som si „no dovidenia“. Nakoniec som to však za výdatnej podpory a tpezlivosti šikovných pracovníčok komory aj ja zvládol. Zakaždým, keď sa mám na dištančné rokovanie cez Teams pripojiť, mám obavu, ale v konečnom dôsledku: Ide to! Starý pes sa novým kúskom naučil!

A teraz je čas na ďalšie novinky. V dobe, kedy uvažujeme, či bude možné zorganizovať zimný seminár advokátov, Novoročné stretnutie advokátov, ale aj ďalšie podujatia, sa nám vynára dôležitá otázka, či bude možné v júni usporiadať Konferenciu advokátov 2021. Tento termín sa nám blíži a dúfame, že sa situácia s celosvetovou pandemiou zlepší a konferenciu budeme môcť zorganizovať vo formáte ako doteraz, teda okrem volieb aj so spoločenskou časťou a programom.

Pokrok však nezastavíme a radi by sme upustili od niekoľkých ton papierov zasielaných advokátom poštou v prvom kole voľby a administratívy spojených s otváraním tisícov obálok. Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory prijalo uznesenie v zmysle § 2 ods. 6 Volebného poriadku, ktorým schválilo, že prvé kolo voľby kandidátov do orgánov SAK bude na najbližšej konferencii v roku 2021 prebiehať elektronickou formou.

Na tento účel bude každému advokátovi vytvorená osobitná schránka/konto na platforme Office365. Komora má licenciu na vytvorenie schránok/kont ako nezisková organizácia a orgán verejnej moci k dispozícii zadarmo. Táto jedinečná schránka/konto bude advokáta bezpečným spôsobom autentifikovať na prístup k certifikovanému elektronickému volebnému systému POLYAS. Ide o systém používaný a overený v mnohých krajinách (aj v Nemecku alebo ČR), kde ho používajú vo voľbách do samospráv, pri voľbách do orgánov univerzít, ale aj súkromné organizácie pri rôznych hlasovaniach. Túto časť môjho úvodníka som pravdaže prevzal zo správy predloženej na predsedníctvo, neviem o tom dokopy nič, ale dúfam, že mi to kolegovia a kolegyně naozaj jednoducho vysvetlia, keď bude na to čas. Určite je medzi advokátmi mnoho aj technicky a počítačovo zdatných ľudí, ktorí s ničím z tohto nebudú mať problém. Ale ak ste na tom ako ja, neváhajte požiadať o pomoc v tejto oblasti šikovnejších kolegov či koncipientov. Viem o čom hovorím, ja mám niekedy problém už aj s ovládačom od „telky“, s ktorým si lepšie rozumie už aj moja malá vnučka.

Momentálne na komore prebieha proces prípravy tohto projektu, rokovania s dodávateľmi a zvažujú sa čo možno najjednoduchšie, ale overené možnosti a riešenia. Všetci dúfame, že aj napriek krátkemu času na prípravu sa nám to podarí zrealizovať. Už keď sme sa dali na tento boj, budem rád, ak ho dotiahneme do zdarného konca. Konáme tak aj s myšlienkou, že musíme počítať s alternatívou voči osobnej účasti a druhému kolu volieb do orgánov SAK na konferencii, ak nastane situácia, že predsa nebude možné konferenciu zorganizovať. Táto možnosť sa mi osobne síce vôbec nepáči, ale okolnosti môžu byť rôzne a nie vždy ich vieme ovplyvniť.

Pán tajomník a pracovníčky SAK slúbili, že budú nás advokátov a advokátky priebežne informovať a inštruovať tak, aby každý, kto sa chce na voľbe zúčastniť, tak mohol spraviť jednoducho z pohodlia svojho domu či kancelárie. Spomínali aj niečo o plánovaných inštruktážnych videách – nech už je to čokoľvek.

Prvé kolo voľby elektronicky... no budiž! Ja však dúfam, že táto biologická pliaga ustúpi a s väčšinou z vás sa uvidím osobne už čoskoro.

Opäť raz dôkaz, že technika zvíťazila nad človekom. Nie som však luddista, viem, že pokrok nezastavíme, prispôsobme sa.

A kto ma pozná, vie moje krédo: Treba začať naplno a postupne pridávať.

Ján Havlát
člen P SAK

ROZHOVOR

Som presvedčená, že reformy v justícii treba uskutočniť bez meškania

Ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky **Mgr. Mária Kolíková** poskytla bulletinu rozhovor, v ktorom sa vyjadrila k pripravovaným zmenám v oblasti justície.

■ **Definitívne prijatie tzv. reformného ústavného zákona v oblasti justície nadobúda reálne kontúry. Legislatívny proces je však spojený s rizikom, že nad odbornými argumentmi zvíťazia politické riešenia. Ste pripravená brániť návrh ústavného zákona pred prípadnými zásahmi, ktoré nebudú mať odborný základ?**

Hovoríme o zmenách v základnom zákone nášho štátu. K príprave tohto návrhu som pristupovala s veľkým rešpektom a pokorou. A bola som veľmi rada, keď som mohla vnímať zjednotenie okolo kľúčových hodnôt pri rokovaní o návrhu či už s predsedom ústavného súdu, súdnej rady, ale aj s politickými partnermi a zástupcami odbornej verejnosti. Záleží mi na tom, aby sa aj cez túto zmenu ústavy naša spo-

ločnosť posunula v hodnotách ďalej. Túto úpravu považujem za kľúčovú pre zmeny v justícii. Aby spravodlivosť nebola vnímaná ako niečo, čo je len formálne, ale čo má aj obsahovú náplň. Aby sme mohli veriť, že na Slovensku platí spravodlivosť pre každého. Som presvedčená, že reformy v justícii treba uskutočniť bez meškania, dôsledne a aj s prípadnými kompromismi, ktoré však samotnú reformu nepoprú. A v takých medziach som pripravená o návrhu prípadne ešte diskutovať.

■ **Jednou zo zásadných zmien je aj zriadenie Najvyššieho správneho súdu SR. Aké pozitívne prvky môže právna prax od tohto kroku očakávať, resp. v čom by malo dôjsť k zlepšeniu oproti súčasnej rozhodovacej činnosti správneho kolégia NS SR?**

Pozitíva sú očakávané najmä vo väčšej efektívite, väčšej špecializácii, jednotnejšej judikatúre a najmä v novom spôsobe uvažovania nad správnym súdnictvom, ktoré je odlišné od civilnej agendy alebo agendy trestnej a aj fakticky by malo byť odčlenené ako samostatné odvetvie súdnictva. Zlepšenie možno očakávať aj v súvislosti s disciplinárnymi konaniami voči právnickým profesiám, zefektívnenie vymáhania disciplinárnej zodpovednosti za disciplinárne previnenia. Ide o podstatný príspevok v snahe o očistu justície.

■ **Sú už známe konkrétne kontúry novej súdnej mapy? Z akých princípov vychádzalo ministerstvo pri jej tvorbe?**

Máme už konkrétny komplexný návrh novej súdnej mapy, ktorý zahŕňa prvý aj druhý stupeň všeobecného súdnictva a vytvorenie špecializovaného správneho súdnictva. V týchto dňoch prezentujem súdnu mapu na súdoch a následne som pripravená o nej viesť diskusiu so širšou verejnosťou.

■ **Možno očakávať aj zrušenie niektorých okresných súdov, ako v prípade reformy exministra Daniela Lipšica?**

Hlavným cieľom novej súdnej mapy je umožniť špecializáciu sudcov na hlavné agendy, čo je možné urobiť zväčšením súdnych obvodov, či už na úrovni okresu alebo kraja. Zväčšenie súdnych obvodov však neznamená automaticky zrušenie budov súdov. Je stále veľký priestor pracovať naďalej aj na súde, ktorý nebude tzv. sídelným súdom, pričom takýto

súd bude fakticky detašovaným pracoviskom. Čo sa týka oblasti správneho práva, navrhujeme zriadiť nové správne sudy.

■ **Ktoré argumenty Vás presvedčili o vhodnosti zavedenia plošného vekového ohraničenia pre funkciu sudcu?**

Jednak je to právna istota aj pre samotných sudcov ohľadne zániku ich funkčného obdobia, s tým je spojená aj určitá dôstojnosť, že to nebude čakanie na návrh súdnej rady pre prezidenta a následne čakanie na rozhodnutie prezidenta. Sudca teda už nebude vystavený odvolávaciemu aktu iného orgánu verejnej moci (prezidenta). Prax súdnej rady z minulosti, ktorá bola nejednotná až značne zmätočná pri predkladaní návrhov prezidentovi, tiež nepridávala na právnej istote a dôstojnosti zániku funkcie sudcu. Za účelom zabezpečenia riadneho chodu súdov ďalším argumentom je tiež potreba včasnej a jasnej predvídateľnosti personálnych kapacít sudcov ohľadom zániku funkcie sudcov pri plánovaní počtu sudcov na jednotlivých súdoch, čo je dôležitá informácia, či už pre predsedu súdu alebo ministra spravodlivosti, ale aj pre súdnu radu.

■ **Ako možno tento princíp aplikovať na diferenciáciu medzi sudcom najvyššieho a ústavného súdu (keďže rovnaké kritérium má v tomto prípade odlišný obsah)? V čom je práca ústavného sudcu natoľko odlišná?**

Ústavní sudcovia ani dnes nemajú hornú vekovú hranicu možného odvolania v Ústave, ako tomu je pri všeobecných sudcoch (65 rokov). Okrem toho, sudcom ÚS sa človek môže stať až po 40-tke, sudcom všeobecného súdu už v 30-tke, teda je tam dlhšie obdobie výkonu funkcie na strane všeobecného sudcu. Vnímame tiež, že práca ústavného sudcu je odlišná a špecifickejšia oproti agende všeobecného súdu, myslím tým iný spôsob aplikácie práva. Teda na jednej strane rozhodovanie o spore a na druhej strane rozhodovanie, ktoré súvisí s otázkou súladu právnych predpisov alebo so sťažnosťami o porušení ústavných práv. Ústavné súdnictvo je viac akademické, menej o „bežnej“ agende. Navyše, sudcovia ÚS sú menovaní na obdobie 12 rokov bez možnosti opätovného zvolenia, sudcovia všeobecného súdu doživotne. Preto diferencujeme vek pre zánik funkcie sudcu inak pri všeobecných sudcoch a inak pri ústavných sudcoch. Uvedené legitímne rozlišovanie tiež vyplýva z odporúčaní Benátskej komisie.

■ **Od účinnosti nových procesných kódexov (CSP, CMP a SSP) uplynuli viac než štyri roky bez zásadnejšej novelizácie, čo možno v istom zmysle vnímať pozitívne. Zvažuje ministerstvo prehodnotenie tejto legislatívy a jej dopadov na právnu prax?**

Osobitne rátame s prehodnotením procesného kódexu pre civilné spory, možno predpokladať začatie legislatívnych prác s tým spojených na budúci rok.

■ **Pokročili medzičasom aj práce na návrhu nového Občianskeho zákonníka?**

Na konci budúceho roka by sme radi mali prvú úplnú pracovnú verziu Občianskeho zákonníka ako aj zákona o obchodných spoločnostiach a v priebehu ďalšieho roka by sme radi posunuli návrhy do riadneho legislatívneho procesu.

■ **Úvahy o zavedení nemeckého inštitútu „Rechtsbeugung“, teda trestného činu ohýbania práva, sa nestretli v justičnom priestore s pozitívnym ohlasom. Aký efekt pre súdnu prax očakávate od tohto nového trestného činu Vy? Očakávam najmä skoncovanie so špekulovaním, či sudcu je alebo nie je možné stíhať za svojvoľné rozhodnutia. I keď som presvedčená, že aj dnes bolo možné trestne stíhať sudcu za svojvoľné rozhodnutia v nadväznosti na skutkovú podstatu zneužívania právomoci verejného činiteľa. Nová právna úprava by však mala smerovať najmä k jednoznačnosti zákonnej právnej úpravy, čo pre trestnoprávny postih je osobitne dôležité.**

Moje očakávanie je, aby aj trestné právo tu bolo jasne predvídateľné. Nejde mi o žiadne účelové stíhanie sudcov. Naopak, budem len rada, ak daný trestný čin bude pôsobiť preventívne a k trestným stíhaniam bude dochádzať skôr veľmi výnimočne.

■ **Problematika trestných sadziieb, osobitne pri drogových trestných činoch, sa opätovne stala predmetom verejnej diskusie. Aké zmeny pripravuje ministerstvo v tejto oblasti?**

Čo sa týka výšky trestov, chceme komplexne prehodnotiť tresty vo vzťahu k závažnosti trestných činov. Na slabých páchatelov chceme byť tolerantnejší. Na organizovanú a závažnú kriminalitu byť aj prísnejší. Táto úloha je určená na ďalší rok.

Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

*Ako sa advokácia zmenila,
keď do súdnych siení vstúpili ženy?
Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine
rozhodol zamestnať prvú ženu ako osnovníčku,
čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržal?
Ako a prečo sa pridávali ďalší?*

Od zápisu prvej ženy – advokátskej osnovníčky do zoznamu osnovníkov advokátskej komory uplynulo v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali osnovníčku a advokátsku prax, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová,
tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

DISKUSIA

Obnovenie materiálneho prístupu pri doručovaní procesných podaní?

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu office@sak.sk. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Právo sporovej strany oboznámiť sa s podaním protistrany a adekvátnym spôsobom reagovať patrí k esenciálnym východiskám a predpokladom kontradiktórneho súdneho konania. Pri relevantnom zásahu do tohto práva dochádza k porušeniu princípu rovnosti (čl. 12 ods. 1, čl. 47 ods. 3 Ústavy SR; čl. 6 ods. 1, čl. 9 CSP) a k porušeniu základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 Dohovoru). To si v podstate na tomto mieste ani nevyžaduje podrobnejší rozbor.

V rámci spravodlivého kontradiktórneho sporu musí byť stranám garantovaná rovnaká možnosť oboznámiť sa s podkladmi pre rozhodnutie obsiahnutými v spise, vrátane argumentov protistrany, ktorých účelom je ovplyvniť rozhodnutie súdu. Táto rovnosť, označovaná aj ako tzv. rovnosť zbraní, vytvára adekvátny priestor pre realizáciu vlastného práva argumentovať a uplatňovať v spore prostriedky procesného útoku a procesnej obrany vo svoj prospech (konfrontačná zásada).

Naplnenie týchto subjektívnych práv mimo pojednávania zabezpečuje primárne súd, a to prostredníctvom oboznamovania sporových strán s podaniami protistrany. Je však otázne, či má toto právo zákonné a ústavné hranice, za ktorými možno legálne doceliť spravodlivé rozhodnutie napriek tomu, že súd rezignoval na permanentné udržiavanie informovanosti strán o vzájomných podaniach.

Odpoveď možno redukovať na štandardný konflikt medzi formálnym a materiálnym chápaním princípu kontradiktórnosti sporového konania. Formálne chápanie absolutizuje záujem strany a vychádza z premisy, že spravodlivý proces vyžaduje bezpodmienečné dodržiavanie uvedených práv a z toho prameniace obligatórne doručovanie všetkých podaní protistrany, bez ohľadu na ich obsah. Materiálne chápanie relativizuje tieto práva v záujme bezprietahového a efektívneho výkonu spravodlivosti. Základným východiskom je úvaha, že v určitej fáze konania možno zachovať ústavné práva sporovej strany napriek tomu, že jej nebude doručené

podanie protistrany, ktoré je zjavne procesne bezvýznamné.

Samozrejme, polemika je prípustná iba v prípade podaní, ktorých doručovanie CSP výslovne neupravuje. Netýka sa teda napr. doručovania žaloby, vyjadrenia k žalobe, repliky a dupliky podľa § 167 CSP, odporu v zmysle § 267 ods. 4 CSP, odvolania podľa § 373 ods. 3 CSP, vyjadrenia k odvolaniu v zmysle § 374 ods. 1 CSP, dovolania podľa § 436 ods. 3 CSP a pod.

V súdnej praxi dlhodobo pretrvávalo materiálne chápanie princípu kontradiktórnosti, čo potvrdzovala aj početná judikatúra Najvyššieho súdu SR (napr. 1 Cdo 17/2011, 3 Cdo 23/2011, 4 Cdo 211/2011, 6 Cdo 277/2013, 8 Cdo 433/2015) a Ústavného súdu SR (napr. IV. ÚS 462/2010, IV. ÚS 19/2012, I. ÚS 290/2015, III. ÚS 34/2017). V rámci rekodifikácie civilného procesného práva boli niektoré prvky tohto prístupu vyjadrené aj legislatívne; napríklad znenie druhej vety § 374 ods. 3 CSP „*Ďalšie podania strán sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces.*“.

Ústavný súd SR v uznesení zo dňa 12. 1. 2012 sp. zn. IV. ÚS 19/2012 konštatoval, že „*Súd nie je povinný donekonečna udržiavať stav konfrontácie medzi podaniami účastníkov konania, pretože je len na jeho posúdení, kde je rozumná hranica takúto konfrontáciu ukončiť.*“.

Pokiaľ však nejde o procesne bezvýznamné podanie, teda ak sú v ňom obsiahnuté relevantné právne argumenty, ktoré ešte neboli v konaní uplatnené, prípadne procesne významné námietky, návrhy a pod., predstavuje nedoručenie podania protistrane nezhojiteľnú vadu konania, ktorá má za následok kasačné rozhodnutie súdu vyššej inštancie, prípadne ústavného súdu (napr. NS SR 4 Cdo 141/2010, 5 Cdo 115/2011, 1 Cdo 35/2012, 7 Cdo 66/2012, 2 Cdo 180/2014 alebo ÚS SR I. ÚS 156/2007, III. ÚS 183/2010, II. ÚS 584/2011, IV. ÚS 341/2012).

Materiálne chápanie princípu kontradiktórnosti je akýmsi racionálnym korektívom. Nesmie ale zároveň samoučelne bagatelizovať význam procesných podaní strán. V pochyb-

nostiach je nevyhnutné uprednostniť záujem dotknutej strany a podanie jej riadne doručiť. Opak je akceptovateľný iba výnimočne, ak z obsahu podania nevyplývajú žiadne skutočnosti významné pre súdne rozhodnutie, prípadne ak ide o duplicitné resp. multiplicitné uvádzanie rovnakých skutočností.

Ani v prípade materiálneho prístupu k princípu kontradiktórnosti nemožno tolerovať stav, keď sa o argumentoch protistrany, na ktorých súd založil svoje rozhodnutie, dozvie (a môže dozvedieť) sporová strana až z odôvodnenia rozsudku. To platí bez ohľadu na zásadu *iura novit curia* a potenciálny predpoklad, že súd by rovnako rozhodol aj bez tohto vyjadrenia či stanoviska.

Formálne chápanie princípu kontradiktórnosti sa v našom právnom prostredí aplikuje predovšetkým pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Už v rozhodnutí Hudáková a spol. proti Slovensku zo dňa 27. 4. 2010, sťažnosť č. 23083/05, akcentoval štrasburský súd formálnu nevyhnutnosť umožniť sporovej strane reagovať na každé podanie protistrany, ktorého cieľom je ovplyvniť súdne rozhodnutie (v tomto prípade nezaslal NS SR sťažovateľom vyjadrenie protistrany k ich dovolaniu ods. 29).

Nasledovalo niekoľko ďalších rozhodnutí, avšak najzásadnejším bol rozsudok ESĽP vo veci Trančíková proti Slovensku zo dňa 13. 1. 2015, sťažnosť č. 17127/12. Ide nateraz o jedno z najznámejších rozhodnutí v neprospech Slovenskej republiky, týkajúcich sa aplikácie pravidiel sporového konania. V ňom ESĽP pomerne jednoznačne konštatoval, že paušalizovaný prístup dovolacieho a ústavného súdu, podľa ktorého je rozhodujúci vplyv nedoručeného podania na výsledok konania (materiálny prístup), nemožno akceptovať bez výhrad.

Je naopak záležitosťou sporovej strany (a nie súdu) aby sama vyhodnotila, či je podanie protistrany relevantné a či považuje za potrebné sa k nemu vyjadriť alebo nie (ods. 39, 43). Úlohou súdu v konkrétnom štádiu konania je vytvoriť stranám procesné podmienky na plnohodnotné uplatnenie tohto práva. Pre úplnosť možno podotknúť, že v tomto prípade nebolo sťažovateľke doručené vyjadrenie protistrany k jej odvolaniu. Dovolací a následne aj ústavný súd tento postup aprobovali s tým, že v spornom podaní neboli prezentované žiadne nové skutočnosti a toto podanie nemalo na rozhodnutie odvolacieho súdu žiadny reálny vplyv. Žalovaný v ňom iba opakovane reprodukoval argumenty, ktoré uplatňoval počas celého predchádzajúceho konania.

Rozsudok vo veci Trančíková mal zásadný dopad na slovenskú jurisdikciu a nová optika, vymedzená Európskym súdom pre ľudské práva, výrazne oslabila uplatňovanie materiálneho prístupu k princípu kontradiktórnosti. Súdny začali nekriticky a v podstate bez ohľadu na obsah jednotlivých podaní doručovať v podstate „každému všetko“.

Avšak osvojenie si takéhoto schematickeho prístupu jednak spochybňuje účelnosť procesných úkonov súdu, ale predovšetkým ohrozuje efektívnosť, hospodárnosť a plynulosť súdneho konania. Pokiaľ by mal súd bez legitímneho opodstatnenia doručovať protistrane každé podanie v akomkoľ-

vek štádiu sporu, mohol by sklznúť do absurdnej pozície „poštára“ v zdanlivo nekončiacom vyjadrovaní sa sporových strán navzájom. Zmysel takéhoto výkonu spravodlivosti je otáznny; najmä ak je súdu zrejmé, že ide o irelevantné alebo viackrát sa opakujúce argumenty a pre zákonné a spravodlivé rozhodnutie nemá udržiavanie stavu časovo neohraničenej konfrontácie žiadne opodstatnenie.

Ďalším negatívnym prvkom tohto prístupu je príliš veľký (a lákavý) priestor na zneužívanie dovolaní a ústavných sťažností. Pokiaľ môže nedoručenie hoci akokoľvek procesne bez významného podania protistrane viesť bez ďalšieho k zrušeniu právoplatného rozsudku, nemožno procesne neúspešným stranám zazlievať, že sa o to budú účelovo pokúšať. Okrem iného sa tým evidentne narušuje princíp právnej istoty, keďže je neľahké nájsť racionálny zmysel v súdnom rozhodnutí, ktorým sa po určitom čase zrušuje iné právoplatné rozhodnutie iba z dôvodu nedoručenia procesného podania, ktoré nemohlo výsledok sporu akokoľvek ovplyvniť. Inými slovami povedané, ani v prípade jeho riadneho doručenia a následného vyjadrenia protistrany by súd nerozhodol inak alebo z iných dôvodov.

Možno preto veľmi pozitívne vnímať aktuálnu judikatúru ESĽP, a to predovšetkým rozsudok vo veci Sarkocy proti Slovensku zo dňa 22. 9. 2020, sťažnosť č. 36446/17, ale aj rozsudky vo veciach Puškárová proti Slovensku zo dňa 7. 5. 2019, sťažnosť č. 19356/14, a Nerušil proti Slovensku zo dňa 7. 5. 2019, sťažnosť č. 37016/15. Najilustratívnejším z uvedených rozsudkov je rozhodnutie vo veci „Sarkocy“, kde sťažovateľovi nebolo doručené vyjadrenie protistrany k jeho odvolaniu, ani vyjadrenie protistrany k jeho dovolaniu.

V konaní o následnej sťažnosti Ústavný súd SR v odmietavom uznesení zo dňa 24. 1. 2017 sp. zn. III. ÚS 34/2017 uzavrel, že sporné vyjadrenia neobsahovali žiadne nové skutkové a právne tvrdenia, ku ktorým by sa sťažovateľ už nemal možnosť vyjadriť, nepredostierali žiadne nové skutkové alebo právne argumenty a tým neotvárali priestor pre ďalšiu diskusiu (ods. 43).

Zároveň uviedol, že „Ak totiž nedoručenie takéhoto vyjadrenia nemôže mať žiaden vplyv na výsledok konania, nemôže predstavovať ani porušenie práva na spravodlivé súdne konanie. Je preto na uvážení súdu, či bude vyjadrenie z hľadiska jeho obsahu považovať za podstatné a doručí ho druhej strane, alebo nie. Opačný prístup predstavuje prílišný formalizmus, ktorý v materiálnom právnom štáte nemá miesto.“ (ods. 40).

Európsky súd pre ľudské práva, zohľadňujúc aj svoju predchádzajúcu judikatúru (najmä Trančíková proti Slovensku a Hudáková a spol. proti Slovensku), dospel k relevantnému záveru, že k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru nedošlo. Zdôraznil, že za daných okolností nebol sťažovateľ postupom všeobecných súdov významným spôsobom znevýhodnený [čl. 35 ods. 3 písm. b) Dohovoru] a jeho prípad bol dôsledne posúdený na vnútroštátnej úrovni, vrátane ústavnoprávneho prieskumu (Sarkocy proti Slovensku, sťažnosť č. 36446/17, ods. 27 – 32). ■

Zakrytá teleologická medzera v právnej úprave dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru

Mgr. Ivan Kunderát

Rozsah náhrady škody spôsobenej zamestnancom z nedbanlivosti je podľa zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“ alebo „ZP“) limitovaný. Limitácia rozsahu náhrady škody sa uplatňuje v ustanovených prípadoch pri škode spôsobenej zamestnancom vykonávajúcim prácu v pracovnom pomere, ale aj zamestnancom, ktorý prácu vykonáva na základe niektorej z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Spôsob určovania rozsahu náhrady škody v pracovnoprávných vzťahoch založených dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru sa však ukázal ako problematický.

Základné východiská a súčasný stav problematiky

Podľa § 225 ods. 1 prvej vety ZP platí, že zamestnanec zodpovedá zamestnávateľovi, s ktorým uzatvoril dohodu podľa § 223 ZP (dohodu o vykonaní práce, dohodu o pracovnej činnosti alebo dohodu o brigádnickej práci študentov), za škodu spôsobenú zavineným porušením povinností pri výkone práce alebo priamej súvislosti s ním rovnako ako zamestnanec v pracovnom pomere. Pokiaľ ide o rozsah náhrady škody, právna úprava dohôd o prácach vykonávaných

Mgr. Ivan Kunderát absolvoval magisterské štúdium na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. V súčasnosti je študentom doktorandského štúdia v študijnom programe občianske právo na Právnickej

fakulte UPJŠ v Košiciach. V rámci svojho doktorandského štúdia je vedecky a pedagogicky činný na Katedre pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia.

mimo pracovného pomeru však obsahuje osobitné pravidlo. Podľa dikcie § 225 ods. 1 druhej vety ZP v týchto prípadoch platí, že náhrada škody spôsobenej zamestnancom z nedbanlivosti nesmie presiahnuť tretinu skutočnej škody a nesmie byť vyššia ako tretina odmeny dohodnutej za vykonanie tejto práce okrem prípadov podľa § 182 až 185 ZP (zodpovednosť zamestnanca za schodok na zverených hodnotách a zodpovednosť zamestnanca za stratu zverených predmetov).

Ustanovenie § 225 ods. 1 druhej vety ZP sa ukázalo ako problematické. Ako J. Toman upozornil, v dohode o pracovnej činnosti ani dohode o brigádnickej práci študentov sa ne-

dojednáva žiadna odmena za vykonanie práce (celková odmena), ktorá by mohla byť kritériom pre určenie rozsahu náhrady škody. Tieto dohody majú často relatívne neurčitý obsah z hľadiska rozsahu pracovného času – dojednávajú sa napr. na „najviac 10 hodín týždenne“ a nevyplývajú z nich žiadne povinnosti ohľadom pridelovania práce, a teda ani dohodnutej odmeny za vykonanie práce.¹

Podľa názoru J. Tomana, ak by bola uzatvorená dohoda o pracovnej činnosti na 10 hodín týždenne s odmenou 3 eurá na hodinu alebo 150 eur mesačne na 6 mesiacov, dá sa uvažovať o výpočte celkovej odmeny za toto obdobie. V iných prípadoch tento autor, berúc do úvahy

¹ Pozri bližšie: TOMAN, J.: Individuálne pracovné právo. Sociálna politika zamestnávateľa, pracovné podmienky niektorých skupín zamestnancov, dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Bratislava : Friedrich Ebert Stiftung, 2016, s. 288.

2 Podľa J. Tomana posudzovanie odmeny vo väzbe na konkrétny úsek odôvodňuje napríklad okolnosť, že činnosť, pri ktorej vznikla škoda, bola vykonávaná pre konkrétneho klienta, s ktorým je zamestnávateľ v obchodnoprávnom vzťahu, pričom tento klient vzhľadom na spôsobenie škody zastavil ďalšie práce. Pozri bližšie: TOMAN, J.: Individuálne pracovné právo. Sociálna politika zamestnávateľa, pracovné podmienky niektorých skupín zamestnancov, dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Bratislava : Friedrich Ebert Stiftung, 2016, s. 288 – 289.

3 Pozri bližšie: rozsudok Okresného súdu Brezno zo dňa 12. septembra 2017, sp. zn. 6 C 55/2015.

4 Pozri bližšie: ŠVEC, M.: Teoretické východiská skúmaných fenoménov. In Kultúra sveta práce. Závislá práca a dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Bratislava : Friedrich Ebert Stiftung, 2012, s. 26. Pozri tiež: LACKO, M.: Právna úprava dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. In Možnosti a hranice liberalizácie pracovných vzťahov. Bratislava : Sprint 2, 2011, s. 185; ŠTEFKO, M.: Prínos dohôd o prácach konaných mimo pracovný pomer k českému pojetí závislé práce, pojištění zaměstnanců a agenturnímu zaměstnávání. In Kultúra sveta práce. Formy výkonu závislej práce. Bratislava : Friedrich Ebert Stiftung, 2013, s. 63 – 74.

skutkové a právne okolnosti prípadu, pripúšťa, aby sa pri určení rozsahu náhrady škody namiesto celkovej odmeny vychádzalo z výšky dosiahnutej odmeny. Ak napríklad zamestnanec pracujúci na základe dohody o brigádnickej práci študentov spôsobil z nedbanlivosti zamestnávateľovi škodu vo výške 1 500 eur, pričom pracoval 18 hodín pri dohodnutej hodinovej odmene vo výške 3 eurá, a okolnosti prípadu nasvedčujú skôr posudzovaniu odmeny vo väzbe na konkrétny úsek, možno vychádzať z dosiahnutej odmeny 54 eur.² V takom prípade tretina skutočnej škody predstavuje 500 eur a tretina odmeny 18 eur, a keďže náhrada škody nesmie presiahnuť tretinu skutočnej škody a (súčasne) nesmie byť vyššia ako tretina odmeny dohodnutej za vykonanie tejto práce, zamestnávateľovi možno priznať náhradu škody vo výške 18 eur.

Iný prístup sa objavil v súdnej praxi. Okresný súd Brezno v rozsudku zo dňa 12. septembra 2017, sp. zn. 6 C 55/2015, v ktorom išlo o dohodu o pracovnej činnosti, vychádzal z dohodnutej odmeny prepočítanej na mesačné obdobie, a to napriek tomu, že rozsah pracovného času bol dohodnutý relatívne neurčitým spôsobom ako „max. 10 hodín týždenne, na základe evidencie dochádzky a podľa potrieb zamestnávateľa v čase medzi 00:00 do 24:00 hod.“³ V danej veci bola spôsobená škoda 2 728,56 eur. Súd uviedol, že tretina skutočnej škody predstavuje 909,52 eur, no pri hodinovej odmene vo výške 2,10 eur a odpracovanom počte maximálne 10 hodín týždenne odmena za vykonanú prácu (1 mesiac) predstavuje len 93 eur, takže tretina odmeny dohodnutej za vykonanie práce predstavuje 31 eur.

O odlišnú situáciu ide v prípade dohody o vykonaní práce. V dohode o vykonaní práce musí byť vymedzená pracovná úloha a dohodnutá odmena za jej vykonanie (§ 226 ods. 2 ZP), t. j. celková odmena za vykonanie pracovnej úlohy, ktorá je splatná po dokončení a odovzdaní práce (§ 226 ods. 4 ZP). V prípade dohody o vykonaní práce určenie rozsahu náhrady škody nie je sporné. Tretinou odmeny dohodnutej za vykonanie práce treba pri dohode o vykonaní práce rozumieť tretinu odmeny za vykonanie pracovnej úlohy (celkovej odmeny). Ak napríklad zamestnanec pracujúci na základe dohody o vykonaní práce spôsobil z nedbanlivosti zamestnávateľovi skutočnú škodu vo výške 1 200 eur, pričom dohodnutá odmena za vykonanie pracovnej úlohy bola 900 eur, náhrada škody nesmie presiahnuť tretinu skutočnej škody (400 eur) a nesmie byť vyššia ako tretina odmeny dohodnutej za vykonanie práce (300 eur), t. j. výška náhrady škody je v tomto prípade limitovaná sumou 300 eur.

Na základe reflexie právnej úpravy, ale aj súčasného stavu v teórii pracovného práva a aplikatívnej praxi vzniká otázka, aký správny význam treba § 225 ods. 1 druhej vety ZP prisudzovať, resp., z akého dôvodu toto ustanovenie nie je dobre možné použiť vo vzťahu k dohode o pracovnej činnosti a dohode o brigádnickej práci študentov, a akým spôsobom treba v prípade týchto dohôd určiť rozsah náhrady škody.

Zakrytá teleologická medzera v zákone

Treba pripomenúť, že podľa § 223 ods. 1 ZP môže zamestnávateľ uzatvoriť dohodu o vykonaní práce, ak ide o prácu, ktorá je vymedzená výsledkom; dohodu o pracovnej činnosti alebo dohodu o brigádnickej práci študentov môže zamestnávateľ uzatvoriť, ak ide o príležitostnú činnosť vymedzenú druhom práce. Možno preto konštatovať, že rozhodujúcim diferenciacným znakom medzi dohodou o vykonaní práce na jednej strane a dohodou o pracovnej činnosti a dohodou o brigádnickej práci študentov na druhej strane je spôsob vymedzenia pracovného záväzku. Ide o diferenciáciu dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru na základe kvalitatívneho rozdielu vo vymedzení pracovného záväzku.

Diferenciácia dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru na základe kvalitatívneho rozdielu vo vymedzení pracovného záväzku znamená, že jednotlivé dohody sa od seba líšia objektom pracovnoprávných vzťahov, ktoré zakladajú, resp. tzv. charakteristikou predmetu pracovnej činnosti. Kým v prípade dohody o vykonaní práce je objektom individuálne určený pracovný úkon, prípadne výsledok určitej pracovnej činnosti, pri dohode o pracovnej činnosti i dohode o brigádnickej práci študentov je objektom pracovná činnosť určená druhovo, teda ide o realizáciu určitého druhu pracovnej činnosti podobne ako v pracovnom pomere.⁴

Treba zdôrazniť, že spôsob vymedzenia pracovného záväzku determinuje celý obsah pracovnoprávneho vzťahu. Konkrétnejšie, ako konštatovala J. Pavlátová, práva a povinnosti účastníkov

pracovnoprávneho vzťahu založeného dohodou o vykonaní práce sa vzťahujú na výsledok práce.⁵ Na výsledok práce (dosiahnutie tohto výsledku) je naviazaná aj odmena za vykonanie práce, ktorá je rozhodujúca tiež pre určenie rozsahu náhrady škody. Pracovný záväzok vznikajúci na základe dohody o pracovnej činnosti alebo dohody o brigádnickej práci študentov je vymedzený odlišným spôsobom – tu neexistuje individuálne určená pracovná úloha, za splnenie ktorej by zamestnancovi patrila dohodnutá odmena. Pri dohode o pracovnej činnosti a dohode o brigádnickej práci študentov ide o opakujúcu sa činnosť, ktorej zodpovedá odmeňovanie na opakujúcej sa (mesačnej) báze, obdobne ako v pracovnom pomere. Dikcia § 225 ods. 1 druhej vety ZP tieto odlišnosti nerešpektuje, ak rozsah náhrady škody limituje spoločne pre všetky tri typy dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru na tretinu odmeny dohodnutej za vykonanie práce. Nepochybujeme, že aj pri dohode o pracovnej činnosti a dohode o brigádnickej práci študentov musí rozsah náhrady škody spôsobenej zamestnancom z nedbanlivosti reflektovať výšku odmeny, no objektívne nemôže byť determinovaný výškou odmeny za vykonanie pracovnej úlohy (dosiahnutie výsledku). Rozdiely v spôsobe vymedzenia pracovného záväzku vznikajúceho na základe jednotlivých dohôd vyžadujú diferencovanú úpravu limitácie rozsahu náhrady škody.

S ohľadom na uvedené možno tvrdiť, že v znení § 225 ods. 1 druhej vety ZP sa nachádza tzv. teleologická medzera, ktorá má podobu zakrytej medzery v zákone. Podľa názoru Ústavného súdu ČR prezentovaného v náleze zo dňa 13. decembra 2007, sp. zn. I. ÚS 318/06, o zakrytú teleologickú medzeru v zákone ide vtedy, ak je dikcia právnej úpravy širšia, než vyžadujú právne princípy, hodnoty a účely, z ktorých táto právna úprava vychádza.⁶ F. Melzer zakrytú teleologickú medzeru v zákone charakterizuje ako prípad, v ktorom je jazykovo nesporný význam určitého ustanovenia širší, ako vyžaduje jeho teleologické pozadie. Zákonnému textu teda vyčítame, že je málo diferencujúci – že nerozlišuje skupiny prípadov, ktoré by podľa svojho zmyslu a účelu rozlišovať mal.⁷ V rámci koncepcie Z. Kühna ide o axiologickú medzeru, ktorá sa vyznačuje tým, že zákonodarca nevzal do úvahy hodnoty, prípadne princípy alebo iné elementy či štandardy, ktoré interpret do úvahy berie.⁸ P. Holländer hovorí o teleologickej medzere ako o absencii normatívnej reflexie určitého účelu.⁹

Teleologická redukcia

Zakrytú teleologickú medzeru v zákone treba odstrániť (vyplniť, uzatvoriť). V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Ústavný súd SR v náleze zo dňa 8. decembra 2010, sp. zn. I. ÚS 306/2010, potvrdil, že „všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchyliť, pokiaľ to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov“.¹⁰ Sme toho názoru, že od znenia zákona sa treba odchyliť aj v prípade § 225 ods. 1 druhej vety ZP. Ústavný súd ČR v náleze zo dňa 13. decembra 2007, sp. zn. I. ÚS 318/06, konkretizoval, že „nástrojem uzavření této zakryté teleologické mezery je odepření aplikace daného ustanovení na případy, na které sice dopadá jeho dikce, nikoli však mysl a účel (...)“.¹¹

Dikcia § 225 ods. 1 druhej vety ZP dopadá na dohodu o vykonaní práce, dohodu o pracovnej činnosti i dohodu o brigádnickej práci študentov. Zmysel a účel tohto ustanovenia – s ohľadom na rozdiely v spôsobe vymedzenia pracovného záväzku vznikajúceho na základe jednotlivých dohôd – však dopadá výlučne na dohodu o vykonaní práce, pri ktorej jedinej má pracovný záväzok podobu pracovnej úlohy, za vykonanie ktorej zamestnancovi patrí dohodnutá odmena (odmena za vykonanie práce).

Riešenie problémov spojených s určovaním rozsahu náhrady škody preto spočíva v odopretí aplikácie § 225 ods. 1 druhej vety ZP na dohody, na ktoré zmysel a účel tohto ustanovenia nedopadá, t. j. na dohodu o pracovnej činnosti a dohodu o brigádnickej práci študentov. Uvedený postup sa označuje ako teleologická redukcia. F. Melzer teleologickú redukciu vymedzuje ako nástroj dotvárania práva, pri ktorom sa ustanovenie zákona na určitý skutkový stav neaplikuje napriek tomu, že tento skutkový stav spadá do jadra pojmu tohto ustanovenia. Teleologickú redukciu si možno predstaviť aj ako zrkadlový obraz analógie; v prípade analógie k dikcii zákonného textu doplníme ďalšie prípady, v prípade teleologickej redukcie z dikcie zákonného textu niektoré prípady vynímame. Napriek tomu, že teleologická redukcia predstavuje nachádzanie

5 Pozri bližšie: PAVLÁTOVÁ, J.: Pracovnoprávne vzťahy vznikajúce na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. In Československé pracovné právo. Bratislava : Obzor, 1981, s. 456.

6 Pozri bližšie: nález Ústavného súdu ČR zo dňa 13. decembra 2007, sp. zn. I. ÚS 318/06.

7 Pozri bližšie: KRAMER, E.: Juristische Methodenlehre. Bern : Stämpfli Verlag, 1998, s. 131. Podľa: MELZER, F.: Metodologie nalézáni práva. Úvod do právní argumentace. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 231.

8 Pozri bližšie: KÜHN, Z.: Aplikace práva ve složitých případech. K úloze právních principů v judikatuře. Praha : Karolinum, 2002, s. 207.

9 Pozri bližšie: HOLLÄNDER, P.: Ústavněprávní argumentace. Ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu. Praha : Linde, 2003, s. 18.

10 Pozri bližšie: nález Ústavného súdu SR zo dňa 8. decembra 2010, sp. zn. I. ÚS 306/2010.

11 Pozri bližšie: nález Ústavného súdu ČR zo dňa 13. decembra 2007, sp. zn. I. ÚS 318/06.

12 Pozri bližšie: MELZER, F.: Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 105, 252 – 253.

13 Pozri bližšie: MELZER, F.: Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 222, 227 – 229.

14 Už v danom čase sa v odbornéj literatúre konštatovalo, že toto kritérium pôsobí vo vzťahu k dohode o brigádnickej práci študentov značne nezrozumiteľne. Pozri bližšie: -pg.-: Dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. In Dane a účtovníctvo v praxi, 2002, roč. VII., č. 4, s. 22.

práva *contra verba legis*, ide o legitímny spôsob nachádzania práva. Pravdou je však aj to, že teleologická redukcia sa silno dotýka princípu právnej istoty. Preto ju možno pripustiť len vtedy, ak sú právne princípy hovoriace v jej prospech dotknuté v takej miere, že prevážia nad princípom právnej istoty.¹² V tomto kontexte sa treba zaoberať otázkou prípustnosti teleologickej redukcie.

V prospech teleologickej redukcie hovorí najmä princíp bezrozpornosti právneho poriadku. V dôsledku toho, že zákon pre všetky tri typy dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru ustanovuje jediné spoločné pravidlo upravujúce rozsah náhrady škody (§ 225 ods. 1 druhej vety ZP), no teleológia tohto ustanovenia dopadá výlučne na dohodu o vykonaní práce, vzniká v právnej úprave rozpor, ktorý treba odstrániť. V tomto smere je právna úprava neúplná, pričom ide o protiplánovú neúplnosť zákona. Ako totiž poukazuje F. Melzer, treba uvažovať o existencii tzv. plánu zákonodarstva, ktorého základným kritériom je práve princíp bezrozpornosti právneho poriadku. Konkrétne je týmto kritériom teleologické pozadie právneho poriadku (hodnotové rozhodnutia, právne princípy, účely i hierarchická výstavba právneho poriadku).¹³

Viacere argumenty svedčiace o protiplánovej neúplnosti zákona možno vyvodíť z historického vývoja právnej úpravy. Treba uviesť, že v minulosti právna úprava rozdiely v spôsobe vymedzenia pracovného záväzku rešpektovala. Podľa § 235 ods. 1 prvej vety zákona č. 65/1965 Zb. Zákonník práce, ďalej len „Zákonník práce (1965)“, pracovník zodpovedal organizácii, s ktorou uzavrel dohodu, za škodu spôsobenú zavineným porušením povinností pri výkone práce alebo v priamej súvislosti s ním rovnako ako pracovníci v pracovnom pomere. Len pre dohodu o vykonaní práce platilo osobitné pravidlo. Podľa § 235 ods. 1 druhej vety Zákonníka práce (1965) platilo, že „ak ide o prácu vykonávanú na základe dohody o vykonaní práce, nesmie výška náhrady škody spôsobenej z nedbanlivosti presiahnuť tretinu skutočnej škody a nesmie byť ani vyššia než tretina odmeny dojednanej za vykonanie tejto práce, s výnimkou prípadov podľa § 176 až 178“. Treba zdôrazniť, že predmetné ustanovenie, nápadne podobné dnešnému § 225 ods. 1 druhej vety ZP, sa skutočne vzťahovalo výlučne na dohodu o vykonaní práce.

Je vhodné doplniť, že dikcia právnej úpravy sa do rozporu so svojím teleologickým pozadím dostala v dôsledku legislatívnotechnických úprav a ďalších legislatívnych zmien nadväzujúcich na rekodifikáciu pracovného práva. Považujeme za nesporné, že cieľom zákonodarcu nikdy nebolo spôsob uplatňovania limitácie rozsahu náhrady škody modifikovať. Vláda predkladajúca vládny návrh Zákonníka práce v roku 2001 zamýšľala vypustiť (neprevziať) dohodu o pracovnej činnosti z právnej úpravy a tomuto zámeru prispôsobila znenie celého návrhu aj po legislatívnotechnickej stránke. Nová právna úprava mala upravovať už len výlučne dohodu o vykonaní práce, preto nebolo potrebné, aby bola (ako dovtedy) pôsobnosť ustanovenia upravujúceho rozsah náhrady škody výslovne obmedzená na dohodu o vykonaní práce slovami „ak ide o prácu vykonávanú na základe dohody o vykonaní práce“.

Avšak predtým, ako vládny návrh Zákonníka práce Národná rada SR schválila, boli k nemu predložené viaceré pozmeňujúce návrhy. Na podklade pozmeňujúceho návrhu bolo napokon schválené znenie Zákonníka práce, ktoré okrem pôvodne navrhovanej dohody o vykonaní práce umožnilo uzatvárať aj dohodu o brigádnickej práci študentov. Právna charakteristika dohody o brigádnickej práci študentov bola sporná, pretože právna úprava tejto dohody v podstate preberala úpravu predchádzajúcej dohody o pracovnej činnosti, no súčasne podľa § 223 ZP malo ísť o prácu, ktorá bola rovnako ako pri dohode o vykonaní práce vymedzená výsledkom.¹⁴ Zákonník práce takto upustil od diferenciacie dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru na základe kvalitatívneho rozdielu vo vymedzení pracovného záväzku. V súvislosti s doplnením dohody o brigádnickej práci študentov bolo znenie viacerých ustanovení legislatívnotechnicky upravené, no pokiaľ ide o ustanovenie upravujúce rozsah náhrady škody, toto bolo schválené v podobe vychádzajúcej z vládneho návrhu Zákonníka práce, teda bez toho, aby v ňom bolo výslovne vyjadrené, že sa má vzťahovať výlučne na dohodu o vykonaní práce. V dôsledku uvedeného sa niekdajšej legislatívnotechnickej úprave (vypustenie slov „ak ide o prácu vykonávanú na základe dohody o vykonaní práce“) začal prisudzovať regulatívny význam a rozsah pôsobnosti ustanovenia limitujúceho výšku náhrady škody na tretinu skutočnej škody a tretinu odmeny dohodnutej za vykonanie práce sa rozšíril na dohodu o brigádnickej práci študentov.

Jednota znenia § 225 ods. 1 druhej vety ZP s jeho teleologickým pozadím sa definitívne narušila prijatím zákona č. 348/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorý s účinnosťou od 1. septembra 2007 do právnej úpravy vrátil dohodu o pracovnej činnosti a súčasne sa

vrátil k diferenciacii dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru na základe kvalitatívneho rozdielu vo vymedzení pracovného záväzku. Odvtedy platí, že dohoda o vykonaní práce sa uzatvára na prácu, ktorá je vymedzená výsledkom, a dohoda o pracovnej činnosti a dohoda o brigádnickej práci študentov sa uzatvárajú, ak ide o príležitostnú činnosť vymedzenú druhom práce. Po tejto zmene na dohodu o pracovnej činnosti, ale aj na skôr upravenú dohodu o brigádnickej práci študentov, dopadala dikcia § 225 ods. 1 druhej vety ZP, nie však jeho zmysel a účel.

Výsledkom uplatňovania § 225 ods. 1 druhej vety ZP v súlade s jeho znením, no v rozpore s jeho teleologickým pozadím, je zjavne príliš nízky rozsah náhrady škody. V pracovnoprávnom vzťahu založenom dohodou o pracovnej činnosti alebo dohodou o brigádnickej práci študentov prakticky bez ohľadu na výšku škody rozsah náhrady v praxi dosahuje spravidla výšku iba niekoľkých desiatok eur, pretože je limitovaný tretinou odmeny dohodnutej za vykonanie práce (nesprávne ponímanou).¹⁵ Rozsah náhrady škody bude v niektorých prípadoch tak zjavne neprimeraný, že bude sám o sebe oslabovať dôveru v dikciu § 225 ods. 1 druhej vety ZP. Výstižne F. Melzer poznamenáva, že v takej situácii si adresát právnej normy musí pomyslieť – „to snáď nemôže byť pravda“.¹⁶ V takom prípade je zrejmé, že princíp bezrozpornosti je dikciou § 225 ods. 1 druhej vety ZP dotknutý v takej významnej miere, že tento princíp musí prevážiť nad princípom právnej istoty. Tento záver je rozhodujúcim argumentom svedčiacim v prospech použitia teleologickej redukcie.

Zjavne neprimeraný rozsah náhrady škody spôsobuje aj neodôvodnenú nerovnosť medzi subjektmi práva – zamestnávateľom a zamestnancom. Rešpektujeme, že ochrana zamestnanca ako slabšej strany je základným a najdôležitejším cieľom sledovaným pracovným právom.¹⁷ Tento cieľ však neznamená, že treba bezhranične presadzovať „výklad“ svedčiaci v prospech zamestnanca. Prospešnosť znenia § 225 ods. 1 druhej vety ZP pre zamestnanca vykonávajúceho prácu na základe dohody o pracovnej činnosti alebo dohody o brigádnickej práci študentov je napokon len zdanlivá, pretože v týchto prípadoch ani nemožno odmenu dohodnutú za vykonanie tejto práce (ako tento pojem používa § 225 ods. 1 druhej vety ZP) korektne určiť. Ak sa rozsah náhrady škody posudzuje týmto (nekorrektným) spôsobom, dochádza k arbitrárnemu obmedzeniu práva zamestnávateľa na náhradu škody, resp. v širšom zmysle práva zamestnávateľa vlastníť majetok. Sme toho názoru, že v takom prípade ide o nerozumný výsledok zakladajúci neodôvodnenú nerovnosť medzi subjektmi práva, ktorý nasvedčuje tomu, že od slov zákona sa treba odchýliť.¹⁸

S ohľadom na uvedené považujeme podmienky použitia teleologickej redukcie vo vzťahu k ustanoveniu § 225 ods. 1 druhej vety ZP za splnené. Ustanovenie § 225 ods. 1 druhej vety ZP preto treba chápať tak, že toto ustanovenie sa vzťahuje na dohodu o vykonaní práce, nie však na dohodu o pracovnej činnosti ani dohodu o brigádnickej práci študentov. Pokiaľ ide o dohodu o vykonaní práce, považujeme za potrebné dodať (aj keď táto otázka nie je predmetom tohto článku), že obmedzenie rozsahu náhrady škody, ktoré sa vzťahuje na túto dohodu, sa zrejme nemá uplatňovať na situáciu, že zamestnanec spôsobí zamestnávateľovi škodu síce z nebanlivosti, ale pod vplyvom alkoholu alebo po požití omamných látok alebo psychotropných látok (porov. § 186 ods. 2 ZP).

Ako ďalej?

Ak vo vzťahu k dohode o pracovnej činnosti a dohode o brigádnickej práci študentov odoprieme aplikáciu § 225 ods. 1 druhej vety ZP, potom vzniká otázka, ako treba v týchto prípadoch určiť rozsah náhrady škody. Pripomíname, že podľa § 225 ods. 1 prvej vety ZP platí, že „zamestnanec zodpovedá zamestnávateľovi, s ktorým uzatvoril dohodu podľa § 223, za škodu spôsobenú zavineným porušením povinností pri výkone práce alebo priamej súvislosti s ním rovnako ako zamestnanec v pracovnom pomere“. Zodpovedať „rovnako ako zamestnanec v pracovnom pomere“ znamená, že na pracovnoprávne vzťahy založené dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru treba použiť ustanovenia ôsmej časti Zákonníka práce. Predmetné ustanovenia pritom neupravujú len predpoklady zodpovednosti za škodu, ale aj rozsah náhrady škody (§ 186 ZP). Práve tieto ustanovenia treba použiť aj vo vzťahu k dohode o pracovnej činnosti a dohode o brigádnickej práci študentov, pretože po teleologickej redukcii § 225 ods. 1 druhej vety ZP týmto dvom dohodám osobitná právna úprava rozsahu náhrady škody chýba.

15 Porovnaj: rozsudok Okresného súdu Brezno zo dňa 12. septembra 2017, sp. zn. 6 C 55/2015.

16 Pozri bližšie: MELZER, F.: Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 253.

17 Pozri bližšie: nález Ústavného súdu SR zo dňa 3. októbra 2012, sp. zn. I. ÚS 501/2011.

18 Podľa názoru Ústavného súdu ČR prezentovaného v náleze zo dňa 5. decembra 2012, sp. zn. IV. ÚS 444/11, „jestliže interpretace právní normy za použití jazykové metody výkladu vede k nerozumným výsledkům, zakládajícím neodůvodněnou nerovnost mezi subjekty, je namísto použití další výkladové metody, jako jsou metody výkladu systematického, logického, teleologického či historického, které by přiměřeně korigovaly interpretační výsledky plynoucí ze základního, nikoliv však jediného, výkladu jazykového“.

19 Toto obmedzenie neplatí, ak ide o osobitnú zodpovednosť zamestnanca podľa § 182 až 185 alebo ak bola škoda spôsobená pod vplyvom alkoholu alebo po požití omamných látok alebo psychotropných látok.

Podľa § 186 ods. 2 ZP, ktorý na základe odkazu v § 225 ods. 1 prvej vety ZP mienime použiť na dohodu o pracovnej činnosti a dohodu o brigádnickej práci študentov, platí, že „náhrada škody spôsobená z nedbanlivosti, ktorú zamestnávateľ požaduje od zamestnanca, nesmie u jednotlivého zamestnanca presiahnuť sumu rovnajúcu sa štvornásobku jeho priemerného mesačného zárobku pred porušením povinnosti, ktorým spôsobil škodu“.¹⁹ Z predmetného ustanovenia vyplýva, že pri určovaní rozsahu náhrady škody je rozhodujúci priemerný mesačný zárobok.

Inštitút priemerného zárobku na pracovnoprávne účely je upravený § 134 ZP. Ustanovenie § 134 ZP sa však vo výpočte ustanovení, ktoré sa vzťahujú na pracovnoprávne vzťahy založené dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (§ 223 ods. 2 ZP), nenachádza. Ani ostatné ustanovenia deviatej časti Zákonníka práce pôsobnosť § 134 ZP priamo nezakladajú. S ohľadom na uvedené sa v teórii pracovného práva možno stretnúť s názorom, že § 134 ZP o priemernom zárobku sa na pracovnoprávne vzťahy založené dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru nevzťahuje.²⁰

Problematikou vzťahu právnej úpravy dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru k ostatným častiam kódexu pracovného práva sa už dávnejšie zaoberala aj judikatura.²¹ Pokiaľ však išlo o inštitút priemerného zárobku, táto otázka nebola sporná, pretože použitie ustanovení o priemernom zárobku vo vzťahu k dohode o pracovnej činnosti v minulosti explicitne predpokladali vykonávacie predpisy. V § 13 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 235/1988 Zb. o zisťovaní a používaní priemerného zárobku bolo výslovne ustanovené, že priemerný zárobok pracovníkov činných podľa dohody o pracovnej činnosti sa na účely náhrady škody a v ostatných prípadoch dojednaných v dohode zisťuje obdobne ako priemerný zárobok u pracovníkov v pracovnom pomere, a ak sa pracovná činnosť vykonáva nepravidelne, vychádza sa pri výpočte priemerného zárobku z počtu kalendárnych dní v rozhodnom období.²² V súčasnosti tieto súvislosti nasvedčujú tomu, že koncepcia dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru použitím § 134 ZP nebráni. Toto ustanovenie treba použiť na základe nepriameho odkazu v § 225 ods. 1 prvá veta ZP. Domnievame sa, že aplikácia právnej normy na základe takého nepriameho odkazu je prípustná, resp. nevyhnutná, pretože inak sa právna úprava stane nefunkčnou.

Na základe uvedeného na účely určenia rozsahu náhrady škody pri práci vykonávanej na základe dohody o pracovnej činnosti a dohody o brigádnickej práci študentov možno primerane použiť § 134 ods. 1 ZP, podľa ktorého sa priemerný zárobok na pracovnoprávne účely zisťuje zo mzdy zúčtovanej zamestnancovi na výplatu v rozhodujúcom období a z obdobia odpracovaného zamestnancom v rozhodujúcom období.²³

Zisťovanie priemerného zárobku

Podľa § 134 ods. 4 ZP sa priemerný zárobok zisťuje ako priemerný hodinový zárobok. Ak sa podľa pracovnoprávných predpisov má použiť priemerný mesačný zárobok, postupuje sa tak, že priemerný hodinový zárobok sa vynásobí priemerným počtom pracovných hodín pripadajúcich v roku na jeden mesiac podľa týždenného pracovného času zamestnanca. Uvedené pravidlá možno vyjadriť nasledovne:

$$\text{PHZ} = \frac{\text{odmena zúčtovaná v rozhodujúcom období}}{\text{počet odpracovaných hodín v rozhodujúcom období}}$$

$$\text{PMZ} = \text{PHZ} \times p$$

$$p = \frac{\text{týždenný pracovný čas} \times \text{počet týždňov v roku}}{12}$$

PHZ – priemerný hodinový zárobok

PMZ – priemerný mesačný zárobok

p – priemerný počet pracovných hodín pripadajúcich v roku na jeden mesiac podľa týždenného pracovného času zamestnanca

20 Pozri bližšie: BARANCOVÁ, H. a kol.: Zákonník práce. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2017, s. 1008. Pozri tiež: TOMAN, J.: Individuálne pracovné právo. Sociálna politika zamestnávateľa, pracovné podmienky niektorých skupín zamestnancov, dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. Bratislava : Friedrich Ebert Stiftung, 2016, s. 288.

21 Pozri bližšie: R 27/1980, R 88/1970.

22 Predtým tiež § 13 vyhlášky Federálneho ministerstva práce a sociálnych vecí č. 112/1975 Zb., ktorou sa upravujú niektoré podrobnosti o zisťovaní priemerného zárobku.

23 Podľa § 134 ods. 2 ZP rozhodujúcim obdobím je kalendárny štvrtrok predchádzajúci štvrtroku, v ktorom sa zisťuje priemerný zárobok.

Z týchto vzťahov vyplýva, že pri určovaní priemerného mesačného zárobku treba zistiť priemerný počet pracovných hodín pripadajúcich v roku na jeden mesiac. Na účely zistenia priemerného počtu pracovných hodín pripadajúcich v roku na jeden mesiac pritom treba poznať počet týždňov v roku a týždenný pracovný čas. Pokiaľ ide o počet týždňov v roku, podľa názorov prezentovaných v teórii pracovného práva i praxi možno vychádzať z priemernej dĺžky kalendárneho roka, t. j. 365,25 dňa; preto počet týždňov v roku môžeme vyjadriť ako $365,25/7$.²⁴

Pokiaľ ide o týždenný pracovný čas, na rozdiel od pracovného pomeru, v prípade ktorého vychádzame z ustanoveného týždenného pracovného času alebo dohodnutého kratšieho týždenného pracovného času, v dohode o pracovnej činnosti a dohode o brigádnickej práci študentov sa s ohľadom na ich podstatu rozsah pracovného času často dojednáva spôsobom, z ktorého nemožno odvodiť údaj o konštantnom týždennom pracovnom čase. Na základe týchto dohôd sa práca vykonáva príležitostne, resp. nepravidelne. Tieto okolnosti však nepredstavujú prekážku zistenia priemerného mesačného zárobku. Cieľom zistenia priemerného mesačného zárobku má byť výsledok, ktorý bude zodpovedať skutočnosti. To však neznamená, že je nevyhnutné presne vyčíslieť mesačný zárobok; cieľom je zistiť, akú sumu dosahuje zárobok zamestnanca za mesačné obdobie v priemere. Aby zistený priemerný mesačný zárobok nebol skreslený, treba pojem týždenného pracovného času vykladať s ohľadom na tento cieľ. Domnievame sa, že týždenný pracovný čas možno v súlade s týmto cieľom na účely zistenia priemerného mesačného zárobku z dohody o pracovnej činnosti a dohody o brigádnickej práci študentov vyjadriť ako priemerný týždenný pracovný čas. Priemerný týždenný pracovný čas je možné zistiť ako podiel počtu hodín odpracovaných počas rozhodujúceho obdobia a počtu týždňov v rozhodujúcom období. Pokiaľ ide o tento údaj (počet týždňov v rozhodujúcom období), s cieľom zohľadniť nepravidelnosť výkonu práce treba vychádzať z počtu týždňov, počas ktorých pracovnoprávny vzťah trval, aj keď zamestnanec v danom týždni prácu vôbec nevykonával.

S ohľadom na uvedené možno priemerný mesačný zárobok zamestnanca vykonávajúceho prácu na základe dohody o pracovnej činnosti alebo dohody o brigádnickej práci študentov vyjadriť nasledovne:

$$PMZ = PHZ \times \frac{\text{počet odpracovaných hodín v rozhodujúcom období}}{\text{počet týždňov v rozhodujúcom období}} \times \frac{365,25}{7}$$

12

V závere považujeme za potrebné spomenúť, že nepravidelnosť výkonu práce nie je jediným špecifikom dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru. V porovnaní s pracovnou zmluvou sa tieto dohody uzatvárajú vždy na určitú dobu, najviac na 12 mesiacov, nezriedka však na kratšiu dobu (napr. dohoda o brigádnickej práci študentov uzatvorená len na čas letných prázdnin). V prípade dohody o pracovnej činnosti navyše možno vykonávať prácu len v pomerne malom rozsahu (najviac 10 hodín týždenne). S ohľadom na uvedené sa v praxi môžu pravidelne objavovať situácie, že zamestnanec, vzhľadom na krátku dobu trvania pracovnoprávneho vzťahu v rozhodujúcom období vôbec nepracoval, resp. s ohľadom na dovolený rozsah pracovného času (príp. aj v spojení s krátkou dobou trvania pracovnoprávneho vzťahu) v rozhodujúcom období pracoval len málo.

V tejto súvislosti podľa § 134 ods. 3 ZP platí, že ak zamestnanec v rozhodujúcom období neodpracoval aspoň 21 dní alebo 168 hodín, používa sa namiesto priemerného zárobku pravdepodobný zárobok. Pravdepodobný zárobok sa zistí zo mzdy, ktorú zamestnanec dosiahol od začiatku rozhodujúceho obdobia, alebo zo mzdy, ktorú by zrejme dosiahol. Zo mzdy (v prípade dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru ide o odmenu), ktorú by zamestnanec zrejme dosiahol (ak by bol pracoval), sa pravdepodobný zárobok bude zisťovať v prípade, že zamestnanec v rozhodujúcom období vôbec nepracoval. V tomto smere je potrebné skúmať, v akom rozsahu by bol zamestnanec vykonával prácu, a ako by bola táto práca odmeňovaná. Tieto skutočnosti treba zisťovať podľa konkrétnych okolností, najmä podľa prevádzkových podmienok u daného zamestnávateľa. Ako poukázal Najvyšší súd ČR v rozsudku zo dňa 28. apríla 2011, sp. zn. 21 Cdo 4690/2009, pri zisťovaní pravdepodobného zárobku môže súd prihliadnuť na akékoľvek okolnosti, ak sú tieto významné z hľadiska objasnenia, aký

24 Pozri bližšie: BARANCOVÁ, H. a kol.: Zákoník práce. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2017, s. 1004.
Pozri tiež: rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 27. júla 2016, sp. zn. 10 CoPr 2/2016.
Taktiež: rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 19. marca 2013, sp. zn. 9 Co 420/2012.

25 Pozri bližšie: rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 28. apríla 2011, sp. zn. 21 Cdo 4690/2009.

26 Pozri bližšie: rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 21. novembra 2005, sp. zn. 21 Cdo 58/2005.

zárobok by zamestnanec v rozhodujúcom období zrejme dosiahol.²⁵ Z predmetného rozhodnutia tiež vyplýva, že rovnakým spôsobom treba pravdepodobný zárobok zisťovať v prípade, že zamestnanec v rozhodujúcom období síce vykonával prácu, no len v takom rozsahu, ktorý neposkytuje dostatočný podklad pre spoľahlivé zistenie jeho zárobku (napr. zamestnanec dohodu uzatvoril a prácu vykonával až v posledný týždeň rozhodujúceho obdobia).

Naopak, ak zamestnanec vykonával prácu v rozsahu približujúcom sa hranici 21 dní alebo 168 hodín, možno pravdepodobný zárobok zistiť z odmeny, ktorú zamestnanec skutočne dosiahol od začiatku rozhodujúceho obdobia. V takom prípade podľa rozsudku Najvyššieho súdu ČR zo dňa 21. novembra 2005, sp. zn. 21 Cdo 58/2005, môže byť pravdepodobným zárobkom samotný výsledok výpočtu zistený zo mzdy (resp. odmeny) zúčtovanej v rozhodujúcom období a z času odpracovaného v rozhodujúcom období, ktorý (výsledok) nie je potrebné ďalej upravovať, ak sa preukáže, že zistený výsledok je vzhľadom na okolnosti prípadu pravdepodobný.²⁶

Záver

Spôsob určovania rozsahu náhrady škody sa v pracovnoprávných vzťahoch založených dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru ukázal ako problematický. Podľa dikcie § 225 ods. 1 druhej vety ZP má byť v týchto vzťahoch rozsah náhrady škody determinovaný výškou skutočnej škody a výškou odmeny dohodnutej za vykonanie práce. Sporné však bolo, čo treba považovať za odmenu dohodnutú za vykonanie práce v prípade, že práca sa vykonávala na základe dohody o pracovnej činnosti alebo dohody o brigádnickej práci študentov. V teórii pracovného práva i v praxi sa uvažovalo napríklad o tom, či má ísť o odmenu zodpovedajúcu celej dobe trvania pracovnoprávneho vzťahu, o odmenu prepočítanú na mesačné obdobie, alebo skôr o celkovú sumu odmeny, ktorú zamestnanec skutočne dosiahol pred vznikom škody.

Po preskúmaní právnych charakteristík jednotlivých dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru sme zistili, že nejde o štandardný výkladový problém. Dikcia § 225 ods. 1 druhej vety ZP upravuje rozsah náhrady škody spoločne pre všetky tri typy dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, hoci rozdiely v spôsobe vymedzenia pracovného záväzku pri jednotlivých dohodách vyžadujú diferencovanú úpravu. Ak dikcia § 225 ods. 1 druhej vety ZP viaže spôsob určenia rozsahu náhrady škody na výšku odmeny za vykonanie práce bez toho, aby tieto východiská reflektovala, potom ide o zakrytú teleologickú medzeru v zákone. Nástrojom vyplnenia zakrytej teleologickej medzery v zákone je teleologická redukcia, ktorá znamená odopretie aplikácie daného ustanovenia na prípady, na ktoré síce dopadá jeho dikcia, nie však jeho zmysel a účel. S ohľadom na uvedené treba § 225 ods. 1 druhej vety ZP chápať tak, že ak ide o prácu vykonávanú na základe dohody o vykonaní práce (práve a len na základe tejto dohody), náhrada škody spôsobenej z nedbanlivosti nesmie presiahnuť tretinu skutočnej škody a nesmie byť vyššia ako tretina odmeny dohodnutej za vykonanie tejto práce, s výnimkou osobitnej zodpovednosti zamestnanca podľa § 182 až § 185 ZP, resp. aj s výnimkou situácie, že škoda bola spôsobená pod vplyvom alkoholu alebo po požití omamných látok alebo psychotropných látok. *De lege ferenda* je v tomto smere potrebné § 225 ods. 1 druhej vety ZP upraviť, aby sa v právnej úprave obnovila jednota jej znenia, zmyslu a účelu.

Vo vzťahu k dohode o pracovnej činnosti a dohode o brigádnickej práci študentov je možné naďalej použiť § 225 ods. 1 prvej vety ZP, podľa ktorého platí, že zamestnanec zodpovedá zamestnávateľovi, s ktorým uzatvoril takúto dohodu, za škodu spôsobenú zavineným porušením povinností pri výkone práce alebo priamej súvislosti s ním rovnako ako zamestnanec v pracovnom pomere. Rozsah náhrady škody preto treba posudzovať podľa § 186 ods. 2 ZP, podľa ktorého náhrada škody spôsobenej z nedbanlivosti nesmie (s ustanovenými výnimkami) u jednotlivého zamestnanca presiahnuť sumu rovnajúcu sa štvornásobku jeho priemerného mesačného zárobku pred porušením povinností, ktorým spôsobil škodu. Aj keď sa v teórii pracovného práva táto možnosť nepripúšťala, priemerný mesačný zárobok možno aj v týchto prípadoch zistiť postupom ustanoveným § 134 ZP; pri výklade pravidiel pre zisťovanie priemerného mesačného zárobku však špecifiká týchto dohôd (nepravidelný výkon práce) treba zohľadniť. ■

RESUMÉ

Zakrytá teleologická medzera v právnej úprave dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru

Autor sa venuje otázke určovania rozsahu náhrady škody spôsobenej zamestnancom vykonávajúcim prácu v pracovnoprávnom vzťahu založenom dohodou o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru. Autor zisťuje, že v dôsledku legislatívnotechnických úprav a ďalších legislatívnych zmien nadväzujúcich na rekodifikáciu pracovného práva vznikla v Zákonníku práce zakrytá teleologická medzera. Autor skúma možnosti použitia teleologickej redukcie, prostredníctvom ktorej možno túto medzeru vyplniť, a objasňuje nadväzujúci spôsob zisťovania priemerného mesačného zárobku zamestnanca, ktorý vykonáva prácu na základe dohody o pracovnej činnosti alebo dohody o brigádnickej práci študentov.

SUMMARY

Concealed Teleological Lacuna Legis in the Law Governing Agreements on Works Performed Outside the Employment Relationship

The author deals with the issue of determining the extent of compensation for loss or damage caused to employees performing their work in a relationship established by an agreement on work falling outside the scope of a standard employment relationship. The author comes to a conclusion that there is a concealed teleological lacuna legis in the Labour Code as a consequence of legislative and technical amendments and other legislative changes following the labour law reform. The author analyses possibilities of applying teleological reduction, through which this lacuna legis can be filled, and explains the follow-up method of determining the average monthly salary of employees who perform work under fixed-term employment contracts or temporary contracts for students.

ZUSAMMENFASSUNG

Verdeckte teleologische Lücke in der Rechtsregelung der Vereinbarungen über Arbeiten, die außerhalb des Arbeitsverhältnisses geleistet werden

Der Autor widmet sich der Frage um die Bestimmung der Höhe des Schadenersatzes, verursacht durch einen Beschäftigten, der seine Arbeit im Rahmen eines arbeitsrechtlichen, aufgrund einer Arbeitsvereinbarung gegründeten Verhältnisses, leistet. Der Autor stellt fest, dass infolge von legislativtechnischen Regelungen und weiteren legislativen Veränderungen, die an die Rekodifikation des Arbeitsrechtes anknüpfen, im Arbeitsgesetzbuch verdeckte teleologische Lücke entstanden ist. Der Autor prüft die Anwendungsmöglichkeiten der teleologischen Reduktion, durch die diese Lücke aufgefüllt werden kann und erläutert die anknüpfende Art und Weise der Feststellung des durchschnittlichen monatlichen Verdienstes des Beschäftigten, der seine Arbeit aufgrund einer Vereinbarung über die Arbeitstätigkeit oder der Vereinbarung über die Brigadearbeit der Studenten leistet.

Uzavretie zmluvy a podmienené zastavenie trestného stíhania z pohľadu prezumpcie nevinoty

JUDr. Michal Vaľo, CSc.

V ostatných dvoch desaťročiach sa sprísňujú zákonné podmienky pre výkon rôznych povolaní a činností, odvodzované od trestnoprávnej bezúhonnosti a spoľahlivosti uchádzačov. Rozširuje sa okruh subjektov, ktoré majú prístup k odpisom z registra trestov, kde sú zhromažďované aj také osobné údaje, ktoré nepreukazujú trestnoprávnu vinu dotknutých osôb spôsobom súladným s Ústavou Slovenskej republiky. Autor vyslovuje názor, že niektoré zákony pripisujú týmto údajom povahu, ktorá nie je v súlade s ústavnou zásadou prezumpcie nevinoty.

1. Úvod

Podľa článku 50 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu. Podobne podľa článku 6 odsek 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom. Takýto „zákonný spôsob“ podľa citovaného článku 50 odsek 2, aj podľa článku 50 odsek 1 ústavy¹ predstavuje len „právoplatný odsudzujúci rozsudok“.

Z prezumpcie nevinoty vyplýva nielen povinnosť predpokladať, že osoba, ktorá je aktuálne trestne stíhaná je nevinná, že trestný čin nespáchala, kým nebolo právoplatne rozsudkom súdu rozhodnuté o jej vine, ale aj povinnosť považovať za nevinnú osobu, trestné stíhanie ktorej už skončilo, ale inak, ako jej právoplatným odsúdením. Za nevinné sa preto musia považovať aj osoby, ktoré boli v prípravnom trestnom konaní zo spáchania trestného činu „usvedčené“, ak súd nevyslovil ich vinu právoplatným odsudzujúcim rozsudkom.

Medzi prípady, kedy trestné konanie neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozsudkom súdu patria aj tie, v ktorých došlo k právoplatnému podmienenému zastaveniu trestného stíhania podľa § 216 ods. 1 alebo podľa § 218 ods. 1 Trestného poriadku a v trestnom stíhaní sa nepokračovalo (či už preto, že obvinený sa osvedčil alebo preto, že sa má zato, že sa osvedčil alebo aj keď skúšobná doba ešte neuplynula).

Rovnaká situácia nastáva aj v prípadoch, kedy prokurátor právoplatne schválil zmluvu a zastavil trestné stíhanie podľa § 220 ods. 1 Trestného poriadku.

V týchto prípadoch prokurátor nepodal obžalobu súdu a sám rozhodol uznesením o podmienenom zastavení trestného stíhania alebo o schválení zmluvy a zastavení trestného stíhania. Vec sa teda k súdu vôbec nedostala a tak súd nemohol rozhodnúť odsudzujúcim rozsudkom.

1 Čl. 50 ods. 1 ústavy znie: „Len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy.“

JUDr. Michal Vaľo, CSc.
je dlhoročný prokurátor a advokát. Zastával aj funkciu generálneho prokurátora Slovenskej republiky. V súčasnosti je na dôchodku.

K vydaniu odsudzujúceho rozsudku súdu nedochádza ani v prípadoch, ak:

- 1) pri predbežnom prejednaní obžaloby samosudca podľa § 241 ods. 1 písm. g) alebo h) Trestného poriadku alebo súd podľa § 244 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku uznesením podmienčne zastaví trestné stíhanie,
- 2) na hlavnom pojednávaní súd uznesením podľa § 282 ods. 1 alebo 2 Trestného poriadku podmienčne zastaví trestné stíhanie alebo podľa § 282 ods. 3 Trestného poriadku schváli zmier a zastaví trestné stíhanie alebo
- 3) mimo hlavného pojednávania súd podľa § 290 ods. 5 Trestného poriadku zastaví trestné stíhanie, podmienčne zastaví trestné stíhanie alebo schváli zmier a zastaví trestné stíhanie preto, že vyjdú najavo okolnosti odôvodňujúce podmienčné zastavenie trestného stíhania podľa § 216 ods. 1 Trestného poriadku alebo § 218 ods. 1 Trestného poriadku alebo schválenie zmiaru a zastavenie trestného stíhania podľa § 220 ods. 1 Trestného poriadku alebo
- 4) odvolací súd trestné stíhanie podmienčne zastaví podľa § 320 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

V žiadnom z týchto prípadov súd nerozhodol odsudzujúcim rozsudkom o vine trestne stíhanej osoby a preto sa takáto osoba musí považovať za nevinnú.

Pre uvedený záver je bez významu, či v prípade podmienčného zastavenia trestného stíhania už uplynula alebo ešte neuplynula skúšobná doba. Podstatné je len to, že po rozhodnutí o podmienčnom zastavení trestného stíhania sa v trestnom stíhaní (doteraz) nepokračovalo a voči obvinenému nebol (doteraz) prijatý odsudzujúci rozsudok súdu.

Vyslovenie samotných takto formulovaných téz nevzbudzuje pochybnosti. Pochybností však nastávajú pri ich praktickej aplikácii. Vidno to napríklad z polemiky vedenej na stránkach Bulletinu slovenskej advokácie v rokoch 2006 až 2016.²

2. Evidencia podmienčných zastavení trestného stíhania a uzavretí zmiaru a jej využívanie

Spomínaná polemika vychádzala v podstate z rovnakých téz, ako sú uvedené v úvode, ale obsahovala protirečivé tvrdenia.

Napríklad JUDr. Maroš Žilinka, PhD³ mimo iného uviedol: „... voči obvinenému, proti ktorému bolo právoplatne podmienčne zastavené trestné stíhanie alebo schválený zmier, na ktorého sa hľadí, ako keby nebol odsúdený, nemožno vyvodzovať nijaké dôsledky. Táto okolnosť nebráni, aby sa pri posudzovaní osoby obvinenej v rámci jej nového trestného stíhania na túto skutočnosť prihliadlo a vyvodilo z nej príslušné závery“.

Toto tvrdenie je protirečivé. Nemôže súčasne platiť, že z niečoho nemožno vyvodzovať „nijaké dôsledky“ a zároveň, že z toho možno vyvodzovať „príslušné závery“.

V tej istej časti článku Žilinka ďalej uviedol: „Z informácií o podmienčných zastaveniach trestného stíhania a zmiaroch schválených v trestnom konaní teda nie je možné vyvodzovať žiadne negatívne dôsledky a ich samotná evidencia v odpise registra trestov sa neprieči zásade prezumpcie nevinoty. Nie je však vylúčené, že v rozpore so zásadou prezumpcie nevinoty bude konanie a postup toho, kto sa o týchto údajoch z odpisu registra trestov, hoci aj zákonným spôsobom, dozvie. Napríklad, ak osobu, proti ktorej bolo právoplatne podmienčne zastavené trestné stíhanie alebo schválený zmier, v prijímacom konaní nebude považovať za súdne beztrestnú“.

Že takáto osoba je „súdne beztrestná“, o tom nemožno mať pochybnosti. Ale znamená to, že jej nemožno pričítať spáchanie trestného činu, že má byť považovaná za „trestnoprávne bezúhonnú“? Aký je vlastne účel evidencie podmienčných zastavení a schválených zmiarov v registri trestov, čomu má táto evidencia slúžiť, čo z nej možno vyvodiť?

Žilinka uvádza, že keby na okolnosť, že proti osobe bolo právoplatne podmienčne zastavené trestné stíhanie alebo schválený zmier prihliadli iné subjekty ako orgány činné v trestnom konaní, bolo by to v rozpore so zásadou prezumpcie nevinoty. Pravda je však taká, že podľa viacerých zákonov sa na túto okolnosť má prihliadať.⁴

Tvrdí tiež, že orgány činné v trestnom konaní pri posudzovaní osoby v novom trestnom konaní môžu na túto okolnosť prihliadať. Neuvádza, v akom smere. Nejasný je preto aj význam jeho tvrdenia, že „Evidencia právoplatných podmienčných zastavení trestného stíhania a zmiarov schválených v trestnom konaní v registri trestov nie je v rozpore so zásadou prezumpcie nevinoty a má

2 Fuchsová, J. – Puchalá, M.: Podmienčné zastavenie trestného stíhania a zmier c/a prezumpcia nevinoty. In: Bulletin slovenskej advokácie, 2006, č. 12, Žilinka, M.: Ešte raz k podmienčnému zastaveniu trestného stíhania a zmiaru c/a prezumpcia nevinoty. In: Bulletin slovenskej advokácie, 2007, č. 6, Zeman, Š.: Odklony ako nástroje restauratívnej justície v slovenskom trestnom práve a ich reálne uplatňovanie v praxi. Bulletin slovenskej advokácie 6/2016

3 Žilinka, M.: Ešte raz k podmienčnému zastaveniu trestného stíhania a zmiaru c/a prezumpcia nevinoty. In: Bulletin slovenskej advokácie, 2007, č. 6 – v odpovedi na otázku č. 5

4 Pozri napr. zákon č. 35/2019 Z. z. o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení

niektorých zákonov,
zákon č. 281/2015
Z. z. o štátnej službe
profesionálnych vojakov
a o zmene a doplnení
niektorých zákonov,
zákon č. 55/2017 Z. z.
o štátnej službe a o zme-
ne a doplnení niektorých
zákonov

- 5 Ktorý som presadzoval
v rámci pracovných roko-
vaní vo vedení prokura-
túry a s Ministerstvom
spravodlivosti SR v dobe,
keď som vykonával
funkciu generálneho
prokurátora
- 6 Fuchsová, J. – Puchal-
la, M.: Podmienečné
zastavenie trestného
stíhania a zmier c/a
prezumpcia nevinu. In:
Bulletin slovenskej advo-
kácie, 2006, č. 12
- 7 Podľa citovaných autorov
Generálna prokuratúra
Slovenskej republiky v tej
dobe ročne vydávala
okolo 294 000 odpisov
registra trestov.
- 8 Napr. Súdna rada Sloven-
skej republiky na účely
vymenovania do funkcie
sudcu, či Slovenská
advokátska komora
na účely zápisu do zo-
znamu advokátov a pod.

význam len pre postup a rozhodovanie orgánov činných v trestnom konaní a súdov v prípadných nových trestných stíhaniach tej istej osoby“.

Zotrvávam na názore,⁵ že právoplatné podmienené zastavenia trestného stíhania a zmiery schválené v trestnom konaní by nemali byť evidované v registri trestov, ale v osobitnej operatívnej evidencii, ku ktorej by mali mať prístup len orgány činné v trestnom konaní. Taká právna úprava by bola v súlade aj s odporúčaním Výboru ministrov Rady Európy č. R (84) 10 o registri trestov a rehabilitácii odsúdených, podľa ktorého cieľom zriadenia registra trestov je najmä informovať orgány zodpovedné za systém trestného súdnictva o trestnej minulosti osoby, ktorá je predmetom súdneho konania, s cieľom prispôsobiť rozhodnutie, ktoré sa má prijať, konkrétnej situácii. Akékoľvek iné použitie registra trestov by mohlo ohroziť vyhliadky odsúdeného na opätovnú sociálnu rehabilitáciu, používanie informácií na iné účely ako na trestné konanie sa preto musí v čo najväčšej miere obmedziť.

Informácie o veciach, v ktorých došlo k právoplatnému podmienenému zastaveniu trestného stíhania alebo schváleniu zmiery by mali byť využívané výlučne len orgánmi činnými v trestnom konaní a súdom, predovšetkým ako podklad pre rozhodnutie o ďalšom podmienenom zastavení trestného stíhania alebo o ďalšom uzavretí zmiery. Aby sa nestávalo, že voči jednej a tej istej osobe dôjde v rôznych súdnych obvodoch v krátkom časovom rozmedzí k podmienenému zastaveniu trestného stíhania alebo uzavretiu zmiery v rôznych trestných veciach toho istého obvineného bez toho, aby o tom orgány činné v trestnom konaní navzájom vedeli, pričom pri každom z týchto rozhodnutí by vychádzali z predpokladu, že obvinený je dôvodne podozrivý zo spáchania trestného činu po prvý raz, a preto, aj keby trestný čin spáchal, nie je v záujme spoločnosti vysloviť jeho vinu a možno pristúpiť k odklonu v trestnom konaní.

Poznatky zhromaždené v trestnom konaní, ktoré skončilo zmierom alebo podmieneným zastavením trestného stíhania, môžu orgány činné v trestnom konaní a súd použiť napríklad aj na preukázanie úmyslu, keby sa obvinený v neskoršej veci bránil tým, že pri požíčovaní peňazí mal v úmysle pôžičku vrátiť, ale zo skoršej veci, skončenej odklonom by vyplývalo, že už vtedy bol predĺžený, alebo keby sa bránil, že nevedel, že podaním určitej látky môže spôsobiť zvieratú trýznivú smrť, ale zo skoršej veci, kde došlo k odklonu, by vyplývalo, že to vedel a pod.

Informácia o právoplatnom podmienenom zastavení trestného stíhania a zmiery schválenom v trestnom konaní by nemala byť použitá a teda ani prístupná na iné účely, ako uvedeným spôsobom pre neskoršie trestné konanie. V žiadnom prípade by nemala byť použitá ako dôkaz o nedostatku bezúhonnosti alebo spoľahlivosti osoby na výkon nejakého povolania alebo nejakej činnosti.

Vylúčením evidencie podmienených zastavení trestného stíhania a zmirov z registra trestov by sa eliminoval aj problém, ktorý bol obsiahnutý v návrhu generálneho prokurátora na zmenu zákona o registri trestov, ktorý vo svojom článku spomínajú JUDr. Jolana Fuchsová, PhD. a JUDr. Martin Puchalla, PhD.⁶ Generálny prokurátor pri návrhu vychádzal z oprávnených výhrad k tomu, že nielen množstvo právnych predpisov ukladá občanom povinnosť preukázať svoju bezúhonnosť odpisom registra trestov, ale mnohí zamestnávateľia nútia uchádzačov o zamestnanie, aby im predložili odpis registra trestov aj nad rámec zákonnej povinnosti. Využívajú pritom skutočnosť, že platná právna úprava umožňuje dotknutej osobe požiadať kedykoľvek o vydanie odpisu registra trestov.⁷ Z tohto dôvodu generálny prokurátor navrhol, aby o odpis registra trestov mohli žiadať len v zákone o registri trestov vymedzené subjekty na splnenie tam uvedeného účelu⁸ a nemohla by o odpis žiadať osoba, ktorej sa odpis týka. Táto osoba však v demokratickom právnom štáte musí mať možnosť zistiť, aké evidencie o nej štát vedie. To bol zrejme dôvod, pre ktorý generálny prokurátor vzal svoj návrh späť.

Vyňatie evidencie podmienených zastavení trestného stíhania a uzavretých zmirov z registra trestov a ich evidovanie len v operatívnej evidencii prístupnej výlučne orgánom činným v trestnom konaní a súdom by zabránilo zneužívaniu tejto evidencie na posudzovanie bezúhonnosti a spoľahlivosti osôb, ktoré odporuje prezumpcii nevinu ako ústavnej zásade.

3. Prezumpcia nevinu sa vzťahuje nielen na prebiehajúce trestné konanie, ale má širší dosah

Ústavná zásada prezumpcie nevinu sa nevzťahuje len na prebiehajúce trestné konanie, ale má širší dosah, a preto úvahy, že prípady, kedy došlo k skončeniu trestného stíhania uzatvorením zmiery alebo podmieneným zastavením môžu mať za následok stratu bezúhonnosti podľa iných ako

trestnoprávných predpisov, vydaných na iný účel, ako je trestné konanie,⁹ sú v rozpore s ústavnou zásadou prezumpcie nevinny.

Záver, že ústavná zásada prezumpcie nevinny sa vzťahuje nielen na trestné konanie, ale má širší dosah, možno oprieť o výklad článku 50 odsek 2 ústavy podaný Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v rozhodnutiach sp. zn. PL. ÚS 12/98, I. ÚS 54/01, IV. ÚS 362/2010 a v nich citovaných rozhodnutiach Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

V odôvodnení rozhodnutia sp. zn. PL. ÚS 12/98 zo 17. novembra 1998 plénum ústavného súdu na str. 12 a 13 uviedlo: „Podľa právneho názoru ústavného súdu sa prezumpcia nevinny neobmedzuje len na trestné konanie, v ktorom sa má rozhodnúť o vine toho, proti komu sa konanie vedie, ale má aj širší dosah. Okrem iného z nej vyplýva, že žiadny štátny orgán (vrátane jeho ústavných činiteľov) nie je oprávnený sa vysloviť, či rozhodnúť o vine osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie ešte predtým, ako ju vyslovil príslušný súd právoplatným odsudzujúcim rozsudkom. Prezumpcia nevinny platí aj pre súdy, ktoré v občianskom konaní rozhodujú o náhrade škody spôsobenej trestným činom. Súdy sú viazané rozhodnutím príslušných orgánov, že bol spáchaný trestný čin« (§ 135 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), pričom »súd konanie preruší, ak jeho rozhodnutie závisí od otázky, ktorú nie je v tomto konaní oprávnený riešiť« (§ 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku).“

A contrario, vyvodzovanie dôsledkov v inom než trestnom konaní voči obvineným osobám, ako by boli vinné, len na základe podozrenia zo spáchania trestného činu, dôvodnosť ktorého nebola preukázaná vydaním odsudzujúceho rozsudku v konaní pred trestným súdom, nie je v súlade so zásadou prezumpcie nevinny podľa článku 50 odsek 2 ústavy.

V rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 54/01 zo 6. septembra 2001 ústavný súd na str. 4 s odvolaním na rozhodnutie pléna sp. zn. PL. ÚS 12/98 uviedol, že povinnosť rešpektovať prezumpciu nevinny obvinenej osoby sa vzťahuje aj na Národnú radu Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“), a to „v rovnakej miere ako na ktorýkoľvek iný štátny orgán“.

V rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 362/2010 z 30. júna 2010 ústavný súd na str. 6 a nasl. uviedol:

„Prezumpcia nevinny je jedným zo základov spravodlivého trestného konania. K jej porušeniu dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby („public official“), ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte pred tým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom. Dokonca aj pri absencii formálneho konštatovania postačuje tiež argumentácia nasvedčujúca tomu, že úradná osoba považuje obvineného za vinného (napr. *Daktaras v. Litva*, § 41 a obdobne *Allenet de Ribemont v. Francúzsko*, § 35).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre poukazuje na význam formulácie výrokov úradných osôb, ktoré majú vzťah k prezumpcii nevinny (napr. *Adam Wloch proti Poľsku* z 26. januára 1999). Podľa judikatúry ESLP treba robiť rozdiel medzi výrokmi, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná, a výrokmi, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia („a state of suspicion“). Prvé porušujú prezumpciu nevinny, zatiaľ čo druhé boli považované za prijateľné alebo vyhovujúce („unobjectionable“) v rôznych situáciách posudzovaných ESLP (napr. *Lutz v. Nemecko*, rozsudok z 25. augusta 1987, séria A, č. 123, § 62, *Englert v. Nemecko*, rozsudok z 25. augusta 1987, séria A, č. 123, § 39, *Nölkenbockhoff v. Nemecko*, § 39 a *Leutscher v. Holandsko*, rozsudok z 26. marca 1996, č. 52/1994/499/581, § 31).

Skutočnosť, či namietané výroky úradnej osoby porušujú prezumpciu nevinny, má byť posudzovaná v kontexte osobitných okolností, za akých boli tieto výroky urobené (*Daktaras v. Litva*, § 43, *Adolf v. Rakúsko*, rozsudok ESLP z 26. marca 1982, séria A, č. 49, § 36 – § 41).“

4. Prezumpcia nevinny sa uplatňuje aj po skončení trestného stíhania

Všetky uvedené prípady sa týkajú uplatnenia zásady prezumpcie nevinny vo vzťahu k osobám, voči ktorým sa aktuálne vedie trestné konanie.¹⁰ Treba sa preto ešte vysporiadať s otázkou, či sa zásada prezumpcie nevinny uplatní aj voči osobám, proti ktorým už trestné konanie skončilo, a to iným právoplatným rozhodnutím, ako rozhodnutím súdu o ich vine a proti tým osobám, proti ktorým trestné konanie pre daný skutok vedené nie je a ani v minulosti nebolo. Teda, či sa zásada prezumpcie nevinny týka len osôb, proti ktorým je aktuálne vedené trestné konanie a ostatných nie, či pred začatím trestného konania alebo po jeho skončení inak ako odsúdením, možno označovať osobu za vinnú.

9 Uplatnením zásady *lex posterior specialis derogat legi priori generali*

10 Slovné spojenie „osoby, voči ktorým sa vedie trestné konanie“ používam preto, že podľa ustálenej judikatúry ESLP je takou osobou nielen obvinený, teda ten, voči komu sa formálne vedie trestné stíhanie, ale aj osoba, voči ktorej trestné konanie fakticky smeruje, aj keď jej nebolo formálne vznesené obvinenie (*De Weer v. Belgicko*, sf. č. 6903/75, rozh. z 10. 3. 1977, *Adolf v. Rakúsko*, sf. č. 8269/78, rozh. z 26. 3. 1982, *Foti a iní v. Taliansko*, sf. č. 7604/76 a nasl., rozh. z 10. 12. 1982 a iné)

- 11 Treba však rozlišovať, kedy porušenie tohto pravidla je porušením prezumpcie neviny (má súvislosť s nejakým konaním pred štátnym orgánom) a kedy nejde o porušenie tejto zásady v nejakom konaní, ale ide o zásah do práva na ochranu osobnosti.
- 12 Uverejnené pod č. 38/2012 Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky
- 13 Poznámka autora článku: Tu by bolo možné namietť, že aj najvyšší súd v citovanom rozhodnutí porušil prezumpciu neviny, keď konštatoval, že P. sa „skutku dopustil“, namiesto toho, aby použil vyjadrenie, že „skutku sa mal dopustiť“ alebo „skutku, pre ktorý bol stíhaný“ a pod.
- 14 *Urat proti Turecku* č. 53561/09 a 13952/11, z 27. novembra 2018

Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy „Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu“, ale podľa čl. 50 ods. 1 ústavy „Len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy.“ Nikto iný ako trestný súd nesmie rozhodnúť o vine z trestného činu ani voči osobám, ktoré aktuálne nie sú trestne stíhané. Nielen voči tým osobám, voči ktorým trestné konanie skončilo inak, ako odsúdením pre daný trestný čin, ale aj voči tým, voči ktorým trestné konanie nebolo a nie je vedené.¹¹

Judikatúrou súdov možno doložiť, že prezumpcia neviny platí takto široko. Napríklad Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) 13. októbra 2011 pod sp. zn. 3 Cdo 84/2011¹² zaujal stanovisko, že pokiaľ médiá informujú o okolnostiach súvisiacich s trestnou činnosťou, treba mať na zreteli tiež princíp prezumpcie neviny, v dôsledku uplatnenia ktorého je o určitej fyzickej osobe ako o páchatelovi trestného činu prípustné informovať verejnosť až po právoplatnom odsudzujúcom rozsudku.

Najvyšší súd konštatoval: „V preskúmvanej veci bolo výsledkami vykonaného dokazovania preukázané, že »trestné stíhanie pre trestný čin ..., ktoré bolo začaté ... uznesením vyšetrovateľa policajného zboru, v časti skutku, ktorého sa dopustil¹³ P., bolo zastavené ... lebo trestné stíhanie je neprípustné a nemožno ho začať z dôvodu, že P. dňa 14. 3. 1998 zomrel«. O vine alebo nevine P. nerozhodoval súd.“

V inkriminovanom článku boli zvolené také slová, slovné spojenia a formulácie, ktoré si čitateľ mohol vysvetľovať tak, že vina P. bola súdom preukázaná. Dovolací súd tu má na mysli na prvej strane daného čísla periodika uverejnený titulok „P. spreneveril päť miliónov«, ďalší obdobný, graficky osobitne zvýraznený, titulok »P. spreneveril päť miliónov!« a napokon podtitulok »Keby dnes populárny ‚C.‘ žil, sedel by vo väzení.“

Keďže autor v danom prípade v článku primerane nevyjadril, že išlo len o podozrenie zo spáchania trestného činu sprenevery, ktoré nebolo potvrdené právoplatným odsudzujúcim rozsudkom, podľa súdu tým nerespektoval zásadu prezumpcie neviny, lebo „zásada prezumpcie neviny chráni každého pred vyslovením výroku o vine bez toho, aby bola jeho vina preukázaná v súlade so zákonom (Nölkenbockhoff v. Nemecko, rozsudok z roku 1987).“ Z tohto dôvodu súd označil článok za neprípustný zásah do osobnostných práv P., aj keď v danom prípade, v dobe zverejnenia článku, bolo už trestné konanie voči nebohému P. právoplatne skončené.

Prezumpcia neviny sa teda vzťahuje nielen na osoby, ktoré sú aktuálne obvinené, ale aj na osoby, voči ktorým v minulosti bolo vedené trestné stíhanie, ale neskončilo právoplatným rozhodnutím súdu o ich vine.

Nasledujúci príklad preukazuje, že porušenie prezumpcie neviny voči takýmto osobám môžu predstavovať nielen výroky úradných osôb, ale aj rozhodnutia súdov. Potvrďuje aj to, že pri posudzovaní viny možno vychádzať len z formálneho výroku súdu o vine a nemožno sa oprieť iba o odôvodnenie rozhodnutia trestného súdu.

Vo veci *Urat proti Turecku*¹⁴ ESĽP rozhodoval o porušení práva podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru, ukladajúceho, aby „každý, kto bol obvinený z trestného činu bol považovaný za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.“ V bode 42 tohto rozhodnutia ESĽP uviedol, že už uznal vo svojej judikatúre existenciu dvoch aspektov ochrany, ktorú poskytuje prezumpcia neviny:

- 1) procesného aspektu, týkajúceho sa konkrétneho trestného konania a
- 2) druhého aspektu, „ktorého cieľom je zabezpečiť rešpektovanie neviny v neskoršom konaní, ak existuje súvislosť s trestným konaním, ktoré skončilo iným výsledkom ako odsúdením“ (podobne *Allen proti Spojenému kráľovstvu*, č. 25424/09, z 12. 7. 2013, body 93 – 94).

Podľa prvého hľadiska zásada prezumpcie neviny zakazuje štátnym orgánom a verejným činiteľom, aby robili predčasné vyhlásenia o vine trestne stíhanej osoby, čo pôsobí ako procesná záruka na zabezpečenie spravodlivosti samotného trestného konania. Nie je to však obmedzené len na procedurálnu ochranu v trestných veciach, rozsah záruky je širší a vyžaduje, aby žiadny zástupca štátu nehovoril o tom, že osoba je vinná z trestného činu predtým, ako bola jej vina zistená súdom (*Konstas v. Grécko*, č. 53466/07, zo dňa 24. mája 2011, bod 32). V tejto súvislosti môže byť prezumpcia neviny porušená nielen v rámci trestného konania, ale aj v osobitných občianskych, disciplinárnych alebo iných konaniach, ktoré sa vedú súčasne s trestným konaním (*Kemal Coşkun proti Turecku*, č. 45028/07, z 28. marca 2017, bod 41).

Rozsah prvého aspektu podľa článku 6 ods. 2 Dohovoru sa vzťahuje na obdobie, v ktorom bola osoba obvinená z trestného činu až do ukončenia trestného konania.

Druhý aspekt prezumpcie nevinoty sa vzťahuje na prípady, keď trestné konanie skončí iným výsledkom ako odsúdením, a vyžaduje, aby nevina osoby z trestnému činu nebola spochybnená v žiadnom neskoršom konaní (*Allen proti Spojenému kráľovstvu*, už citovaný, bod 94).

V nadväznosti na to, v bode 43 citovaného rozhodnutia ESĽP vyložil, že „Druhý aspekt ochrany, ktorú poskytuje článok 6 ods. 2, vyžaduje, aby sa s osobou zaobchádzalo spôsobom, ktorý je v súlade s jej nevinou aj po ukončení trestného konania, ktoré skončilo oslobodením spod obžaloby alebo zastavením (ibid. § 103). Rozšírenie ochrany podľa článku 6 ods. 2 na následné mimotrestné konanie predstavuje dôležitú záruku preukázanej nevinoty v súvislosti s akýmkoľvek neoprávneným obvinením“.

V posudzovanom prípade *Urat proti Turecku* sa sťažnosť týkala prepustenia dvoch sťažovateľov zo štátnej služby a spôsobu, akým námietky týkajúce sa údajného porušenia ich práva na prezumpciu nevinoty riešili správne súdy, ktoré preskúmali ich prepustenie.

V dôsledku tvrdení, že boli členmi nezákonnej organizácie, boli proti sťažovateľom súčasne začaté disciplinárne aj trestné konania. Disciplinárne rozhodnutia o prepustení boli prijaté, keď trestné konanie ešte prebiehalo. Správne súdy však disciplinárne rozhodnutia preskúmali už po právoplatnom skončení trestného stíhania, ktoré bolo zastavené z dôvodu, že nebolo preukázané, žeby sa obžalovaní stali členmi nezákonnej organizácie (*Hizballáh*).

Trestný súd konštatoval, že bolo preukázané len to, že obžalovaní sa dopustili pomoci a navádzania k členstvu v protiprávnej organizácii, teda trestných činov, na ktoré sa vzťahoval zákon č. 4616, ktorý mal charakter amnestie, keď ukladal, aby súdy zastavili trestné konanie pre takéto trestné činy, ak boli spáchané pred 23. aprílom 1999 bez toho, aby dospeli k definitívnemu záveru o vine.¹⁵

ESĽP uviedol, že záver, ku ktorému dospel vnútroštátny súd v trestnom konaní, že konanie sťažovateľov predstavovalo amnestovaný trestný čin pomoci a navádzania k členstvu v protiprávnej organizácii, nie je konštatovaním viny, len odôvodnením zastavenia trestného konania bez prijatia formálneho rozhodnutia o vine. Účelom posúdenia skutku ako pomoci a navádzania k členstvu v protiprávnej organizácii bolo len umožniť rozhodnutie, či skutok spadá do rozsahu trestných činov, na ktoré sa vzťahuje amnestia udelená zákonom č. 4616. Rozhodnutie o zastavení trestného konania nepredstavovalo zistenie viny, aj keď v jeho odôvodnení súd konštatuje, že konanie napĺňalo znaky amnestovaného trestného činu.

ESĽP bol preto povinný určiť, či správne súdy prostredníctvom svojho odôvodnenia alebo výrazov použitých v ich rozsudkoch rešpektovali právo sťažovateľov na prezumpciu nevinoty, pretože neboli uznaní vinnými formálnym právoplatným výrokom trestného súdu.

Po posúdení rozhodnutí správnych súdov dospel ESĽP u každého zo sťažovateľov k inému záveru.

V napadnutom rozsudku správneho súdu, týkajúcom sa prvého sťažovateľa, ESĽP svoje úvahy uzavrel tak, že sťažovateľ sa podľa rozhodnutia správneho súdu dopustil disciplinárneho previnenia tým, že dal svoj profil *Hizballáhu* a zúčastnil sa na jeho stretnutiach, čo posúdil ako „narušenie mieru, pokoja a pracovného poriadku inštitúcie na ideologické a politické účely.“

ESĽP dospel k záveru, že argumentácia a výrazy použité administratívnym súdom boli zlučiteľné so zárukami podľa článku 6 ods. 2 Dohovoru. Stotožnil sa so záverom správneho súdu, že oslobodenie od trestnej zodpovednosti (trestnoprávna amnestia) nevylučuje zistenie, že súbežný skutok, ktorého popis sa nezhoduje so skutkovou podstatou trestného činu, je disciplinárnym previnením.

Správny súd nekonštatoval, že prvý sťažovateľ spáchal skutok, pre ktorý bol trestne stíhaný, teda, že bol členom teroristickej organizácie, a nekonštatoval ani to, že spáchal iný trestný čin, konkrétne, že sa dopustil pomoci a navádzania k členstvu v protiprávnej organizácii (na ktorý sa vzťahovala amnestia). Konštatoval len, že sťažovateľ odovzdal svoj životopis organizácii a zúčastnil sa na jej stretnutiach, čo správny súd považoval za dostatočné na to, aby bola vyvodená disciplinárna zodpovednosť.

Vo vzťahu k druhému sťažovateľovi správny súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že obsah spisu o trestnom konaní preukázal, že sťažovateľ sa dopustil pomoci a navádzania k členstvu v protiprávnej organizácii *Hizballáh*. Podľa názoru ESĽP toto vyhlásenie predstavovalo jednoznačný záver o vine druhého sťažovateľa z trestného činu (aj keď takého, na ktorý sa vzťahovala amnestia), a preto bolo v rozpore s právom zakazujúcim spochybnenie jeho nevinoty v súvislosti s trestným konaním, ktoré neskončilo formálnym rozhodnutím súdu o jeho vine. Došlo tak k porušeniu článku 6 ods. 2 Dohovoru.

15 Pozri *Çelik /Bozkurt/ proti Turecku* č. 34388/05, z 12. apríla 2011, body 8, 33

V rozhodnutí vo veci *Urat proti Turecku* ESLP uvádza, že druhý aspekt ochrany prezumpcie nevinu sa vzťahuje na prípady, keď trestné konanie skončí akýmkoľvek iným výsledkom ako formálnym odsúdením, a vyžaduje, aby nevina osoby z trestnému činu nebola spochybnená „v žiadnom neskoršom konaní“, ak existuje spojitosť medzi trestným konaním a následným konaním. „Bez ochrany zabezpečujúcej dodržiavanie rozhodnutia o oslobodení spod obžaloby alebo zastavenia trestného konania v akomkoľvek inom konaní by záruky spravodlivého súdneho konania podľa článku 6 ods. 2 boli len teoretickej a iluzórnej povahy. Čo je tiež v stávke po ukončení trestného konania, je povest osoby a spôsob, akým ju vníma verejnosť“.

V prípadoch týkajúcich sa disciplinárneho konania ESLP teda pripustil, že nedochádza k porušeniu článku 6 ods. 2 Dohovoru, ak bola osoba uznaná vinou za disciplinárne previnenie vyplývajúce v podstate z totožných skutkov ako predchádzajúce trestné obvinenie, ktoré nevedlo k odsúdeniu, ak disciplinárne orgány boli oprávnené a schopné samostatne zistiť skutkové okolnosti prípadov a popísať ich tak, aby základné prvky trestných a disciplinárnych činov neboli totožné.

ESLP pripomenul, že oslobodenie od zodpovednosti za trestné činy samo osebe nebráni vyvedeniu občianskoprávných alebo iných foriem zodpovednosti vyplývajúcich v podstate z tých istých skutkových okolností na základe menej prísneho dôkazného bremena. Ak by však disciplinárne rozhodnutie vytýkalo také konanie, ktoré by svojimi znakmi zakladalo aj trestnú zodpovednosť, nastolilo by to problém podľa článku 6 ods. 2 Dohovoru.

V bodoch 43 a 103 citovaného rozhodnutia ESLP uviedol, že „Druhý aspekt ochrany, ktorú poskytuje článok 6 ods. 2, vyžaduje, aby sa s osobou zaobchádzalo spôsobom, ktorý je v súlade s jej nevinou aj po ukončení trestného konania, ktoré skončilo oslobodením spod obžaloby alebo zastavením.“

Toto všeobecné konštatovanie viaže ESLP v nadväzujúcom texte na správne, civilné alebo iné súdne konanie nasledujúce po skončenom trestnom konaní. Je to dané tým, že ustanovenie článku 6 Dohovoru, nazvaného „Právo na spravodlivé súdne konanie“, sa vzťahuje len na súdne konania. Už zo skôr citovaných rozhodnutí, týkajúcich sa novinových článkov je však zrejmé, že prezumpcia nevinu sa vzťahuje nielen na súdne konania, ale aj na výroky verejne činných osôb, vrátane zákonodarného zboru, aj novinárov a že sa uplatňuje nielen počas konania pred trestným súdom, ale aj po jeho skončení.

5. Záver

Pre posúdenie opodstatnenosti tvrdenia, že prípady, kedy došlo k skončeniu trestného stíhania uzatvorením zmiernu alebo podmieneným zastavením nemôžu mať za následok stratu trestnoprávnej bezúhonnosti alebo spoľahlivosti osoby, lebo by to zakladalo rozpor s ústavnou zásadou prezumpcie nevinu, nie je potrebné skúmať, ako je to v prípadoch, kedy sa o trestnom čine, z ktorého niekto osobu obviňuje, žiadne trestné konanie aktuálne nevedie ani v minulosti nevedlo.

Pre úplnosť však možno uviesť, že na také prípady sa nevzťahuje zásada prezumpcie nevinu tak, ako je vymedzená v čl. 6 ods. 2 Dohovoru, že „každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom“. Celý článok 6 Dohovoru nesie názov „Právo na spravodlivé súdne konanie“. Aj keď sú pojmy „obvinený“, „trestný čin“ a „súdne konanie“ použité v Dohovore autonómne, nemožno ich vyložiť natoľko extenzívne, že by sa prezumpcia nevinu v zmysle čl. 6 ods. 2 Dohovoru vzťahovala aj na osoby, voči ktorým sa nevedie a ani v minulosti nevedlo konanie trestného charakteru.¹⁶

Podobne aj v našej ústave je v čl. 50 ods. 2 princíp prezumpcie nevinu vymedzený tak, že každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu. Toto ustanovenie je súčasťou širšie koncipovaného oddielu ústavy nazvaného „Právo na súdnu a inú právnu ochranu“, ktorý nevymedzuje len pravidlá konania pred súdmi. V čl. 46 ods. 1, ktorý je zaradený v tomto oddiele ústavy je uvedené, že „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.“ Článok 50 ods. 1 ústavy ustanovuje, že len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy. Každý má teda právo, aby o jeho vine z trestného činu nerozhodoval nikto iný ako príslušný trestný súd. Rešpektovania tohto práva sa môže domáhať spôsobom ustanoveným v čl. 46 ods. 1 ústavy. Prezumpcia nevinu sa vzťahuje

16 V zmysle tzv. Engel kritérií, prvýkrát formulovaných v rozhodnutí o sťažnostiach č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72 a 5370/72 zo dňa 8. júna 1976 vo veci Engel a ďalší proti Holandsku.

nielen na trestné konanie, ale aj na konanie pred netrestnými súdmi a na konanie na inom orgáne Slovenskej republiky, ktorému zákon zveril ochranu práv občanov.

Uvedené možno zhrnúť tak, že zásada prezumpcie neviny v zmysle čl. 50 ods. 2 ústavy a v zmysle čl. 6 ods. 2 Dohovoru sa vzťahuje na ochranu:

- 1) Počas prebiehajúceho trestného konania, kedy obvineného (podozrivého) chráni nielen proti predpojatosti sudcov a orgánov činných v trestnom konaní, ale aj proti tlakom na vyslovenie jeho viny zo strany verejných osôb a komunikačných prostriedkov a chráni aj jeho česť pred osočovaním nepodloženým rozhodnutím súdu.
- 2) V neskorších konaniach pred súdmi a inými orgánmi štátu, ktoré sú povinné rešpektovať nevinnu osoby, ak existuje priama súvislosť medzi predmetom ich konania a trestným konaním, ktoré skončilo akýmkoľvek iným výsledkom ako odsúdením.

Prezumpcia neviny, ako je upravená v čl. 50 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 2 Dohovoru sa nevzťahuje na ochranu osôb pred neoprávneným obvinením zo spáchania trestného činu, pre ktorý voči nim nie je a ani nebolo vznesené obvinenie. To však neznamená, že tieto osoby sú proti krivým obvineniam zo spáchania trestného činu bezbranné. Takéto osoby sa proti označeniu za páchatela trestného činu môžu brániť súkromnoprávnou žalobou na ochranu osobnosti alebo – za splnenia zákonných podmienok – trestným oznámením pre podozrenie z trestného činu krivého obvinenia alebo postupom podľa tlačového zákona a pod.

Na osoby, voči ktorým bolo začaté trestné konanie, ktoré ešte neskončilo alebo skončilo inak ako rozhodnutím súdu o ich vine, teda aj keď skončilo uzatvorením zmieru alebo podmiennečným zastavením trestného stíhania, sa plne vzťahuje prezumpcia neviny, tak ako je upravená v čl. 50 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 2 Dohovoru. Zachádzanie s takými osobami ako by boli vinné zo spáchania trestného činu, ako by neboli trestnoprávne bezúhonné alebo ako by neboli z tohto dôvodu spoľahlivé, nie je v súlade s ústavou.

Platí to napríklad pre vylúčenie z možnosti vykonávať službu príslušníka finančnej správy tých osôb, voči ktorým v konaní o úmyselnom trestnom čine bolo právoplatne rozhodnuté o podmiennečnom zastavení trestného stíhania alebo o zmieri. Rovnako nie je v súlade s ústavou vylúčenie z možnosti vykonávať službu profesionálneho vojaka tých osôb, proti ktorým trestné stíhanie vedené pre trestné činy vymenované v zákone sa skončilo právoplatným schválením zmieru a odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia o schválení zmieru do dňa prijatia do štátnej služby neuplynuli tri roky, či vylúčenie práva držať zbraň osobou, voči ktorej bolo trestné stíhanie vedené pre v zákone vymenované trestné činy podmiennečne zastavené a nebolo ešte právoplatne rozhodnuté, že sa osvedčili, ani sa nemá sa za to, že sa osvedčili a pod.

Príslušné zákony¹⁷ vylučujú dotknuté osoby z výkonu v nich uvedených povolaní a činností len na základe toho, že voči nim bolo vedené trestné konanie, ktoré neskončilo ich právoplatným odsúdením, v ktorom súd nevyslovil právoplatným odsudzujúcim rozsudkom ich vinu a na ktoré sa teda bez pochyby vzťahuje ústavná zásada prezumpcie neviny.

Uvedený postup je v zjavnom rozpore s čl. 50 ods. 2 ústavy, aj z čl. 6 ods. 2 Dohovoru. Oprávnené štátne orgány¹⁸ by preto mali podať návrh na začatie konania pred ústavným súdom o súlade dotknutých zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. ■

17 Ako napríklad tie, ktoré sú uvedené v poznámke č. 4

18 Čl. 130 ods. 1 ústavy

RESUMÉ

Uzavretie zmieru a podmiennečné zastavenie trestného stíhania z pohľadu prezumpcie neviny

V ostatných rokoch sa sprísňujú zákonné podmienky pre výkon rôznych povolaní a činností, odvodzované od trestnoprávnej bezúhonnosti a spoľahlivosti uchádzačov. Dotknutým osobám sa neraz pričítajú na ťarchu aj prípady, kedy trestné konanie skončilo uzavretím zmieru alebo podmiennečným zastavením trestného stíhania s následným osvedčením. Takýto postup považuje autor za nesúladný s ústavnou zásadou prezumpcie neviny. Ak súd nerozhodol odsudzujúcim

rozsudkom o vine, osoba musí byť považovaná za nevinnú. Autor dochádza k záveru, že túto zásadu porušujú viaceré zákony a vyzýva na podanie návrhu na začatie konania pred ústavným súdom o ich súlade s ústavou.

SUMMARY

Conciliation and Suspended Sentence in the Light of the Presumption of Innocence

In recent years, legal conditions for the practice of various professions and activities, derived from the concept of integrity and reliability of applicants, have been tightening. Cases where the criminal proceedings ended with conciliation or suspended sentence, where the defendant complied with all the requirements attached to the suspended sentence, often put a damper on the persons concerned. In the author's opinion, such a procedure is inconsistent with the constitutional principle of the presumption of innocence. If the court did not make a guilty verdict on conviction, the person must be presumed innocent. The author comes to a conclusion that this principle is violated by several laws and he urges to file a motion for the commencement of proceedings before the Constitutional Court on their compliance with the Constitution.

ZUSAMMENFASSUNG

Abschluss der Verständigung und bedingte Einstellung der Strafverfolgung vom Sichtpunkt der Unschuldsvermutung

In den letzten Jahren verschärfen sich die gesetzlichen Voraussetzungen in Bezug auf die Ausübung von verschiedenen Berufen und Tätigkeiten, die von der strafrechtlichen Unbescholtenheit und Verlässlichkeit der Bewerber abgeleitet werden. Den betroffenen Personen werden oft auch Fälle zur Last gelegt, bei denen das Strafverfahren durch Abschluss der Verständigung oder durch bedingungsweise eingestellte Strafverfolgung mit darauffolgender Bewährung, abgeschlossen wurde. Ein solches Vorgehen wird vom Autor als gegensätzlich zum verfassungsrechtlichen Grundsatz der Unschuldsvermutung betrachtet. Hat das Gericht über die Schuld durch ein verurteilendes Urteil nicht entschieden, die Person muss als unschuldig angesehen werden. Der Autor kommt zur Schlussfolgerung, dass dieser Grundsatz durch mehrere Gesetze verletzt wird und er ruft deswegen zur Stellung des Antrages auf die Eröffnung des Verfahrens vor dem Verfassungsgericht wegen deren Übereinstimmung mit der Verfassung, auf.

Právne postavenie umelej inteligencie

JUDr. Stanislav Demčák

Umelá inteligencia predstavuje novodobý fenomén, ktorý významne ovplyvní vývoj právnej regulácie v najbližšom období. Technologický pokrok v oblasti humanoidných robotov, autonómnych systémov, neurálnych sietí a kvantových počítačov dosiahol takú progresiu, že celosvetovo viac ako 8 tisíc expertov, univerzitných profesorov a lídrov globálnych korporácií podpísalo otvorený list upozorňujúci na reálne riziká tzv. „Skynet scenára“, teda na možnosť dominancie umelej inteligencie nad človekom.¹

„Keď budete nabadúce v supermarkete, zastavte sa pri samoobslužnej pokladni a zamyslite sa. Je to v podstate statický robot. A tento robot má ľudských asistentov. Tí ľudia, ktorí sa objavia, keď sa pokúsíte kúpiť alkohol sú totiž predvolaní strojom.“

Michael Brooks

AI ante portas

V dôsledku akcelerujúcej implementácie umelej inteligencie do výrobných procesov sa moderná spoločnosť aktuálne nachádza na prahu štvrtej priemyselnej revolúcie.² Nejde pritom iba o umelú inteligenciu, ale aj o využívanie 3D tlačiarň, autonómnych vozidiel, mobilných technológií, kvantových počítačov, internetu vecí, blockchain a virtuálnej reality.³

JUDr. Stanislav Demčák vyštudoval Právnickú fakultu UK v Bratislave. Od roku 2010 pôsobí ako advokát a konkurzný správca so sídlom v Bratislave. Je spolupracujúcim advokátom v advokátskej kancelárii SEMANČÍN & PARTNERS s. r. o. Zaujíma sa o oblasti práva informačných a komunikačných technológií, konkurzov, reštrukturalizácií a bankového financovania, v ktorých má dlhoročné praktické skúsenosti.

sadzujú pri diagnostikovaní najzávažnejších ochorení, poskytovaní liečebnej zdravotnej starostlivosti, zjednodušovaní výrobných procesov, logistike, doprave, odhaľovaní daňových podvodov, filtrovaní obsahu zverejňovaného na internete, autonómnej komunikácii so zákazníkmi, vytváraní nových obsahov a diel (napr. audiovizuálne diela a hudobné diela) a obchodovaní.

Pre objasnenie významu umelej inteligencie možno poukázať na to, že za posledné tri roky sa finančné prostriedky EÚ určené na výskum a inovácie v oblasti umelej inteligencie zvýšili na 1,5 miliardy eur, čo predstavuje nárast o 70 % v porovnaní s predchádzajúcim obdobím.⁴ V dôsledku využívania umelej inteligencie sa predpokladá prírastok ročného HDP v dvanástich najvyspelejších ekonomikách sveta do roku 2035 na úrovni 14 biliónov amerických dolárov.⁵ Zároveň sa očakáva, že do roku 2030 bude globálne využívať umelú inteligenciu až 70 % podnikov.⁶

Využitie umelej inteligencie je pomerne široké. Umelá inteligencia sa na-

1 www.futureoflife.org/ai-open-letter/

2 Podrobnejšie v MARR, Bernard. *What is Industry 4.0?* [online]. Forbes 09/2019 [cit. 13. 4. 2020]. Dostupné z: www.forbes.com/sites/bernardmarr/.

3 Porovnaj *The Digital Transformation Monitor of European Union* [online]. [cit. 13. 4. 2020]. Dostupné z: ec.europa.eu/growth/tools-databases/dem/monitor/.

4 Biela kniha Európskej komisie o dôvere v umelú inteligenciu a správa o bezpečnostných a zodpovednostných aspektoch umelej inteligencie zo dňa 19. 2. 2020 [online]. 4 s. Dostupné z: www.ec.europa.eu

5 PURDY, Mark; DAUGHERTY, Paul. *How AI boosts industry profits and innovation* [online]. Accenture [cit. 13. 4. 2020]. Dostupné z: www.accenture.com

- 6 *Notes from AI frontier: Modeling the impact of AI on the world economy* [online]. McKinsey Global Institute [cit. 13. 4. 2020]. Dostupné z: www.mckinsey.com.
- 7 CHENG, Evelin. Just 10% of trading is regular stock picking, JP Morgan estimates [online]. Dostupné z: www.cnn.com
- 8 Program spoločnosti Google „AlphaGo“ porazil majstra sveta Ke Jie v hre Go. Algoritmus bol vyvíjaný od roku 2014, mal k dispozícii databázu 30 miliónov ťahov a učil sa hraním sám proti sebe.
- 9 Humanoidný robot Atlas. Dostupné z: www.bostondynamics.com/atlas
- 10 Humanoidný robot Sophia vystúpil na pôde OSN a zároveň mu bolo udelené občianstvo Saudskej Arábie. Počítačový program Alicia T. bol ustanovený za člena vedúceho tímu vo fínskej spoločnosti TIETO, aby radil členom predstavenstva pričom mal hlasovacie práva.
- 11 Podrobnejšie v Definícii umelej inteligencie vypracovanej Expertnou skupinou na vysokej úrovni pre umelú inteligenciu zriadenej pri Európskej komisii v júni 2018. [online]. 1 s. Dostupné z: www.ec.europa.eu
- 12 ZIBNER, Ján. *Akceptace právní osobnosti v případě umělé intelligence* [online]. *Revue pro právo a technologie*. 2018, č. 17, 4 s. [cit. 13. 4. 2020]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/9067>

V USA počítačové algoritmy vykonávajú väčšinu obchodných transakcií na akciových trhoch.⁷ Umelá inteligencia pritom nepredstavuje iba komunikačný kanál a technický prostriedok použitý na realizáciu týchto transakcií. Sama sa totiž rozhoduje ako a či vôbec určitý obchodný prípad realizuje. Operátor definuje umelej inteligencii iba ciele, ktoré má obchodnou aktivitou dosiahnuť. Spôsob dosiahnutia stanovených cieľov si zvolí umelá inteligencia sama na základe vlastného hĺbkového učenia sa („deep learning“) prostredníctvom spracovania veľkého množstva dát („big data“). Počítačový algoritmus je analýzou týchto dát schopný identifikovať nové vzory správania sa, ktoré sú pre človeka prakticky neabstrahovateľné. V takejto situácii je umelá inteligencia využívaná na strane kupujúceho, predávajúceho alebo oboch stránach.

Napriek prepracovanosti „myslenia“ umelej inteligencie,⁸ agilným pohybom robotov v priestore⁹ a nadšení, s ktorým je umelá inteligencia prijímaná,¹⁰ nemožno tvrdiť, že by dnes existovala v pravom zmysle. Technologický pokrok totiž nedosiahol taký stupeň vývoja, ktorý by viedol k tzv. sebauvedomeniu sa umelej inteligencie.

Samotná umelá inteligencia preto predstavuje „iba“ sofistikovaný a racionálny technologický nástroj s rôznym stupňom autonómnosti, kreovaný tvorivou ľudskou činnosťou, ktorý podlieha obmedzeniam, pravidlám a limitom určeným človekom. Iba človek rozhoduje o tom, do akej miery bude umelá inteligencia skutočne autonómna, či už prostredníctvom konkrétne naprogramovaného spôsobu „uvažovania“ alebo prostredníctvom absolútnych pravidiel, ktoré umelá inteligencia nesmie porušiť.

Jedným z určujúcich znakov umelej inteligencie je jej racionálnosť, t. j. výber najlepšej možnosti pre dosiahnutie stanoveného cieľa. Umelá inteligencia je schopná dosahovať racionálnosť senzorickým snímaním svojho okolia, kolektovaním získaných údajov, deriváciou abstrahovaných informácií, prijatím rozhodnutia o najlepšom postupe a následne vykonaním úkonov, ktorými dochádza k interakcii umelej inteligencie s okolím. Systémy umelej inteligencie môžu využívať symbolické pravidlá alebo sa môžu učiť numerické modely a môžu prispôbovať vlastné správanie sa podľa analýzy výsledkov svojej predošlej činnosti.¹¹

Z právneho hľadiska je umelá inteligencia počítačovým programom.¹² Ide v podstate o dielo, na ktoré sa vzťahuje autorskoprávna ochrana. Umelú inteligenciu tak právna úprava definuje ako vec, ktorá je objektom právneho vzťahu. Pre svoje vlastnosti (najmä čo do autonómnosti v konaní) má však umelá inteligencia ambície stať sa subjektom právneho vzťahu a byť osobou v právnom zmysle.

Situácia, v ktorej sa vec stáva osobou je bezprecedentná. V danom smere je úlohou práva včas reagovať a vhodne regulovať novovznikajúce vzťahy spôsobom, ktorý bude zodpovedať legitímnym očakávaniam ich účastníkov (najmä čo do predvídateľnosti). Nedostatkom práva je však to, že jeho inštitúty sa modifikujú a modernizujú pomaly a pomerne neefektívne. Právo svojou dynamikou dostatočne nestíha pokrokom a rýchlosti vývoja, ktorý oblasť moderných technológií v súčasnosti prináša.

Hoci umelá inteligencia nezadržateľne preniká do stále širšieho okruhu každodenných situácií, právo na to dostatočne účinne nereaguje. V dôsledku toho je laická aj odborná verejnosť konfrontovaná s narastajúcim počtom interpretačných a aplikačných nejasností, ktoré sú dovtedajšími zaužívanými postupmi prakticky neriešiteľné. Medzi najzásadnejšie nezodpovedané otázky patria:

- Povaha úkonov umelej inteligencie – je otázne, či pri transakciách uzatváraných umelou inteligenciou dochádza k realizácii platných právnych úkonov, keďže pri nich absentuje subjekt právneho vzťahu, resp. ich nijakým spôsobom nevykonáva človek.
- Subjektívne práva umelej inteligencie – otázka subjektívnych práv umelej inteligencie je aktuálna najmä v oblasti duševného vlastníctva. Umelá inteligencia je totiž schopná vytvoriť dielo, ktoré je predmetom autorskoprávnej ochrany. Autorom je však umelá inteligencia.
- Zodpovednosť umelej inteligencie – pri aplikovaní štandardných normatívnych modelov zodpovednosti by zodpovednosť za umelú inteligenciu znašal jej pôvodca. Keďže pôvodca umelej inteligencie nevie predikovať akým spôsobom sa bude umelá inteligencia učiť a následne reagovať na rôzne faktické situácie (nevie kedy a ako sa umelá inteligencia rozhodne konať), jeho zodpovednosť môže byť značne nespravodlivá

a môže vytvárať prekážky v ďalšom rozvoji umelej inteligencie. Preto je žiadúce, aby zodpovednosť umelej inteligencie bola regulovaná spôsobom, ktorý neodradí pôvodcov umelej inteligencie od ďalšieho vývoja a nasadzovania umelej inteligencie v praxi. Zároveň by však mala byť zaručená dostatočná miera právnej istoty pre subjekty, ktoré môžu byť dotknuté konaním umelej inteligencie, a to v oblasti majetkových ako aj osobnostných práv.

Právna osobnosť umelej inteligencie

Zjednocujúcim prvkom väčšiny sporných situácií pri nasadzovaní umelej inteligencie v praxi je otázka jej právnej subjektivity. Sofistikovaná umelá inteligencia totiž dokáže konať sama za seba (napr. realizovať nákup a predaj), dokáže samostatne vytvárať hodnoty, ktoré sú predmetom právnej ochrany (napr. umelecké dielo) a zároveň dokáže zasiahnuť do práv a legitímnych očakávaní iných.

Právnu subjektivitu umelej inteligencie je potrebné skúmať preto, aby bolo zrejmé, kto je nositeľom práv kreovaných činnosťou umelej inteligencie, aké právne účinky má interakcia umelej inteligencie v spoločnosti (najmä čo do ochrany základných práv a slobôd, zákazu diskriminácie, ochrany osobných údajov a právneho konania) a voči komu možno uplatňovať zodpovednostné nároky pri spôsobenej škode.

V rámci odbornej diskusie sa už objavujú názory, ktoré polemizujú o obmedzenej akceptácii právnej subjektivity umelej inteligencie, buď ako samostatnej kategórie osoby, alebo ako inej právnickej osoby.¹³ Na rozdiel od uvedených názorov sa domnievame, že právnu subjektivitu umelej inteligencie (hoci aj v obmedzenom rozsahu) nie je vhodné podporovať a ani ju nijakým spôsobom aprobovať.

Právna subjektivita predstavuje spôsobilosť na práva ako aj spôsobilosť na právne a protiprávne úkony. Právna subjektivita má svoju pasívnu časť (práva) a svoju aktívnu časť (konanie).¹⁴ Právnu subjektivitu disponujú fyzické a právnické osoby. Právna subjektivita fyzických osôb je prirodzeným následkom toho, že právo reguluje správanie sa ľudského spoločenstva, a preto človek v pozícii fyzickej osoby vždy disponuje právnu subjektivitou.¹⁵ Právna subjektivita právnickej osoby je konštruovaná tak, že zodpovedá právnej subjektivite fyzickej osoby, s výnimkou tých práv a konaní, ktoré svojou povahou patria iba fyzickej osobe.¹⁶

Právna subjektivita fyzickej a právnickej osoby je priamo závislá od ľudského elementu. Subjekt bez ľudského elementu nedisponuje právnu subjektivitou. V danom smere umelá inteligencia predstavuje entitu nezávislú na správaní sa človeka, ktorá k vlastnému prejavu sa (úkonu) nevyhnutne nepotrebuje priamu asistenciu a konanie fyzickej osoby ako zástupcu umelej inteligencie. Práve pre absenciu ľudského elementu v konaní umelej inteligencie by táto nemala disponovať právnu subjektivitou a nemala by byť uznaná za osobu v právnom zmysle.

Umelá inteligencia nenapĺňa kritéria pre jej kvalifikovanie ako osoby ani v idealisticko-filozofickom zmysle, pretože si nie je vedomá vlastnej slobody, nevníma samu seba ako entitu s minulosťou a budúcnosťou a nedisponuje kapacitou uchopiť koncept vlastných práv a povinností.¹⁷

Z uvedených dôvodov nie je akceptácia právneho postavenia umelej inteligencie, ktoré by bolo ekvivalentné k postaveniu človeka, vhodným legálnym nástrojom pre jej ďalšiu normatívnu reguláciu. Navyše, príliš benevolentné poňatie právnej subjektivity umelej inteligencie by mohlo podporiť argumentačnú líniu vedúcu k extrémnym interpretačným záverom o právnej subjektivite aj pre iné entity a javy bez ľudského elementu (napr. zvieratá, religiózne postavy, fyzikálne úkazy a pod.).

Umelú inteligenciu nie je účelné označiť ani za inú právnickú osobu. Umelá inteligencia sa totiž svojou podstatou viac približuje fyzickej osobe.¹⁸ Aplikovať pri nej právny režim právnickej osoby tak nemusí vyhovovať faktickým okolnostiam, ktoré sú spojené s aktivitami umelej inteligencie v spoločnosti. Okrem toho, v prípade zaradenia umelej inteligencie medzi iné právnické osoby by pravidlá regulácie právnických osôb bolo potrebné upraviť takým

13 ZIBNER, Ján. *Akceptace právní osobnosti v případě umělé inteligence* [online]. Revue pro právo a technologie. 2018, č. 17, 38 s. [cit. 13. 4. 2020]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/9067>; MIKEŠ, Stanislav. *Právo ve věku inteligentních strojů*. Bulletin advokacie. 2018, č. 4, 17 s. ISSN 210-6348

14 KURKI, Visa. *A Theory of Legal Personhood*. Oxford: Oxford Legal Philosophy, 2019, Kindle Edition, 34 s.

15 Článok 14 Ústavy SR: „Každý má spôsobilosť na práva.“. In: SloVlex [právny a informačný portál]. [cit. 13. 4. 2020]. Dostupné z: www.slov-lex.sk.

16 Ust. § 18 ods. 1 Občianskeho zákonníka (SR). In: SloVlex [právny a informačný portál]. [cit. 13. 4. 2020]. Dostupné z: www.slov-lex.sk.

17 SIMMLER, Monika; MARK-WALDER, Nora. *Guilty robots? – rethinking the nature of culpability and legal personhood in an age of artificial intelligence* [online]. Springer Nature B. V. 2018, 16 s. [cit. 13. 4. 2020]. Dostupné z: [//doi.org/10.1007/s10609-018-9360-0](https://doi.org/10.1007/s10609-018-9360-0)

18 Totožne KRAUSOVÁ, Alžbeta. *Status elektronické osoby v evropském právu v kontextu českého práva*. Právni rozhledy. 2017, č. 20, 700 s. ISSN 1210 – 6410.

19 JAHONG, Chen; BURGESS, Paul. *The boundaries of legal personhood: how spontaneous intelligence can problematise differences between humans, artificial intelligence, companies and animals* [online]. 76 s. [cit. 13. 4. 2020]. Dostupné z: www.doi.org/10.1007/s10506-018-9229-x.

20 SIMMLER, Monika; MARK-WALDER, Nora. *Guilty robots? – rethinking the nature of culpability and legal personhood in an age of artificial intelligence* [online]. Springer Nature B. V. 2018, 19 s. [cit. 13. 4. 2020].

Dostupné z: [//doi.org/10.1007/s10609-018-9360-0](https://doi.org/10.1007/s10609-018-9360-0).

21 VITAL; SOPHIA: *The Quest for the Legal Personhood of Robots* [online] 1 s. [cit. 13. 4. 2020].

Dostupné z: www.researchgate.net/

22 Uznesenie Európskeho parlamentu zo dňa 16. 2. 2017 (2015/2103(INL)); Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru o umelej inteligencii č. 2017/C 288/01; Oznámenie Komisie o umelej inteligencii pre Európu č. COM(2018) 237; Oznámenie Komisie o budovaní dôvery v umelú inteligenciu č. COM (2019) 168; Biela kniha o umelej inteligencii č. COM(2020) 65 a Správa Komisie č. COM (2020) 64.

Dostupné z: www.ec.europa.eu

23 VITAL; SOPHIA: *The Quest for the Legal Personhood of Robots* [online] 1 s. [cit. 13. 4. 2020].

Dostupné z: www.researchgate.net

24 Biela kniha Európskej komisie o dôvere v umelú inteligenciu a správu o bezpečnostných a zodpovednostných aspektoch umelej inteligencie zo dňa 19. 2. 2020 [online]. 10 s.

Dostupné z: www.ec.europa.eu

25 Totožne YEUNG, Karen. *Responsibility and AI* [online]. Council of Europe study DGI(2019)05. 78 s. [cit. 13. 4. 2020]. Dostupné z: [//rm.coe.int/responsability-and-ai-en/168097d9c5](https://rm.coe.int/responsability-and-ai-en/168097d9c5).

spôsobom, ktorý by mohol byť zmätočný. Účelnejšia sa preto javí samostatná právna úprava postavenia umelej inteligencie (mimo rámca právnických osôb).

Pravidlá, ktoré platia pre subjektivitu fyzických a právnických osôb nemôžu byť simplexným spôsobom rozšírené a aplikované na podmienky umelej inteligencie. Nové entity si vyžadujú nové riešenia.¹⁹ Pri úprave postavenia umelej inteligencie v právnych vzťahoch sa preto javí ako vhodnejšie definovanie umelej inteligencie ako osobitnej právnej kategórie. Pre časť týchto právnych vzťahov (predovšetkým v oblasti záväzkov) by mohlo ísť o entitu označenú ako elektronická osoba.

Na koncept elektronickej osoby upozorňujú aj niektorí autori, a to najmä v rámci diskusie o právnej subjektivite umelej inteligencie v kontexte jej právnej zodpovednosti. Umelú inteligenciu považujú za *sui generis* adresáta civilných nárokov na náhradu škody.²⁰ Problematiku postavenia umelej inteligencie následne zužujú iba na aktivitu umelej inteligencie v záväzkovej a obchodnoprávnej rovine a v prípadoch delenej zodpovednosti, pričom hypotézy o plnom uznaní právnej subjektivity umelej inteligencie odmietajú.²¹ Podrobnejšiu odpoveď na konkrétny spôsob úpravy subjektivity elektronickej osoby však neponúkajú a odkazujú na ďalšiu diskusiu v tejto oblasti.

Na potrebu definovania umelej inteligencie ako elektronickej osoby upozorňuje vo svojich dokumentoch aj Európska únia.²² Nie je však jasné, či status elektronickej osoby presadzovaný v rámci EÚ referuje na plnú právnu subjektivitu umelej inteligencie ako riadnej právnej osoby alebo iba odkazuje na jej právnu akceptáciu v záväzkovom a obchodnom práve alebo oboje.²³

Umelá inteligencia ako elektronická osoba

Podľa nášho názoru by umelá inteligencia mala byť pre určité právne vzťahy (najmä čo do obchodných transakcií a zodpovednosti za škodu) definovaná predovšetkým ako elektronická osoba bez právnej subjektivity s limitovanou možnosťou konania s právnymi účinkami.

Umelú inteligenciu by tak bolo možné aspoň pre časť právnych vzťahov normatívne regulovať *ad hoc* parciálnymi úpravami objektívneho práva v kombinácii s už existujúcimi právnymi inštitútmi. Umelá inteligencia by nebola zrovnoprávnená s fyzickou alebo právnickou osobou. Objektívne právo by bolo novelizované iba v tom smere, že v záväzkovo právnych vzťahoch by mohla vystupovať priamo umelá inteligencia bez vlastnej právnej subjektivity.

Prezentovaný záver vychádza zo skutočnosti, že umelá inteligencia je počítačovým programom a vo svojej podstate je vždy primárne vecou v právnom zmysle. Subjektívne práva autora k počítačovému programu tak vo vzťahu k umelej inteligencii nezanikajú. Ak by umelá inteligencia mala disponovať právnou subjektivitou bola by súčasne vecou a osobou v právnom zmysle. To by nepochybne viedlo k zásadným interpretačným konfliktom, ktoré by boli závažnejšie ako konflikty plynúce z akceptovania právnej relevancie umelej inteligencie bez právnej subjektivity.

Podľa Európskej komisie je právny rámec umelej inteligencie potrebné prispôsobiť rýchlemu technologickému vývoju. Akékoľvek zmeny právnej úpravy by sa však mali sústrediť iba na jasne identifikované problémy, na ktoré existujú uskutočniteľné riešenia.²⁴ V danom smere je zrejme, že univerzálne právne riešenie pre reguláciu umelej inteligencie (pro futuro) nebude možné uspokojivo dosiahnuť.²⁵ Právo by sa tak malo sústrediť na účinné riešenie už existujúcich (resp. očakávaných) situácií, a to spôsobom, ktorý nie je revolučný, ale skôr pragmaticko-evolučný.

Dôveryhodnosť vs. nedôveryhodnosť

Ak si objektívne právo v blízkej budúcnosti pre oblasť záväzkov a zodpovednosti za škodu osvojí koncept elektronickej osoby (prípadne inú podobnú úpravu postavenia umelej

inteligencie v právnom systéme), považujeme za účelné, aby zároveň rozlišovalo dve kategórie takýchto osôb, a to:

- dôveryhodnú elektronickú osobu a
- inú („nedôveryhodnú“) elektronickú osobu.

Za dôveryhodnú elektronickú osobu by bolo možné považovať iba umelú inteligenciu, ktorá by bola certifikovaná nezávislou autoritou a otestovaná vo virtuálnom prostredí (v danom smere bola v roku 2019 na Malte prijatá Národná stratégia umelej inteligencie, v ktorej si Malta dala za cieľ ako prvý štát na svete zaviesť certifikáciu umelej inteligencie.²⁶ Zároveň Európska komisia v Bielej knihe o dôvere v umelú inteligenciu a správe o bezpečnostných a zodpovednostných aspektoch umelej inteligencie zo dňa 19. 2. 2020 naznačuje testovanie vysokorizikovej umelej inteligencie prostredníctvom už existujúcich mechanizmov posudzovania zhody v EÚ).

Za inú („nedôveryhodnú“) elektronickú osobu by bola považovaná umelá inteligencia, ktorá by takouto certifikáciou nedisponovala. Išlo by najmä o umelú inteligenciu, ktorá by v prípade svojej nesprávnej funkcionality nemohla spôsobiť závažné následky alebo negatívne ovplyvniť široký okruh subjektov. Ak by umelá inteligencia mala byť nasadená v praxi a riziko s ňou spojené by bolo nízke, nemusela by takáto umelá inteligencia byť osobitne certifikovaná ako dôveryhodná elektronická osoba. Naopak, v prípade vysokej miery rizika by takáto certifikácia bola povinná (prístup k umelej inteligencii založený na posudzovaní rizika uprednostňuje aj Európska komisia).²⁷

Objektívne právo by tak malo stanoviť určitý okruh interakcií v spoločnosti, ktoré by mohla realizovať iba dôveryhodná elektronická osoba. Vo zvyšku by rozhodnutie, či umelá inteligencia bude alebo nebude certifikovaná ako dôveryhodná elektronická osoba malo byť ponechané na rozhodnutí pôvodcu umelej inteligencie. Motiváciou pre takéto rozhodnutie by bolo právne postavenie a okruh práv a povinností, ktoré by boli spojené s dôveryhodnou elektronickou osobou.²⁸

Rozdiel medzi dôveryhodnou a inou elektronickou osobou by sa teda prejavoval v rozdielnych právach a povinnostiach, ktoré by vznikali pri interakcii dôveryhodnej a inej elektronickej osoby v praxi, ako aj v rozdielnej miere zodpovednosti pôvodcu umelej inteligencie. V danom smere by právne postavenie dôveryhodnej elektronickej osoby malo byť privilegované. Iba pri dôveryhodnej elektronickej osobe by bola zodpovednosť pôvodcu umelej inteligencie limitovaná. Zároveň iba dôveryhodná elektronická osoba by mohla obmedzene konať s právnymi účinkami. Okruh týchto konaní by mohol byť určovaný pragmaticky, tzn. tak, aby konanie umelej inteligencie malo právne účinky až keď iný výklad, alebo prístup by bol z faktického hľadiska nespravodlivý alebo neudržateľný.

Zodpovednosť za škodu spôsobenú umelou inteligenciou

Navrhovanú koncepciu umelej inteligencie ako entity bez právnej subjektivity s diverzifikáciou na dôveryhodnú a inú („nedôveryhodnú“) elektronickú osobu by bolo možné aplikovať aj pri zodpovednosti umelej inteligencie za škodu. Otázka zodpovednosti za škodu je v súčasnosti zrejme najviac diskutovanou témou, ktorá súvisí s prevádzkovaním autonómnych a kolaboratívnych systémov v spoločnosti.

Z predbežných záverov uvedenej diskusie vyplýva, že vylúčenie zodpovednosti pôvodcov umelej inteligencie za škodu nie je žiaduce.²⁹ Zároveň plná zodpovednosť pôvodcu umelej inteligencie je voči nemu nespravodlivá. Konečné chovanie autonómnej umelej inteligencie nie je totiž možné nikomu pričítať. Je to z dôvodu, že nikdy nie je možné spätne rekonštruovať operačný kód umelej inteligencie, a tým zistiť „motiváciu“ jej konania. Zároveň nie je možné určiť, aké faktory sa podpísali pod operačný kód umelej inteligencie a prečo sa umelá inteligencia samostatne vyvíjala určitým spôsobom.³⁰

Zodpovednosť na škodu spôsobenú umelou inteligenciou sa na vnútroštátnej úrovni, aspoň nateraz, javí ako riešiteľná uplatňovaním analógie so zodpovednosťou za škodu spôsobenou domácim zvieratom, vecou alebo obzvlášť nebezpečnou prevádzkou spolu

26 AI ITA Guidelines [online].

Malta Digital Innovation Authority, 2019, 2 s. Dostupné z: mdia.gov.mt/wp-content/uploads/2019/10/AI-ITA-Guidelines-03OCT19.pdf

27 Biela kniha o dôvere v umelú inteligenciu a správe o bezpečnostných a zodpovednostných aspektoch umelej inteligencie zo dňa 19. 2. 2020 [online].

17 s. Dostupné z: www.ec.europa.eu

28 Potrebu dobrovoľného systému certifikácie umelej inteligencie naznačuje aj Európska komisia. Tamtiež 24 s.

29 TOMÍŠEK, Ján. *Jaký je ideální model odpovědnosti za autonomní systém? Revue pro právo a technologie* [online]. 2018, č. 18, 29 s. Dostupné z: journals.muni.cz/revue/article/view/10452. MIKEŠ, Stanislav. *Vybrané otázky odpovědnosti za škodu způsobenou autonomním vozidlem*. Právní rozhledy. 2018, roč. 26, č. 13 – 14, 471 s. ISSN 1210-6410.

30 Podrobnejšie v POLČÁK, Radim. *Odpovědnost umělé inteligence a informační útvary bez právní osobnosti*. Bulletin advokacie. 2018, č. 11, 24 s. ISSN: 210-6348.

31 Podrobnejšie TOMÍŠEK, 2018 opak. c. 29 s. KOLAŘÍKOVÁ, Linda. *Odpovědnost (za) robota aneb právo umělé inteligence*. Bulletin advokacie. 2018, č. 3, 14 s. ISSN: 210-6348. POLČÁK, Radim. *Odpovědnost umělé inteligence a informační útvary bez právní osobnosti*. Bulletin advokacie. 2018, č. 11, 25 s. ISSN: 210-6348.

s eventuálnym použitím zákonnej solidarity.³¹ Na komunitárnej úrovni sa pre riešenie zodpovednosti umelej inteligencie ponúka legislatívny rámec tvorený Smernicou o všeobecnej bezpečnosti výrobkov (smernica 2001/95/ES), Smernicou o nekalých obchodných praktikách (smernica 2005/29/ES) a Smernicou o právach spotrebiteľov (smernica 2011/83/ES).

Prezentované riešenia zodpovednosti však nie sú vyčerpávajúce a vytvárajú priestor pre viaceré sporné situácie. Zodpovednosť za škodu spôsobenú umelou inteligenciou sa preto v rámci odbornej diskusie navrhuje doplniť systémom povinného poistenia. Toto poistenie má vyvažovať nespravodlivé usporiadanie vzťahov vyplývajúcich zo zodpovednosti. Náhrada škody v sporných situáciách by tak bola hradená z poistného fondu a pôvodcovia umelej inteligencie by neboli kvalifikovaní ako škodcovia. Mechanizmus poistného fondu však nemôže byť neohraničený.

Práve v danom prípade by sa mohli prejavíť výhody dvojakého právneho postavenia umelej inteligencie, a to ako dôveryhodnej elektronickej osoby a inej („nedôveryhodnej“) elektronickej osoby. Mechanizmus povinného poistenia by sa mohol aktivovať iba v prípade škody spôsobenej dôveryhodnou elektronickej osobou. Za škodu spôsobenú inou elektronickej osobou by zodpovedal pôvodca umelej inteligencie podľa štandardných ustanovení o zodpovednosti (keďže sa nerozhodol svoju umelú inteligenciu certifikovať ako dôveryhodnú elektronickej osobu). Ak by výška náhrady škody bola zjavne nad pomery pôvodcu umelej inteligencie a pre poškodeného by bola prakticky nevykonateľná, nešlo by o výsledok nespravodlivej právnej úpravy umelej inteligencie. Išlo by skôr o následok rozhodnutia pôvodcu umelej inteligencie (necertifikovať) a poškodeného užívateľa (interagovať s „nedôveryhodnou“ elektronickej osobou). Uplatňoval by sa tu princíp *vigilantibus iura*, samozrejme, pri existencii obligatórnej informačnej povinnosti pôvodcu umelej inteligencie informovať užívateľa o tom, či umelá inteligencia bola certifikovaná alebo nie.

Užívatelia by sa tak mali možnosť sami rozhodnúť, s akým typom umelej inteligencie budú prichádzať do kontaktu, a teda, či budú konať s certifikovanou umelou inteligenciou (s vyššou mierou ich právnej istoty) alebo s necertifikovanou umelou inteligenciou (s nižšou mierou právnej istoty, ktorú však môžu vyvážiť faktické výhody, ktoré táto umelá inteligencia priniesie).

Diverzifikácia umelej inteligencie v oblasti záväzkových vzťahov na dve kategórie, privilegovanú dôveryhodnú elektronickej osobu a nepriviligovanú inú elektronickej osobu, sa nám tak javí ako zmysluplná a účelná pre ďalšiu odbornú diskusiu.

Zhrnutie

Úplné a všeobecne prijateľné riešenie právneho postavenia umelej inteligencie zrejme nebude možné nikdy dosiahnuť. Normatívne uchopenie umelej inteligencie je značne komplikované a kontroverzné, keďže právo reguluje konanie ľudí a umelej inteligencii chýba ľudský element. Umelá inteligencia by sa však nemala nachádzať mimo záujmu objektívneho práva. Preto je potrebné diskutovať a následne formulovať také právne konštrukcie, ktoré sa budú približovať k vhodnému pragmatickému riešeniu situácií, ktoré môžu pri nasadení umelej inteligencie v praxi vzniknúť. Pre oblasť záväzkových vzťahov sa nám ako takéto vhodné riešenie javí využitie tzv. elektronickej osoby bez právnej subjektivity.

Umelá inteligencia ako elektronickej osoba si však bude zrejme vyžadovať diverzifikáciu na dve kategórie, a to dôveryhodnú elektronickej osobu a inú („nedôveryhodnú“) elektronickej osobu. Dôveryhodnú elektronickej osobu by mala certifikovať nezávislá autorita. Zároveň by mala mať privilegované postavenie a možnosť obmedzene konať s právnymi účinkami. Zodpovednosť za škodu spôsobenú dôveryhodnou elektronickej osobou by mala byť riešená prostredníctvom povinne tvoreného poistného fondu.

Iná („nedôveryhodná“) elektronickej osoba by mala predstavovať menej invázivnú a menej rizikóvu umelú inteligenciu, ktorej konanie by nebolo spojené s právnymi účinkami. V rámci zodpovednosti by sa pri nej v celom rozsahu uplatňoval princíp *vigilantibus iura* a mechanizmus povinného poistenia by bol pri nej vylúčený.

Post scriptum

Umelá inteligencia je predovšetkým technológia v rukách človeka, je iba prostriedkom na vyjadrenie ľudskej jedinečnosti a je nástrojom k zvýšeniu kvality života. Pre spoločnosť je potrebná a nevyhnutná. Ak človek stratí nad umelou inteligenciou faktickú, či právnu kontrolu, bude to zjavne iba v dôsledku ľudského zlyhania.

Ak by však v budúcnosti technologický vývoj dosiahol stupeň, ktorý umožní vytvorenie umelej inteligencie v pravom zmysle slova (takej, ktorá si uvedomí samú seba), akékoľvek úvahy o jej právnom postavení budú zbytočné. Takáto umelá inteligencia sa totiž sama rozhodne, či sa podriadi zákonom, resp. sama bude vyjednávať o svojej pozícii v spoločnosti (za predpokladu, že svoju existenciu odhalí).³²

RESUMÉ

Právne postavenie umelej inteligencie

Autor sa v článku zaoberá právnou subjektivitou umelej inteligencie. Poukazuje na aplikačné problémy, ktoré súvisia s nasadzovaním umelej inteligencie v praxi. Rozoberá a analyzuje inštitút elektronickej osoby a rôzne právne implikácie s tým spojené. Čiastočne sa venuje aj zodpovednosti umelej inteligencie za škodu a spôsobom jej limitácie.

SUMMARY

Legal Status of Artificial Intelligence

The author deals with the concept of legal personality of artificial intelligence. He points out that there are application problems related to the deployment of artificial intelligence in practice. He analyses the concept of an electronic person and various legal implications associated therewith. He partly also deals with the liability of artificial intelligence for loss or damage and how it is limited.

ZUSAMMENFASSUNG

Rechtliche Stellung der künstlichen Intelligenz

Der Autor widmet sich im Artikel der rechtlichen Subjektivität der künstlichen Intelligenz. Er weist auf Anwendungsprobleme hin, die mit der Durchsetzung der künstlichen Intelligenz in der Praxis zusammenhängen. Er behandelt und analysiert das Instrument der elektronischen Person und verschiedene rechtliche Implikationen, die damit verbunden sind. Teilweise widmet er sich auch der Haftung der künstlichen Person für Schaden und der Art und Weise deren Limitierung.

32 Niektorí autori diskutujú o tzv. „spontaneous intelligence“ ako vyššom stupni vývoja umelej inteligencie, ktorú naprogramuje samotná umelá inteligencia. Takáto entita nebude mať vlastníka, dizajnéra ani kontrolóra, nebude mať žiadnu fyzickú formu a bude existovať kdekoľvek na svete nepodriaďujúc sa akejkoľvek jurisdikcii. V danom smere najnovší vývoj v oblasti umelej inteligencie naznačuje, že algoritmy ktoré dokážu vytvárať vyššie stupne umelej inteligencie už boli vyvinuté (GENT, Edd. *Artificial Intelligence is evolving all by itself* [online]. Sciencemag 2020 [cit. 13. 4. 2020]. Dostupné z: www.sciencemag.org/).

Rizika sjednávání rozhodčích doložek a český právní řád

JUDr. Tomáš Mach, LL.M. (Cantab), Ph.D.

Rozhodčí řízení, jakožto nástroj alternativního řešení sporů má nezastupitelné místo v obchodním světě, poněkud archaicky řečeno ve světě kupců.

Neoddělitelnou součástí této koncepce řešení sporů je (i) možnost řešit spory nejen podle principů práva, ale i podle zásad spravedlnosti, tedy oprostěně od hmotných norem konkrétního právního řádu a (ii) pomocí rozhodců, kteří nutně nemusí být právníci (a ideálně by měli rozumět kupeckému prostředí).

V podmínkách post-komunistické Evropy zavedl tento koncept vnímání rozhodčího řízení např. český zákonodárce, a to zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení (dále jen „ZRŘ“).

Obdobnou úpravu obsahuje i pozitivní právo slovenské, byť s drobnými rozdíly. Zatímco český ZRŘ upravuje možnost použití zásad spravedlnosti na základě výslovného pověření stran (§ 25 odst. 3 ZRŘ), slovenská právní úprava v zákoně o č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní (dále jen „ZRK“) v ust. § 31 odst. 4 ZRK nejen, že umožňuje použití zásad spravedlnosti toliko v případě, že strany sporu rozhodce výslovně k tomuto oprávnily (tedy obdobně jako v ČR), ale omezuje tuto možnost toliko na obchodněprávní spory. Toto omezení se jeví jako vhodné, vycházející z koncepce rozhodčího řízení jako alternativního řešení sporů pro kupce, které není možno aplikovat na spotřebitelské spory (v SR navíc následně výslovně zakotveno v ust. § 28 odst. 1 zákona č. 335/2014 Z. z., Zákon o spotřebitelskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov). V České republice toto omezení dlouho neplatilo, aby zákonodárce následně, podle hesla ode zdi ke zdi, vyloučil od 1. 1. 2016 (novelizací zákonem č. 258/2016 Sb.) rozhodčí řízení ve spotřebitelských věcech jako celek úplně a odejmul je tedy i stálým rozhodčím soudům, která jsou v České republice toliko tři.

Období let 2009 až 2020 je možno považovat za období, které zaneslo do problematiky rozhodčího řízení v České republice nestabilitu a překotný judikatorní chaos. Předmětem tohoto článku je krátký sumář judikatury, která tento chaos, často v zahraničí obtížně vysvětlitelný, vyvolala. Zejména je však předmětem tohoto článku praktické informování slovenské právní praxe o rizicích, která mohou nastat při snaze domáhat se nařízení exekuce, resp. případně výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu v České republice, zejména za situace, kdy by rozhodce byl určen skrze v zahraniční arbitrážní praxi běžný institut *appointing authority*.

JUDr. Tomáš Mach, LL.M. (Cantab), Ph.D.,
advokát, člen SAK, ČAK a RAK Kolín nad Rýnem. Odborný asistent na katedře mezinárodního práva Fakulty právnické ZČU v Plzni, rozhodce na Listině rozhodců Mezinárodního rozhodčího soudu při Českomoravské komoditní burze a na Seznamu rozhodců Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.

I. Appointing authority

Institut *appointing authority* znamená, že smluvní strany rozhodčí doložky či rozhodčí smlouvy sjednají, že třetí subjekt v případě sporu určí osobu, která bude ve věci rozhodovat jako rozhodce. Jak ilustruje v České republice často v tomto kontextu citovaný profesor Květoslav Růžička,¹ smluvní strany si například mohou sjednat, že rozhodce určí děkan Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni.

Protože tohoto institutu začaly využívat zejména banky a velké úvěrové instituce (v jejich záležitostech ostatně následně krystalizovala níže uvedené judikatura včetně závěrem tohoto článku zmiňovaný judikát Ústavního soudu ČR, který judikatorní vývoj prozatím a pravděpodobně na nějakou dobu uzavírá, IV. ÚS 3017/19), začaly v dané době obecné soudy reagovat na rozvoj, resp. rozmach rozhodčího řízení, včetně rozhodčího řízení, kde stranou byly spotřebitelé, a judikovaly nejprve jakýsi rozdíl mezi *appointing authority* v čisté podobě (příklad, kdy strany sjednají, že rozhodce jim vybere děkan konkrétní právnické fakulty) a tzv. rozhodčích center. V případě rozhodčích center se jedná o situace, kdy soukromé společnosti (ať v podobě občanských sdružení či obchodních korporací) chtěly sloužit jako centra facilitující rozhodčí řízení a vydávat vlastní „řády“.

Přestože v intencích maximy smluvní volnosti nelze než dojít k závěru, že není důvod, proč by si strany sporu nemohly sjednat, že jejich spor rozhodne třetí stranou (zde takovým centrem) určený rozhodce a v intencích jakýchsi všeobecných smluvních podmínek, obdobně jako například u INCONTERMS, si nemohly ke své rozhodčí doložce či smlouvě připojit řády či pravidla pro řešení sporů takového centra, lze z pohledu jiného zároveň tvrdit, že pokud zákon o rozhodčím řízení rozlišuje mezi rozhodci *ad hoc* a stálými rozhodčími soudy, pak „soukromá rozhodčí/arbitrážní centra“ obcházejí zákon, když simulují funkcionalitu stálých rozhodčích soudů.

Ani k tomuto druhému závěru však soudní judikatura až do roku 2009 neinklinovala a v intencích smluvní svobody neměly soudy potřebu inhereovat do oblasti alternativního řešení sporů. Zlom přišel v roce 2009 v podobě judikátu Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 496/2008 ze dne 28. 5. 2009, který cílil právě na tzv. arbitrážní centra, tedy soukromé subjekty, které simulovaly stálé rozhodčí soudy. I tento judikát byl však ve své době ještě spíše menšinový a literaturou označovaný za ojedinělý, jdoucí proti převládající judikatuře, která nejen, že uznávala institut tzv. *appointing authority* (aniž by tento byl v pozitivním právu výslovně upraven), ale připouštěla navíc i činnost rozhodčích center.²

K dalšímu posunu došlo následně v roce 2011 rozhodnutím Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 1954/2010 ze dne 11. 5. 2011. Datum 11. 5. 2011 se stal v oblasti rozhodčího řízení v České republice datem magickým. Je tomu tak proto, že navazující judikatura s ním spojuje otázku – resp. pozitivní odpověď na ni, a to zda rozhodce, který rozhodne po tomto datu podle doložky, která je právně podle tohoto tzv. „sjednocujícího“ judikátu v očích obecných soudů neplatná, odpovídá za škodu podle ustanovení občanského zákoníku (tehdy [na Slovensku stále] platného ust. § 420 zákona č. 40/1964 Sb./Zb. – ve smyslu ust. § 420 odst. 1 zák. č. 40/1964 Zb.)

Navazující judikatura, která níže bude také zmíněna, s ním pak spojuje i otázku odpovědnosti oprávněného v běžícím řízení exekucí podle „optikou post 11. 5. 2011“ neplatného rozhodčího nálezu na základě „neplatné“ rozhodčí doložky (když touto optikou takový rozhodčí nález nemá atribut vykonatelného rozhodnutí pro účely řízení exekucí). Odehnalová,³ sumarizuje vývoj judikatury a rozdíl mezi tzv. čistým institutem *appointing authority* a soukromými rozhodčími centry, na které dopadal první obrat ve smyslu shora uvedeného judikátu Vrchního soudu v Praze a následně shora uvedeného judikátu Nejvyššího soudu České republiky. Budiž v tomto kontextu poznamenáno, že daná pasáž pochází z monografie z roku 2012, pročež následný vývoj judikatury, který nešlo při vědomostech ohledně komparativně vnímaného institutu *appointing authority* v roce 2012 předvídat, jen dokresluje nepředvídatelnost a koncepční nesmyslnost vývoje judikatury v dané věci, který následně nastal:

„Zásadní zlom v chápání rozhodčího řízení, pokud jde o konstantnost judikatury týkající se platnosti rozhodčích ujednání (doložek) ve smlouvách, nastal vnesením rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1954/2010, který dal za pravdu v té době spíše ojedinělému názoru vrchního soudu, když judikoval, že : „neobsahuje-li rozhodčí smlouva přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení a odkazuje-li na „rozhodčí řád“ vydaný právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě

1 Růžička, K. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2005, s. 54

2 K diskusi na této téma, včetně sumáře judikatur vizte: Fišerová, E. In: Dvořák, T. (ed) et al. Pocta prof. JUDr. Přemyslu Rabanovi, CSc. K 70. narozeninám: Plzeň : Západočeská univerzita, 2019, s. 104

3 Odehnalová, J. in: Dobíáš, P. et al.: Recentní aspekty vnitrostátní a mezinárodní arbitráže. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012 s. 123

zákona, je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 občanského zákoníku a odchýlil se tak od svého předchozího názoru [...]

Z uvedeného názoru Nejvyššího soudu plyne závěr, že právnické osoby, které nejsou stálými rozhodčími soudu ve smyslu RozŘ (v praxi i teorii označované jako arbitrážní centra) mohou působit jen jako „jmenovací autorita“ ve smyslu § 7 odst. 1 RozŘ (angl. appointing authority).“

Zákonodárce reagoval na tuto situaci, kdy sice stále šlo (avšak bez odkazu na řád vydaný „soukromým subjektem“) určit rozhodce skrze třetí osobu – tedy skrze institut *appointing authority* tak, že novelizoval ZRŘ. Novelizoval jej tak, že tento nadále výslovně hovořil o institutu *appointing authority*. Úmyslem zákonodárce tedy bylo výslovně umožnit určení rozhodce třetí osobu, aniž by rozhodčí doložka jméno konkrétního rozhodce (pročež by pak určení třetí osobou pozbývalo smyslu) obsahovala. Došlo k tomu zákonem č. 19/2012 Sb., podle něhož došlo do ust. § 7 odst. 1 ZRŘ k vložení věty druhé, která zní: „Rozhodce může být určen i stranami dohodnutou osobou nebo způsobem uvedeným v pravidlech pro rozhodčí řízení podle § 19 odst. 4.“ Tato novelizace nabyla účinnosti ke dni 1. 4. 2012.

Jak autor tohoto článku konstatoval ve svém příspěvku „Appointing authority v české judikatuře Ústavního soudu: IV. ÚS 2735/11 – zákonu navzdory?“,⁴ účinky novelizace zavedené zákonem č. 19/2012 Sb., tedy výslovné uzákonění institutu *appointing authority*, vydrželo celé dva dny. Ústavní soud ČR totiž dne 3. 4. 2012 došel ve svém nálezu sp. zn. IV. ÚS 2735/11 k závěru, že není-li rozhodce uveden výslovně v rozhodčí smlouvě, odporuje taková situace maximě práva na zákonného soudce podle čl. 38 Listiny základních práv a svobod, jakožto součásti ústavního pořádku České republiky.

Ústavní soud České republiky tak šel, aniž by časově rozlišil právní stav před novelizací provedenou zákonem č. 19/2012 Sb., proti výslovné vůli zákonodárce pozitivně upravit institut *appointing authority* a jeho použití na území České republiky a prohlásil tento institut za jsoící v rozporu se svobodami garantovanými ústavním pořádkem. Zároveň však nezrušil předmětné ustanovení zákona o rozhodčím řízení a zavedl tak, v systému kontinentálního práva, situaci, kdy psané právo má být soudy podle judikatury ignorováno.

Tento judikát je tak dosti zásadní, jakkoliv obecné soudy, zejména Nejvyšší soud České republiky, za klíčový považují shora citované rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1954/2010 ze dne 11. 5. 2011, se kterým spojují časový moment ustálení judikatury.

Ať budeme považovat za významnější kterýkoliv nich, v obou případech pohledem současnosti nutno dojít k závěru, že české soudní prostředí považuje za neplatné rozhodčí doložky, které umožňují třetím stranám jmenovat rozhodce v rámci institutu *appointing authority*. Činí tak navzdory tomu, že ZRŘ stále v ust. § 7 odst. 1 zní:

„(1) Rozhodčí smlouva má zpravidla určit počet i osoby rozhodců anebo stanovit způsob, jak počet i osoby rozhodců mají být určeny. Rozhodce může být určen i stranami dohodnutou osobou nebo způsobem uvedeným v pravidlech pro rozhodčí řízení podle § 19 odst. 4. Konečný počet rozhodců musí být vždy lichý.“

Z pohledu komparativního se jedná o naprostou deviaci, která může mít pro strany sporů v mezinárodních obchodní arbitráži dalekosáhlé důsledky. Jakkoliv tato judikatura mřila na různá pokoutná centra, často hospodářsky závislá na té či oné bance či úvěrové instituci (ostatně slovenský čtenář jistě dobře pamatuje dobu, kdy ZRK umožňoval právnickým osobám bez dalšího zřídít stálé rozhodčí soudy a jak tyto na Slovensku rostly jako houby po dešti), tato judikatura konsekventně koncepčně zasahuje obecně do problematiky určování rozhodce skrze *appointing authority* podstatně dále a více, než asi zamýšlela. Vyjdeme-li z premisy, že všichni jsou si před zákonem rovni a není orwellovských prasátek, která by si byla rovnější, pak v důsledku shora uvedené judikatury jsou v současné době v České republice nevykonatelné rozhodčí nálezy například pařížského ICC – International Court of Arbitration. Jak uvádí profesor Bělohlávek:

„Když jsem například toto prezentoval u Rozhodčího soudu při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži (ICC International Court of Arbitration), jehož mám tu čest být členem po dobu posledních deseti let, a vysvětlil jsem jim, co se stane v případech, kdy strany neuzavřou nebo nepodepíší samostatně pravidla Mezinárodního rozhodčího soudu při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži, který bez nadsázky je považován dnes za světovou autoritu, resp. pokud je nepřipojí k rozhodčí smlouvě ve smyslu citovaného ustanovení tuzemské úpravy (§ 19 odst. 4 zákona o rozhodčím řízení), totiž, že rozhodčí nálezy vydané podle takové doložky s místem řízení v ČR by u nás nemusel být vykonán, první reakcí byl šok. Naprostě

4 Mach, T. In: Dobiáš, P. et al. Současné trendy řešení sporů v rozhodčím řízení. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 30

mlčení. Jednoduše s něčím takovým se ve světě ještě nesetkali. Osobně se domnívám, že jedinými stálými rozhodčími soudy, které by měly šanci toto ustát, jsou vídeňský VIAC [AUT], Mezinárodní rozhodčí soud při Obchodní a průmyslové komoře Ruské federace (MKAS při TPPRF) v Moskvě [RUS], a pravděpodobně rumunský Rozhodčí soud při Obchodní a průmyslové komoře [ROU], případně některé stále rozhodčí instituce v zemích bývalého východního bloku, které svůj status opírají o zákonnou úpravu a u nichž existuje alespoň možnost dovodit analogii s tuzemskou úpravou stálých rozhodčích soudů [...].“⁴⁵

Autor tohoto příspěvku je ze své advokátní praxe a z pohledu závěrů českého Ústavního soudu ve věci sp. zn. IV. ÚS 2735/11 ještě poněkud méně optimistický než profesor Bělohávek, jakkoliv sdílí jeho závěry o tom, že komparativně se jedná o situaci šokovou. Vzhledem k závěrům citovaného judikátu Ústavního soudu ČR nepomůže ani explicitní uzavření pravidel podle § 19 odst. 4 ZRŘ, neboť pokud jedna strana nejmenuje svého rozhodce, dojde ke jmenování třetí osobou v režimu appointing authority, ledaže by si strany sjednaly pravidla, která by odkazovala na existující rozhodčí soud v režimu „stálého rozhodčího soudu“. Pověstí pak strana žalovaná hledá v rozhodčím řízení, jak věc zmařit, má-li jak.

Podle názoru autora dále nepomůže ani situaci, kdy by „seat of arbitration“ bylo jinde, než na území České republiky. V takovém případě je sice vyloučen přezkum podle ZRŘ, ale exekuční soudy stejně přezkoumávají „platnost“ rozhodčí doložky, kterou si nechávají v exekučních řízeních dozaslat a samy tak, v rozporu s maximou, že o své pravomoci rozhoduje rozhodce a lze namítnout její absenci toliko při prvním úkonu ve věci v nalézacím řízení rozhodčím (§15 ZRŘ), rozhodují o tom, zda rozhodce měl pravomoc podle „platné doložky“ spor rozhodovat, z čehož usuzují na přítomnost či absenci materiálně vykonatelného exekučního titulu (rozhodčího nálezu).

II. Odpovědnost za škodu: rozhodci a oprávnění

Shora popsáním, z pohledu komparativního naprosto deviantním, vývojem české judikatury české soudy otevřely Pandořinu skříňku problematiky odpovědnosti za škodu. Pokud totiž rozkolísaná judikatura nejprve (správně z pohledu standardů běžných v zahraničních právních řádech tzv. civilizovaných národů ve smyslu jazyka statutu mezinárodního soudního dvora) připouštěla užití institutu appointing authority a podle nálezu takto vydaných byly vedeny tisíce exekucí, aby následně bylo řečeno, že takové nálezy jsou nezákonné, resp. nicotné pro absenci „platných“ rozhodčích doložek, pak se logicky nabízí otázka, zda takto vydanými nálezy a exekucemi podle nich vedenými nemohly povinným v exekučním řízení vznikat škody a pokud ano, kdo za takové škody odpovídá.

Vzhledem k tomu, že český právní řád v předpisech exekučních nejprve upravoval, že exekuční (okresní soudy) usnesením nařizují exekuci a pověřují soudní exekutory a následně pak zavedl novelizací exekučního řádu institut vedení exekuce (kdy docházelo toliko k pověření exekuce, či jejího zamítnutí usnesením, ale pozitivní pověření již nebylo vydáváno ve formě usnesení (tedy formálního rozhodnutí), toliko byl udělován pokyn soudním exekutorům k vedení exekuce), nabízí se logicky správný závěr, že za případné škody způsobené vedením exekuce či jejím nařízením a následným vedením podle dřívější úpravy v zákoně č. 120/2001 Sb. exekuční řád, by měl odpovídat ten, kdo fakticky rozhodl o tom, že se povede exekuce – tzn. Česká republika cestou příslušného exekučního soudu.

Pouze exekuční soud totiž vždy po dobu úpravy exekučního řízení byl, ať již cestou usnesení či „pověření“ ten, kdo rozhodoval (s různou mírou důslednosti) o tom, zda se exekuce nařídí, resp. povede a jeho pokyny v tomto smyslu vždy byly a jsou pro exekutora závazné. Český právní řád pak má v podobě zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, pro tyto situace nastavený právní rámec.

O tomto prozatím podle vědomí autora soudy důsledně mlčí a namísto toho, poté, co se judikatura odklonila od komparativně očekávatelných standardů běžných v oblasti rozhodčího řízení v zahraničních právních řádech v roce 2011, se vehementně obecné soudy zaobíraly naopak

5 Bělohávek, A. In. Bělohávek, A. J., Kovářová, D. et al. Stálé rozhodčí soudy versus rozhodčí řízení ad hoc. Praha : Stálá konference českého práva, s. r. o., 2017, s. 16

otázkou, zda za škodu náhodou neodpovídá rozhodce s odlišným právním názorem ohledně přípustnosti institutu *appointing authority* (stále ještě navíc opřeným od pozitivní právní úpravy v § 7 ZRR), případně oprávněný, který vede exekuci podle rozhodčího nálezu vydané na základě určení rozhodce skrze institut *appointing authority* a jemuž navíc, pokud byla exekuce vedena, exekuční soud vedení exekuce svým usnesením či pověřením exekutora umožnil.

Ohledně rozhodců nakonec Nejvyšší soud ČR zaujal pozici, že rozhodce skutečně odpovídá za škodu, pokud vydá rozhodčí nález podle předvídatelně neplatné rozhodčí doložky, což v případě doložek uzavíraných s odkazem na *appointing authority* uzavřel tak, že jsou to rozhodčí nálezy vydané po 11. 5. 2011, kdy došlo ke „sjednocení judikatury“ rozhodnutím Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 1954/2010.

Učinil tak v rozsudku, ze dne 27. 8. 2015, sp. zn. 25 Cdo 167/2014. Nejvyšší soud ČR v dané věci v odůvodnění shrnuje skutkový stav věci takto:

„Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 25. 3. 2013, č. j. 41 C 388/2012106, zamítl žalobu o zaplacení 307 178 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že na základě smlouvy mezi žalobkyní a společností RAK CZ a. s. ze dne 19. 3. 2007, která obsahovala rozhodčí doložku, jmenoval Ing. arch. J. B. (generální sekretář první žalované) druhého žalovaného rozhodcem pro řešení sporu mezi smluvními stranami. Druhý žalovaný vydal dne 12. 5. 2008 rozhodčí nález, podle něhož byla následně proti žalobkyni nařízena exekuce, později zastavená z důvodu, že rozhodčí nález byl rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 13. 12. 2010, č. j. 33 Cm 173/200984, ve spojení s opravným usnesením ze dne 13. 12. 2010, č. j. 33 Cm 173/200989, a rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 9. 2011, č. j. 3 Cmo 91/2011157, zrušen. Důvodem zrušení rozhodčího nálezu byla jednak neplatnost rozhodčí smlouvy, neboť ve věci rozhodoval rozhodce, který nebyl povolán podle rozhodčí doložky, jednak důvodné pochybnosti o nepodjatosti osoby, která rozhodce určila první žalovaná totiž není stálým rozhodčím soudem zřízeným podle zákona a není oprávněna vydávat pravidla rozhodčího řízení, která nevyplývají z uzavřené smlouvy, generální sekretář je pak organizačně vázán na jiné orgány první žalované, a rozhodce tak neurčil pouze o své vůli. Podle soudu prvního stupně ani jeden z žalovaných neporušil svým jednáním právní povinnost, nejednal úmyslně proti dobrým mravům ani neporušil obecnou prevenční povinnost podle § 415 obč. zák. V době sjednání předmětné rozhodčí doložky totiž ani judikatura Nejvyššího soudu neshledávala vadným postup, jestliže si soukromý subjekt, který není stálým rozhodčím soudem, vede vlastní seznam rozhodců a vydává pro účastníky rozhodčího řízení pravidla, kterými se rozhodci řídí. Žalovaní nemohli předvídat změnu judikatury, ke které došlo později... [...]

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 23. 9. 2013, č. j. 22 Co 284/2013-128, k odvolání žalobkyně rozsudek soudu prvního stupně potvrdil [...]

Právně pak Nejvyšší soud v daném rozsudku konstatuje (právní věty):

- I. „Otázku soudního přezkumu rozhodčích nálezů řešil i Ústavní soud, který se v nálezu ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07, **příklonil k jurisdikční koncepci rozhodčího řízení jako nalézání práva postupem analogickým a ekvivalentním soudnímu řízení** a v souladu s platným právem.“⁶
- II. „Rozhodovací praxe soudů ve věci platnosti rozhodčích doložek, ve kterých nebyl určen konkrétní rozhodce nebo alespoň zcela jasně způsob jeho určení, jestliže nešlo o stálý rozhodčí soud ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení, nebyla v době, kdy generální sekretář první žalované určil druhého žalovaného rozhodcem pro spor žalobkyně s jejím smluvním partnerem, ani v době vydání předmětného rozhodčího nálezu, zcela ustálena. Například v usnesení ze dne 31. 7. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008, Nejvyšší soud připustil, aby si strany smlouvy platně sjednaly, že jejich spor rozhodne rozhodce, který bude teprve určen ze seznamu vedeného soukromým subjektem, jenž není stálým rozhodčím soudem. Tento závěr byl zpochybněn například rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2009, sp. zn. 32 Cdo 2312/2007. **K definitivnímu sjednocení judikatury v této otázce došlo až na základě usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010**, publikovaného pod č. 121/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen Sbirka), podle něž rozhodčí smlouva, která neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, a odkazuje-li na rozhodčí řád vydaný právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě

6 Budiž poznamenáno, že žalobce tvrdí, v rozporu s ustálenou judikaturou, že žalovaný jako rozhodce činil (v intencích smluvní teorie) jakési narovnání a tímto měl porušit nějakou právní povinnost

zákona, je neplatná podle § 39 obč. zák. Ve vykonávacím řízení pak důsledky uvedeného právního závěru vedly k nutnosti zastavení exekuce pro nezpůsobilost takového exekučního titulu (srov. usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 2. 10. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012, č. 92/2013 Sbírky).

V posuzovaném případě byl rozhodčí nález zrušen z důvodu uvedeného v § 31 písm. b) zákona o rozhodčím řízení, t. j. na základě závěru, že rozhodčí smlouva je neplatná, protože ve věci rozhodoval rozhodce, který nebyl povolán podle rozhodčí doložky. Odpovědnost za tvrzenou škodu se však musí posuzovat z hlediska rozhodovací praxe soudů v době, kdy došlo ke sjednání rozhodčí doložky a vydání rozhodčího nálezu. Jestliže judikatura vztahující se k platnosti rozhodčích doložek nebyla v té době ustálena a právní názory na tuto problematiku se teprve postupně vyvíjely, nelze druhému žalovanému klást k tíži, že jako rozhodce ve smyslu § 15 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení posoudil svou pravomoc samostatně (kladně), a v jeho jednání tak nelze spatřovat protiprávnost.“

Závěr o absenci porušení povinností rozhodcem v době, než judikatura nabrala odchýlení od standardů (a následně od zákona v podobě ust. § 7 ZRR, jak byl novelizovaná k 1. 4. 2012 zákonem č. 19/2012 Sb.), tedy před 11. 5. 2011, je bezpochyby správný. Zda však je správný závěr, že pod 11. 5. 2011, resp. dále po 1. 4. 2012, když tento institut v reakci na daný judikát výslovně zákonodárce pozitivně upravil, by se jednalo v situaci závadovou, kdyby rozhodce přijal funkci po určení skrze *appointing authority*, si autor tohoto článku nemyslí. Myslí si to však zjevně Ústavní soud ČR a Nejvyšší soud ČR a je třeba tak s těmito závěry pracovat jako jsoucími v místě a čase realitou v českém právním řádu, a to již od právě 11. 5. 2011.

Rozhodné datum 11. 5. 2011 bylo následně převzato i do oblasti dovednosti za škodu oprávněným, který vedl exekuci podle rozhodčího nálezu vydaného na základě určení skrze *appointing authority*. Vývoj v této oblasti zjevně uzavřel nález Ústavního soud České republiky ze dne 28. 4. 2020 ve věci sp. zn. IV. ÚS 3017/19.

V dané věci byla účastníkem řízení před českým Ústavním soudem m. j. spol. EOS KSI Česká republika, s. r. o., o níž lze důvodně v tomto kontextu usuzovat, že byla i oprávněným v řízení exekuční. V dané věci byla proti stěžovateli vedena exekuce podle rozhodčího nálezu JUDr. Tomáše Sokola, sp. zn. B/2011/00350 ze dne 3. 6. 2011, tedy podle rozhodčího nálezu vydaného pár dní po „sjednocovacím judikátu“ Nejvyššího soudu ČR. Na majetek stěžovatele byla soudním exekutorem vedena exekuce pod sp. zn. 206 EX 1371/18 (tedy soud pověřil k vedení exekuce podle tohoto nálezu dle spisové značky ještě v roce 2018!). Exekutor následně vydal dne 6. 11. 2018 usnesení č. j. 206 EX 1371/18-115, jímž exekuční řízení na návrh stěžovatele zastavil s odůvodněním, že exekuční titul není vykonatelný, neboť byl vydán osobou, která k jeho vydání neměla pravomoc a rozhodl o nákladech řízení tak, že nikdo nemá nárok na náklady, tedy ani strany, ani exekutor. Posledně uvedený výrok exekutor odůvodnil tím, že judikatura ve věci neplatných rozhodčích doložek byla sjednocena až usnesením velkého senátu Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 958/2012 ze dne 10. 7. 2013, nikoli už usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11. 5. 2011; Stěžovatel podal proti tomuto výroku odvolání. Odvolací soud toto usnesení usnesením č. j. 12 Cdo 545/2018-124 ze dne 2. 9. 2019 potvrdil. Jak sumarizuje Ústavní soud v předmětném judikátu:„⁷

„Odvolací soud dovodil, že v souladu s judikaturou Ústavního soudu [nález sp. zn. I. ÚS 1274/16 ze dne 27. 6. 2017 (N 114/85 SbNU 861)] se rozhodný okamžik pro posuzování dobré víry oprávněného ve vztahu k „vyvolání exekuce“ odvíjí již od vydání sjednocujícího usnesení sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 dne 11. 5. 2011, resp. podle mínění odvolacího soudu od jeho uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek dne 20. 10. 2011 (č. 121/2011), nikoli až od vydání usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 958/2012. Vedlejší účastnice v době podání návrhu na nařízení exekuce (21. 9. 2011) vycházela podle odvolacího soudu právem z existence vykonatelného exekučního titulu a nelze jí důvodně vytknout, že nepředjímala změnu soudní judikatury a svá práva z rozhodčího nálezu realizovala nuceným vymáháním, proto ani nelze dovozovat její zavinění na zastavení exekuce (strany sporu sjednaly rozhodčí doložku v době, kdy konstantně judikatura zaujímal odlišný právní názor na platnost takových rozhodčích doložek, a v této době bylo podle odvolacího soudu zahájeno exekuční řízení). Nešlo tak o situaci, kterou by oprávněné bylo možno klást k tíži, ani při náležité obezřetnosti, kterou od ní bylo lze očekávat – při respektování požadavku náležité opatrnosti a uvážlivosti vedlejší účastnice v době zahájení exekuce objektivně nemohla předvídat, že

⁷ nález Ústavního soud České republiky ze dne 28. 4. 2020 ve věci sp. zn. IV. ÚS 3017/19, bod 4.

8 nález Ústavního soud
České republiky
ze dne 28. 4. 2020 ve věci
sp. zn. IV. ÚS 3017/19,
body 40 – 42.

v důsledku změny judikatury bude exekuce zastavena pro absenci vykonatelného exekučního titulu. Správnost svého závěru odvolací soud podporuje odkazem na usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1500/15 ze dne 20. 10. 2015, usnesení sp. zn. I. ÚS 1219/15 ze dne 22. 12. 2015, či usnesení sp. zn. IV. ÚS 2860/15 ze dne 19. 7. 2016 (všechna rozhodnutí jsou dostupná na <https://nalus.usoud.cz>). Zavinění na zastavení exekuce nenese podle odvolacího soudu žádný z účastníků řízení.“

Předmětnou věc, znovu s odkazem na den 11. 5. 2011 a na odpovědnost oprávněného při vedení exekuce z nezpůsobilého exekučního titulu pak Ústavní soud České republiky uzavírá následovně:⁸

„40. Judikatura Ústavního soudu stojí pro případy zastavení exekuce z důvodu ex tunc nezpůsobilého exekučního titulu – rozhodčího nálezu vydaného na základě neplatné rozhodčí doložky rozhodcem, který neměl pravomoc – na následujících východiscích: 1. Rozhodný okamžik pro posouzení otázky zavinění zastavení exekuce, relevantní pro rozložení povinnosti nést náklady exekuce a účastníků exekučního řízení podle § 89 ex. ř., je den 11. 5. 2011, kdy Nejvyšší soud vydal usnesení sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 – odvozuje-li soudní exekutor či obecný soud rozhodný okamžik od publikace uvedeného rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (20. 10. 2011) či od vydání pozdějšího usnesení sp. zn. 31 Cdo 958/2012 (10. 7. 2013), činí tak v rozporu s judikaturou Ústavního soudu. 2. Oprávněné osoby, které exekuci po 11. 5. 2011 zahájily či v ní pokračovaly na základě takto nezpůsobilého exekučního titulu, nesou vinu na jejím zastavení, což je podstatné pro následné vypořádání nákladů exekuce a nákladů účastníků exekučního řízení podle § 89 ex. ř.“

41. Náklady exekuce lze v případě exekuce zahájené po dni 11. 5. 2011 vypořádat při jejím zastavení z důvodů zde uvedených zásadně dvěma způsoby – buď jdou na vrub oprávněného, nebo jejich náhrada není soudnímu exekutorovi přiznána; má-li být jejich náhrada (zcela výjimečně) uložena povinnému, musí soudní exekutor či obecný soud dostatečně přesvědčivě vysvětlit, proč je v konkrétní věci nutné se od zde formulovaných závěrů odchýlit.

42. Při rozhodování o nákladech účastníků exekučního řízení lze při zohlednění skutkových okolností věci zvážit aplikaci § 150 o. s. ř., t. j. využít moderačního práva jako výjimky z pravidla přiznání nákladů řízení podle míry zavinění na zastavení exekuce (§ 89 ex. ř.). Zohlednit lze skutečnost, že povinný si půjčil a svůj dluh protiprávně nesplácel, příp. dobrovolně ručil za splnění cizího dluhu (nález sp. zn. I. ÚS 2117/18, usnesení sp. zn. II. ÚS 17/19, či sp. zn. I. ÚS 300/19). Na druhé straně ovlivňuje úsudek skutečnost, že oprávněný si měl být (s ohledem na své postavení profesionála v oblasti poskytování úvěrů) vědom toho, že od počátku v exekučním řízení uplatňuje nezpůsobilý exekuční titul a tento protiprávní stav nadále vědomě udržoval (nález sp. zn. IV. ÚS 2728/17).“

III. Závěrem

Tento článek si kladl za cíl seznámit slovenskou právní praxi s problematickým vývojem judikatury v oblasti rozhodčích doložek v České republice, a to zejména s ohledem na propojení obou trhů a obchodní kontakty kupců, tedy klientů advokátních kanceláří tak, aby bylo možno se vyvarovat existence, z pohledu českých soudů, nevykonatelných rozhodčích nálezů jsoucích pro klienty potenciálně rizikové i s ohledem na náklady řízení.

V rovině teoretické je pak nutno se zabývat otázkou, zda je v právním státě kontinentální právní kultury přípustné, aby soudy, včetně soudu ústavního, bez derogace pozitivního práva vyvíjely samostatné soudcovské právní řády, odtržené od psaného práva v podobě obecně závazných právních předpisů (§ 7 odst. 1 ZRR); tedy, *in concreto*, zda maxima „zákoného soudce“ aplikovaná na rozhodčí řízení (dnes toliko mezi kupci poté, co spotřebitelské spory předmětný právní řád vyjímá plně z rozsahu arbitrability) má své opodstatnění v soudcovském právu tak, že převyšuje obecný zájem na právní jistotě a předvídatelnosti práva a jeho seznatelnosti pro adresáty obecně závazných právních norem. Jedna věc je soudcovský výklad práva, druhou věcí však je výslovné popření psaného práva jsoucího součástí platných a účinných norem takového právního řádu a vytváření tak fakticky paralelního světa práva obecně neseznatelného pro běžné subjekty práva. ■

RESUMÉ

Riziká zjednávanía rozhodcovských doložíek a český právny poriadok

Článok sa venuje vývoju českej judikatúry v oblasti rozhodcovského konania, najmä na rozhodovanie sporov rozhodcami ad hoc, určenými inštitútom appointing authority; článok v tomto zmysle poukazuje na riziká vývoja českej judikatúry pre medzinárodné obchodné vzťahy z pohľadu zahraničnej právnej a obchodnej praxe, predovšetkým na riziko nevykonateľnosti rozhodcovských nálezov na území Českej republiky, problematiku nákladov a zodpovednosti za škodu.

SUMMARY

Risks of Negotiating Arbitration Clauses and the Czech Legislation

The article deals with the development of Czech case law in the field of arbitration, especially with the resolution of disputes by ad hoc arbitrators appointed by the appointing authority; in this sense, the article refers to the risks of development of Czech case law posed to international business relations from the point of view of foreign legal and business practice, especially the risk of unenforceability of arbitral awards in the Czech Republic, the issue of costs and liability for loss or damage.

ZUSAMMENFASSUNG

Risiken um die Vereinbarung von Schiedsklauseln und die tschechische Rechtsordnung

Der Artikel widmet sich der Entwicklung der tschechischen Judikatur im Bereich der Schiedsverfahren, insbesondere den Entscheidungen in den Streitfällen, erlassen durch Schiedsrichter ad hoc, die durch das Instrument appointing authority bestimmt werden; der Artikel deutet in diesem Sinne auf Risiken in der Entwicklung der tschechischen Judikatur für internationale Geschäftsverhältnisse vom Sichtpunkt der ausländischen Rechts- und Handelspraxis hin, insbesondere auf das Risiko der Nichtvollstreckbarkeit der Schiedsurteile auf dem Gebiet der Tschechischen Republik, auf die Problematik der Kosten und der Schadenshaftung.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Členské štáty a ochrana finančných záujmov Únie: musí mať štát možnosť uplatniť si náhradu škody už v trestnom konaní?¹

¹ Tento príspevok bol spracovaný v rámci projektu APVV-18-0421 „Európska prokuratúra v súradniciach ústavného poriadku Slovenskej republiky ako posilnenie európskej integrácie prostredníctvom práva“.

1. Článok 2 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV, sa má vykladať v tom zmysle, že táto smernica sa neuplatňuje na právnické osoby ani na štát, aj keď im vnútroštátne právo priznáva postavenie poškodeného v rámci trestného konania.
2. Článok 325 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni ustanoveniam vnútroštátneho práva, ako sa vykladajú vo vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorých si štát nemôže v trestnom konaní uplatňovať náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená podvodným konaním obvinenej osoby, ktoré má za následok spreneveru finančných prostriedkov z rozpočtu Európskej únie, a v rámci tohto trestného konania nemá k dispozícii nijaké iné konanie, ktoré by mu umožňovalo uplatniť si svoj nárok proti obvinenej osobe, pokiaľ, čo musí overiť vnútroštátny súd, vnútroštátna právna úprava stanovuje účinné konania umožňujúce vrátenie neoprávnene vyplatených príspevkov z rozpočtu Európskej únie.

Rozsudok Súdneho dvora z 1. októbra 2020 vo veci C-603/19, TG a UF – ECLI:EU:C:2020:774.

Otázka ochrany finančných záujmov Európskej únie bola aktuálnou už od jej zakotvenia v primárnom práve Európskej únie, no po rozhodnutí niekoľkých členských štátov Únie zúčastniť sa na tzv. posilnenej spolupráci s cieľom vytvoriť Európsku prokuratúru bezpochyby nabrala nový rozmer. Garancie ochrany finančných záujmov Únie nie sú v jednotlivých členských štátoch jednotné, a preto obzvlášť v prípadoch, kedy dochádza k stretu ustanovení z oblasti trestného práva a iných právnych odvetví, navyše v čase, kedy participujúce členské štáty prispôbujú svoje právne poriadky tak, aby boli v súlade s novoprijatým nariadením o Európskej prokuratúre a právom Európskej únie vo všeobecnosti, obracajú tieto štáty svoju pozornosť na prípadnú kolíziu vnútroštátnych ustanovení s právom Európskej únie. Objasnenie akýchkoľvek otázok z tejto oblasti je tak momentálne viac než vítané.

K takémuto objasneniu prispela aj prejudiciálna otázka zo strany slovenského špecializovaného trestného súdu v rámci konania proti obvineným, dvom fyzickým osobám, za skutky, ktoré podľa tohto súdu môžu predstavovať podvod s príspevkami čiastočne financovanými z rozpočtu Únie. V období od mája 2005 do marca 2006 obvinení založili 19 obchodných spoločností, v ktorých prevzali úlohy spoločníkov a konateľov, pričom desať z týchto spoločností získalo príspevky v celkovej výške 750 613,79 eura, z ktorých 279 272,18 eura pochádzalo z rozpočtu Únie. Po vyplatení predmetných príspevkov obvinení previedli svoje podiely v dotknutých spoločnostiach na tretiu osobu, uvedené spoločnosti skončili akúkoľvek činnosť a boli *ex offio* vymazané z obchodného registra.

Trestné stíhanie bolo začaté proti obvineným ako spoločníkom a konateľom týchto spoločností na základe obžaloby podanej Úradom špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré boli poškodené v konaní vo veci samej, požadovali počas vyšetrovania od obvinených náhradu škody vo výške skutočne vyplatených príspevkov.

V predmetnom konaní sa z pohľadu Špecializovaného trestného súdu ako problematická javila judikatúra Najvyššieho súdu SR, v zmysle ktorej § 46 z. č. 301/2005 Z. Z. (ďalej „Trestný poriadok“) neumožňuje v rámci trestného konania rozhodnúť o práve štátnych orgánov na náhradu škody, pretože „Majetkové nároky štátu, vyplývajúce z predpisov o jednotlivých druhoch daní, o ktorých vo svojej pôsobnosti prvotne rozhoduje príslušný správny orgán postupom podľa Daňového poriadku vrátane nároku, ktorý vyplýva z daňovníkom neoprávnene uplatneného nároku na vrátenie zaplatenej dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane, majú administratívnoprávnu povahu a rozhodnutia o nich podliehajú prieskumu správneho súdu... Tieto nároky nie sú nárokom na náhradu škody, ktorý je možné uplatniť v trestnom konaní [v súlade s § 46 ods. 3 Trestného poriadku]... Je teda vylúčené prekrytie, teda konflikt pôsobnosti orgánov (správneho orgánu a súdu), resp. duplicita v rozhodovaní o tom istom nároku“. Tieto právne vety sa podľa Najvyššieho súdu SR majú použiť aj „na akýkoľvek iný majetkový nárok, ktorý nie je podľa svojho hmotnoprávneho podkladu nárokom na náhradu škody alebo tzv. morálnej škody.“ Keďže Najvyšší súd SR neskôr túto judikatúru uplatnil aj v trestných konaniach týkajúcich sa trestných činov poškodzovania finančných záujmov Únie a subvenčného podvodu, Špecializovaný trestný súd predpokladal, že ju uplatní aj v prípade odvolania proti jeho rozsudku v predmetnej veci.

Podľa Špecializovaného trestného súdu by uplatnením spomínanej judikatúry Najvyššieho súdu SR došlo k tomu, že by sa štát nemohol domáhať náhrady škody spôsobenej podvodmi, pretože správne konanie, ktoré Najvyšší súd v tejto judikatúre uvádza, môže smerovať len voči príjemcovi predmetného príspevku, ktorým boli obchodné spoločnosti vymazané z obchodného registra, ktoré nevlastnia žiadne aktíva. Podanie žaloby o náhradu škody v rámci trestného konania začatého proti fyzickým osobám, v tomto prípade spoločníkom a konateľom týchto obchodných spoločností, by však podľa Špecializovaného trestného súdu mohlo viesť k náhrade škody, ktorej sa domáha štát.

Domnievajúc sa, že v rámci vnútroštátneho konania je pre rozhodnutie vo veci potrebný výklad práva Európskej únie, sa Špecializovaný trestný súd obrátil na Súdny dvor s niekoľkými prejudiciálnymi otázkami. Prvá z nich sa týkala výkladu Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV (ďalej len „smernica 2012/29“), a to konkrétne možnosti jej uplatnenia aj na právnické osoby a štát v rozsahu, v akom im vnútroštátne právo priznáva postavenie „poškodeného“ v rámci trestného konania. Vzhľadom na skutočnosť, že cieľom tejto smernice je poskytnúť určité záruky obetiam trestných činov, ktoré sú v nej definované ako fyzické osoby, ktorým bola v priamom dôsledku trestného činu spôsobená ujma vrátane fyzickej, mentálnej alebo emocionálnej ujmy alebo majetkovej škody a ako rodinní príslušníci osoby, ktorá v priamom dôsledku trestného činu zomrela a ktorým bola v dôsledku smrti danej osoby spôsobená ujma, takéto znenie podľa Súdneho dvora zjavne neumožňuje zahrnúť právnické osoby do pôsobnosti tejto smernice.

Druhá prejudiciálna otázka súvisela s výkladom článku 325 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) a v ňom upravenej povinnosti členských štátov Únie chrániť jej finančné záujmy. Súdny dvor v tejto súvislosti odpovedal na otázku, či sa má tento článok vykladať v tom zmysle, že bráni ustanoveniam vnútroštátneho práva, ako sú vykladané vo vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorých si štát nemôže v trestnom konaní uplatňovať náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená podvodným konaním obvinenej osoby, ktorého dôsledkom je sprenevera finančných prostriedkov z rozpočtu Únie, a v rámci tohto trestného konania nemá k dispozícii nijaké iné konanie, ktoré by mu umožňovalo uplatniť si svoj nárok proti obvinenej osobe.

Súdny dvor hneď na úvod pripomenul rozhodnutie vo veci Fransson,² v zmysle ktorého článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ ukladá členským štátom povinnosť bojovať proti protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom odstrašujúcich a účinných opatrení a osobitne im ukladá povinnosť prijať rovnaké opatrenia na zamedzenie podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, aké prijímajú na zamedzenie podvodov poškodzujúcich ich vlastné finančné záujmy. Taktiež poukázal na svoje rozhodnutie vo veci Taricco,³ podľa ktorého majú členské štáty slobodu výberu, pokiaľ ide o uplatniteľné sankcie, ktoré môžu mať formu správnych sankcií, trestných sankcií alebo kombinácie oboch sankcií, pričom spresnil, že v prípadoch závažného podvodu môžu byť

2 Rozsudok Súdneho dvora z 26. februára 2013 vo veci C-617/10, Fransson, ECLI:EU:C:2013:105.

3 Rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2015 vo veci C-105/14, Taricco, ECLI:EU:C:2015:555.

trestné sankcie nevyhnutné. Vo svetle tejto judikatúry majú teda členské štáty povinnosť dosiahnuť presne vymedzený výsledok, pričom táto povinnosť nie je viazaná žiadnou podmienkou, pokiaľ ide o uplatnenie pravidla, ktoré stanovuje článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ. Tieto ustanovenia tak majú podľa zásady prednosti práva Únie vo vzťahu k vnútroštátnemu právu členských štátov za následok stratu uplatniteľnosti, z dôvodu samotného ich vstupu do platnosti, každého ustanovenia existujúcej vnútroštátnej právnej úpravy, ktoré je s nimi v rozpore.

Na konštatovanie Špecializovaného trestného súdu, že vymáhanie neoprávnene vyplatených prostriedkov zo strany štátu tým, že začne správne konanie pre porušenie finančnej disciplíny v zmysle § 31 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, umožňuje požadovať vrátenie neoprávnene vyplateného finančného príspevku len vo vzťahu k formálnemu príjemcovi príspevku, teda v prejednávanej veci vo vzťahu k právnickým osobám nevlastniacim žiadne aktíva a vymazaným z obchodného registra, reagoval Súdny dvor okrem iného aj poukazom na argument slovenskej vlády. Tá vo svojich písomných pripomienkach uviedla, že podľa vnútroštátneho práva má štát okrem toho možnosť podať občianskoprávnu žalobu, ktorá mu umožňuje nielen vyvodiť občianskoprávnu zodpovednosť právnickej osoby, ktorá je príjemcom neoprávnene vyplatených príspevkov, ale tiež získať následne po odsúdení v trestnom konaní náhradu spôsobenej škody od takto odsúdenej fyzickej osoby.

Súdny dvor v tejto súvislosti pripomenul, že podľa článku 325 ods. 1 ZFEÚ členské štáty na účely boja proti protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy Únie prijímajú odstrašujúce, účinné a rovnocenné opatrenia ako opatrenia prijaté na vnútroštátnej úrovni na boj proti podvodom poškodzujúcim záujmy dotknutého členského štátu. Poukázal taktiež na pripomienku Komisie, podľa ktorej článok 325 ZFEÚ neukladá členským štátom žiadnu inú povinnosť než tú, ktorá sa týka účinnosti opatrení, pokiaľ ide o postup, ktorý má umožniť dospieť k takému výsledku, takže členské štáty majú v tejto súvislosti určitú mieru voľnej úvahy s výhradou dodržania zásady ekvivalencie. Súdny dvor ďalej konštatoval, že koexistencia odlišných prostriedkov nápravy, ktoré sledujú odlišné a vlastné ciele v správnom, občianskom alebo trestnom práve, nemôže sama osebe ohroziť účinnosť boja proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, pokiaľ vnútroštátna právna úprava ako celok umožňuje vymáhanie neoprávnene vyplatených príspevkov z rozpočtu Únie. Nepriзнание práva na náhradu škody štátu ako poškodenému v rámci trestného konania nemôže byť samo osebe v rozpore s povinnosťami vyplývajúcimi z článku 325 ZFEÚ, pretože trestné sankcie sa vyžadujú na zabezpečenie odstrašujúcej povahy vnútroštátneho práva a ich cieľom nie je umožniť vrátenie neoprávnených platieb, hoci môžu byť nevyhnutné na to, aby sa členským štátom umožnilo účinným a odstrašujúcim spôsobom bojovať proti určitým prípadom závažných podvodov. Na splnenie povinnosti efektivity, ktorú ukladá článok 325 ZFEÚ, postačuje existencia účinného prostriedku nápravy poškodenia finančných záujmov Únie v právnom poriadku dotknutého členského štátu, a to či už v rámci trestného, správneho alebo občianskoprávneho konania, pokiaľ tento prostriedok umožňuje vymáhať neoprávnene vyplatené príspevky a trestné sankcie umožňujú bojovať proti prípadom závažných podvodov.

Ak má teda štát podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva možnosť začať jednak správne konanie, ktoré mu umožňuje dosiahnuť vrátenie neoprávnene vyplatených príspevkov od právnickej osoby, ktorej boli poskytnuté a jednak občianskoprávne konanie smerujúce nielen k vyvodu občianskoprávnej zodpovednosti právnickej osoby, ktorá je príjemcom neoprávnene vyplatených príspevkov, ale aj k získaniu náhrady spôsobenej škody od odsúdenej fyzickej osoby následne po odsúdení v trestnom konaní, takáto vnútroštátna právna úprava nie je v rozpore s povinnosťou ochrany finančných záujmov Európskej únie upravenej článkom 325 ZFEÚ.

Záver Súdneho dvora možno v budúcnosti uplatniť aj v rámci konaní o trestných činoch spadajúcich do právomoci Európskej prokuratúry. Po podaní obžaloby prokurátormi Európskej prokuratúry sa totiž následné konanie pred vnútroštátnymi súdmi riadi procesným právom toho-ktorého členského štátu. To isté platí aj pre konanie o náhrade škody. Nariadenie o Európskej prokuratúre a – ako vyplýva z rozsudku C-603/19 – ani článok 325 ZFEÚ za splnenia vyššie uvedených podmienok nevyžadujú od členských štátov prijatie takej právnej úpravy, ktorá by štátu umožnila uplatniť si náhradu škody už priamo v rámci trestného konania.

Rozhodnutie spracovala: **JUDr. Valéria Miháliková, PhD.**

*Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta*

Z ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU ČESKEJ REPUBLIKY

K možnosti analogickej aplikácie prostriedkov ochrany podľa tlačového zákona v prípadoch internetového spravodajstva

Ak neexistuje v mediálnom práve výslovne konkrétna úprava chrániaca práva a slobody v prostredí internetu, možno analogicky využiť právne inštitúty, ktoré majú všeobecný charakter, nie sú viazané výlučne na určitý typ informačného média a sú spôsobilé takúto ochranu poskytnúť (napr. prostriedky ochrany podľa tlačového zákona). Z hľadiska obsahu periodickej tlače a internetového spravodajstva nie je totiž podstatné, na akom mediálnom nosiči k zásahu do základných práv a slobôd chránených čl. 10 a 17 Listiny dochádza. Podstatným je, čo je im spoločné (obdobné), a pre využitie analógie oprávnené, čo nie je nosič informácie, ale možnosť útoku na Listinou chránený záujem nositeľa základných práv a slobôd.

Nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 23. júna 2020
sp. zn. IV. ÚS 2257/2018

Dotknuté ustanovenia

- čl. 10 ods. 1, 2, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd
- čl. 19 ods. 1, 2, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR
- tlačový zákon

Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou domáhal zrušenia rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými bola zamietnutá jeho žaloba o uloženie povinnosti žalovanej zverejniť na web stránke jej internetového spravodajstva dodatočné oznámenie podľa zákona č. 46/2000 Sb. o právach a povinnostiach pri vydávaní periodickej tlače a o zmene niektorých ďalších zákonov (tlačový zákon).¹ Súdny dospel k záveru, že tlačový zákon sa vzťahuje len na periodickú tlač (§ 2 ods. 1), ktorým však internetový portál nie je [§ 3 písm. a) tlačového zákona],² a teda v danom prípade postupovať podľa § 11 tlačového zákona nemožno.³ Súdny z obdobných dôvodov zamietli žalobu na uverejnenie odpovede podľa § 10 tlačového zákona.⁴

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti oponoval názoru všeobecných súdov, že internetové spravodajstvo nie je podradené ustanoveniam tlačového zákona. Tvrdil, že je spôsobilé zapríčiniť škodu rovnakej povahy a rozsahu ako periodická tlač, a teda by pre nich mali platiť rovnaké pravidlá.

Ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je dôvodná.

1 V podmienkach SR je uvedená problematika upravená zákonom č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon).

2 Podľa § 2 ods. 1 v spojení s § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 46/2000 Sb.:

Tento zákon sa vzťahuje na periodickú tlač vydávanú alebo šírenú na území Českej republiky. Na účely tohto zákona sa rozumie periodickou tlačou noviny, časopisy a iné tlačoviny vydávané pod rovnakým názvom, s rovnakým obsahovým zameraním a v jednotnej grafickej úprave najmenej dvakrát v kalendárnom roku.

Obdobne podľa § 1 ods. 1 písm. a) v spojení s § 2 ods. 1 zákona č. 167/2008 Z. z.:

Tento zákon upravuje práva a povinnosti vydavateľa periodickej tlače a práva a povinnosti tlačovej agentúry pri získavaní a šírení informácií. Periodická tlač sú noviny, časopisy alebo

iná tlač, vydávaná pod rovnakým názvom, s rovnakým obsahovým zameraním a v jednotnej grafickej úprave, najmenej dvakrát v kalendárnom roku.

3 V tlačovom zákone č. 167/2008 Z. z. je právo na dodatočné oznámenie upravené v § 9 zákona.

4 V tlačovom zákone č. 167/2008 Z. z. je právo na odpoveď upravené v § 8 zákona.

5 Podľa **čl. 10 ods. 1, 2 Listiny** (obdobne podľa **čl. 19 ods. 1, 2 Ústavy SR**): Každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena. Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

6 Podľa **čl. 17 ods. 1, 2 Listiny** (obdobne podľa **čl. 26 ods. 1, 2 Ústavy SR**): Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené. Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.

7 Podľa **čl. 36 ods. 1 Listiny**: Každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Obdobne podľa **čl. 46 ods. 1 Ústavy SR**: Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z odôvodnenia

Dotknutá osoba musí mať možnosť vymedziť sa proti prezentácii v médiách svojím vlastným oznámením a na tento účel musí mať k dispozícii primerané právne nástroje a v súvislosti s tým aj procesné prostriedky tak, aby bola zaistená efektívna ochrana jej ústavne zaručených základných práv a slobôd, konkrétne práva na ľudskú dôstojnosť, osobnú česť, dobrú povesť a meno (čl. 10 ods. 1 Listiny) v spojení so slobodou prejavu (v podobe tzv. informačného sebaurčenia). Uvedené platí – nie však bez ďalšieho – taktiež pre oblasť „nových médií“, konkrétne internetového spravodajstva, pretože jeho význam stále stúpa a v súčasnej dobe má nepochybne väčší vplyv ako tlačené spravodajstvo, pre ktoré (samozrejme) inštitút práva na odpoveď výslovne vytvorený bol.

Pokiaľ ide o právo na dodatočné oznámenie, aj tento inštitút hrá v systéme právnej ochrany dôstojnosti jednotlivca a jeho cti nezastupiteľnú úlohu, pričom Ústavný súd nevidí dôvod, prečo by – v nejakej podobe – nemohol nájsť svoje uplatnenie aj v prípade internetového spravodajstva, najmä tam, kde vykazuje niektoré zhodné prvky so spravodajstvom v periodickej tlači.

To, že v právnom poriadku nie je obsiahnutá všeobecná úprava mediálneho práva vrátane problematiky právnych vzťahov vznikajúcich v súvislosti so spravodajstvom v internete, ešte neznamená, že nemožno na základe celého právneho poriadku skonštruovať (nie tvoriť) právne normy, ktoré majú všeobecný charakter a na základe ktorých potom možno problémy regulácie médií riešiť. Na takomto základe potom možno zaplniť medzeru existujúcu v mediálnom práve ako komplexnom odvetví právneho poriadku z hľadiska ochrany základných práv a slobôd zaručených v čl. 10⁵ a 17 Listiny.⁶ Ak neexistuje preto doteraz v mediálnom práve výslovne konkrétna úprava chrániaca tieto práva a slobody v prostredí internetu, možno analogicky využiť právne inštitúty, ktoré majú všeobecný charakter, nie sú viazané výlučne na určitý typ informačného média a sú spôsobilé takúto ochranu poskytnúť.

Z hľadiska vydávania, šírenia a uchovávanía síce nie je možné porovnávať tlačoviny a internetové správy, avšak z hľadiska ich obsahu nie je podstatné, na akom mediálnom nosiči k zásahu do základných práv a slobôd chránených čl. 10 a 17 Listiny dochádza. Podstatným je, čo je im spoločné (obdobné), a pre využitie analógie oprávnené, čo nie je nosič informácie, ale možnosť útoku na Listinou chránený záujem nositeľa základných práv a slobôd.

Ak preto niekto zasiahne prostredníctvom nejakého média do základných práv a slobôd iného, potom možno využiť prostriedky, ktorými by zásah mohol byť bez ťažkostí v inej časti mediálneho práva napravený. To je práve prípad posudzovanej veci. Internet a tlač sú odlišné z hľadiska mediálneho práva, pokiaľ ide o registráciu, jej pravidlá, vydávanie, šírenie atď., ale na poli ochrany základných práv a slobôd je im spoločné to, že môžu byť nositeľmi informácie, ktorá poškodzuje dôstojnosť, česť, dobré meno, povesť dotknutej osoby. Takáto aplikácia potom nie je svojvôľou, ale naopak plnením ochrannej funkcie štátu, pretože ide o riešenie, ktoré nemožno považovať za výraz neakceptovateľnej svojvôle.

V posudzovanej veci je žalovaná vydavateľkou periodickej tlače, a teda jej svedčia aj povinnosti ustanovené v § 10 a 11 tlačového zákona. Hoci uvedené ustanovenia hovoria výslovne o periodickej tlači v zmysle tlačového zákona, nemožno opomenúť, že v tomto prípade táto tlač má svoju internetovú mutáciu. Preto treba vziať do úvahy uvedené povinnosti analogicky aj na ňu; nejde pritom o vytváranie povinnosti novej, ale len o modifikáciu povinnosti existujúcej pre pomery spomínanej internetovej mutácie periodickej tlače pri zabezpečení ochrany základných práv a slobôd. Ustanovenie § 10 a 11 tlačového zákona sa použije primerane, a to takým spôsobom, aby prípadným súdnym rozhodnutím uložená povinnosť reflektovala špecifiká tzv. nových médií.

S ohľadom na uvedené Ústavný súd ČR dospel k záveru, že všeobecné súdy porušili článok 10 a 17 Listiny, a tým aj právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny.⁷ Z tohto dôvodu podanej ústavnej sťažnosti vyhovel a napadnuté rozhodnutia zrušil.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Vyšetrovanie domáceho násilia a kyberšikana

Vnútroštátne orgány majú povinnosť pri vyšetrovaní a trestnom konaní zohľadniť špecifiká trestného činu domáceho násilia a prijať všetky opatrenia na objasnenie skutku. Je pritom nevyhnutné, aby vnútroštátne orgány pri vyšetrovaní zohľadnili všetky okolnosti a formy domáceho násilia, vrátane kyberšikany v podobe sledovania elektronického obsahu partnera vo virtuálnom svete a nakladania so získaným elektronickým obsahom.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Buturugă proti Rumunsku zo dňa 10. februára 2020, týkajúci sa sťažnosti č. 56867/15

Dotknuté ustanovenia

- Článok 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach¹
(zákaz mučenia, ponižujúceho a neľudského zaobchádzania)
- Článok 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach²
(právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života)

Skutkové okolnosti prípadu

Sťažovateľka, pani Gina-Aurelia Buturugă, občianka Rumunska, v decembri 2013 podala trestné oznámenie na svojho manžela s tvrdením, že bola opakovane obeťou domáceho násilia, ktoré sa stupňovalo v novembri 2013. Manžel jej údajne hrozil smrťou, a to vyhodnením z balkóna, ktoré malo vyzeráť ako samovražda, ako aj hrozil, že ju napadne sekerou. Sťažovateľka predložila lekársku správu, ktorá opisovala závažnosť jej zranení hlavy. O mesiac neskôr podala druhé trestné oznámenie z dôvodu ďalšieho vyhrážania sa jej manžela ako aj fyzického násilia, pri ktorom manžel požadoval, aby stiahla trestné oznámenie. V januári 2014 bolo manželstvo rozvedené. V marci 2014 sťažovateľka požiadala o elektronickú prehliadku rodinného počítača, keďže sa domnievala, že jej bývalý manžel sa bez jej súhlasu dostal k jej elektronickým poštovým schránkam, vrátane profilu na Facebooku, a kopíroval si jej súkromnú komunikáciu, dokumenty a fotografie. Žiadosť bola zamietnutá z dôvodu, že nebola preukázaná súvislosť s domácim násilím. V marci tiež súd prvého stupňa vydal neodkladné opatrenie upravujúce pomery zákazu priblíženia na dobu šiestich mesiacov. Polícia však toto opatrenie komunikovala bývalému manželovi až po uplynutí troch mesiacov z dôvodu nemožnosti zastihnúť ho na určenej adrese. Bývalý manžel opatrenie podľa sťažovateľky vôbec nedodržiaval. V septembri 2014 podala tretie trestné oznámenie z dôvodu porušenia dôvernosti jej súkromnej korešpondencie. Polícia vypočula rodinných príslušníkov a bývalého manžela. Vo februári 2015 prokuratúra zastavila konanie z dôvodu, že správanie sťažovateľkinho bývalého manžela nebolo dostatočne závažné na to, aby sa kvalifikovalo ako trestný čin. Bývalému manželovi bola uložená pokuta vo výške 250 eur

1 Zákaz mučenia

Nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcejmu zaobchádzaniu alebo trestaniu.

2 Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života.

1. Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydli a korešpondencie.
2. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

za vyhrážanie. Trestné oznámenie týkajúce sa porušenia listového tajomstva bolo odmietnuté. Sťažovateľka sa obrátila na vnútroštátny súd, ktorý však závery prokuratúry potvrdil. Pokiaľ išlo o dôvernosť komunikácie, vec súd uzavrel tým, že Facebook je verejná sociálna sieť. Sťažovateľka následne podala sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva argumentujúc, že vyšetrowanie týkajúce sa okolností domáceho násillia nebolo dostatočne efektívne, keďže vnútroštátne orgány neprihliadli na špecifický charakter domáceho násillia a komplikácie pri dokazovaní. Príslušné orgány boli značne pasívne a odmietli sa zaoberať jej žiadosťou týkajúcou sa porušenia dôvernosti korešpondencie.

Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva

Článok 3 – zlé zaobchádzanie

ESLP pripomenul, že zmluvné štáty Dohovoru majú pozitívny záväzok zabezpečiť účinnú prevenciu domáceho násillia a to prijatím primeraných opatrení za účelom predchádzania zlému zaobchádzaniu (článok 3 Dohovoru), o ktorom príslušné orgány vedeli alebo mali vedieť, a povinnosť efektívne viesť vyšetrowanie, ak jednotlivec podá trestné oznámenie pre dôvodné podozrenie, že došlo k domácejmu násilliu. Štáty majú tiež pozitívnu povinnosť prijať dostatočné procesné záruky na ochranu práv obetí domáceho násillia (viď Bălșan proti Rumunsku, sťažnosť č. 49645/09, Đorđević proti Chorvátsku, sťažnosť č. 41526/10, Opuz proti Turecku, sťažnosť č. 33401/02).

ESLP konštatoval, že trestnoprávny rámec domáceho násillia bol vo vnútroštátnom práve dostatočne upravený po materiálnej aj procesnej stránke, pristúpil teda k hodnoteniu aplikácie právnej úpravy v praxi.

ESLP poukázal na to, že trestné oznámenie sťažovateľky bolo kvalifikované ako bežná forma násillia medzi jednotlivcami a nie ako prípad domáceho násillia, ktoré vyžaduje prísnejšie trestné stíhanie. Je nevyhnutné, aby vnútroštátne orgány v rámci vyšetrowania vždy brali do úvahy špecifika domáceho násillia, čo sa v tomto prípade nestalo. Rovnakú kvalifikáciu skutku navyše určil aj súd prvého stupňa a ESLP poukázal na nedostatky tohto rozhodnutia. Vnútroštátny súd dospel k záveru, že vyhrážky, ktoré sťažovateľka musela znášať neboli dost závažné a nebolo možné dokázať, že preukázané zranenia sťažovateľke spôsobil jej bývalý manžel. Teda, hoci zranenie nebolo spochybnené, príslušné orgány sa nedostatočne zaoberali tým, ako bolo spôsobené. Ak ide o údajné domáce násillie, je nutné, aby orgány činné v trestnom konaní podnikli všetky kroky na objasnenie okolností prípadu, napríklad ďalšie výsluchy alebo konfrontáciu. Skutočnosť, že fyzické zranenie sťažovateľka oznámila po prvý raz, či to, že nepodala trestné oznámenie hneď v daný deň, by nemali byť považované za rozhodujúce skutočnosti, keďže v rámci vyšetrowania treba brať do úvahy aj psychologický dopad domáceho násillia na obeť (Valiulienė proti Litve, sťažnosť č. 33234/07).

Článok 8 – dôverný charakter korešpondencie

Pokiaľ ide o ochranu súkromia, Dohovor poskytuje primárne ochranu jednotlivcom pred svojvoľným či nezákonným zásahom orgánov verejnej moci, avšak článok 8 Dohovoru má tiež rozmer pozitívneho záväzku štátu zabezpečiť rešpektovanie práv priznaných Dohovorom aj medzi jednotlivcami navzájom. Forma opatrení na dosiahnutie tohto cieľa je však ponechaná v priestore voľnej úvahy štátu (Söderman proti Švédsku, sťažnosť č. 5786/08).

Rumunský trestný zákon výslovne uvádza porušenie listového tajomstva ako trestný čin a sťažovateľka využila trestnoprávny postup s ohľadom na už podané trestné oznámenia vo veci domáceho násillia.

ESLP pripomenul, že fenomén domáceho násillia nemožno zužovať na fyzické útoky. Rovnako môže ísť o psychické násillie a šikanu (T. M. a C. M. proti Moldavsku, sťažnosť č. 26608/11). Navyše, kyberšikana je v súčasnosti takisto uznaná ako forma násillia na ženách, pričom môže mať rôzne formy – porušenie ochrany súkromia prostredníctvom informačných technológií, nedovolené vniknutie do počítača obeť, vytvorenie kópií, zdieľanie či manipulácia s údajmi obeť. Kyberšikana zo strany blízkeho partnera v podobe sledovania druhej osoby vo virtuálnom priestore sa deje často práve v kontexte domáceho násillia. ESLP preto vyjadril súhlas s argumentom sťažovateľky, že vnútroštátne orgány sa mali týmto zaoberať v rámci vyšetrowania trestného oznámenia týkajúceho sa domáceho násillia. Orgány činné v trestnom konaní však

porušenie ochrany súkromia sťažovateľky neskúmali z dôvodu, že nenašli súvis s oznámeným fyzickým násilím a zastrašovaním. Druhé oznámenie odmietli ako neskoro podané, hoci Trestný zákon im umožňoval automaticky zasiahnuť v prípade zadržania elektronickej korešpondencie.

Nedostatky malo aj rozhodnutie vnútroštátneho súdu, ktorý potvrdil závery prokuratúry a navyše argumentoval tým, že sociálne siete sú verejné. ESĽP zopakoval, že podozrenie zo získania elektronického obsahu zo súkromnej komunikácie manželky bez jej dovolenia musia vnútroštátne orgány brať do úvahy pri vyšetrovaní údajného domáceho násilia. Domáce násilie má svoje špecifiká a je nutné pristupovať k vyšetrovaniu holisticky, zohľadňujúc všetky jeho formy. Sťažovateľka evidentne poukazovala na súkromný a nie verejný obsah svojho účtu na sociálnej sieti Facebook, z čoho vyplýva, že orgány činné v trestnom konaní sa nedostatočne zaoberali povahou údajov a komunikácie, na ktoré poukazovala sťažovateľka.

Záver

ESĽP rozhodol, že vnútroštátne orgány si nespĺnili pozitívny záväzok vyplývajúci z článku 3 a článku 8 Dohovoru, čím došlo k porušeniu práva sťažovateľky na ochranu pred mučením, neľudským a ponižujúcim zaobchádzaním ako aj práva na ochranu súkromia a dôvernosti korešpondencie. Vnútroštátne orgány nezohľadnili špecifiká problematiky domáceho násilia a neprijali opatrenia zodpovedajúce závažnosti skutočností oznámených sťažovateľkou. ESĽP dospel k záveru, že vnútroštátne orgány preukázali prehnaný formalizmus, keď vylúčili akýkoľvek súvis údajnej kyberšikany s trestným oznámením sťažovateľky, ktoré sa týkalo fyzického útoku a vyhrážania sa jej manželom. Týmto si nespĺnili povinnosť zobrať do úvahy rôzne formy domáceho násilia a neusilovali o získanie dôkazov na objasnenie údajného trestného činu.³

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládková, PhD.**
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

- 3 Ďalšia súvisiaca judikatúra ESĽP: Kaluczja proti Maďarsku, sťažnosť č. 57693/10, M. G. proti Turecku, sťažnosť č. 646/10, Radomilja a ostatní proti Chorvátsku, sťažnosť č. 37685/10, E. S. a ostatní proti Slovensku, sťažnosť č. 8227/04, E. M. proti Rumunsku, sťažnosť č. 43994/05, Bărbulescu proti Rumunsku, sťažnosť č. 61496/08, Söderman proti Švédsku, sťažnosť č. 5786/08, Aquilina proti Malte, sťažnosť č. 25642/94, M. K. proti Grécku, sťažnosť č. 51312/16

Predsedníctvo SAK dáva do pozornosti všetkým advokátom, že v knižnici komory sú k dispozícii posledné výtlačky **representatívnej veľkoformátovej publikácie v tvrdej väzbe**, ktorá na vyše 300 stranách formou rozhovorov s kolegami advokátmi mapuje dianie v advokácii v časovom horizonte od začiatku 70. rokov minulého storočia až po dnešok.

Zvýhodnená cena pre advokátov 10 eur

Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Advokácia

v spomienkach
advokátov

Všetko pre kanceláriu

Bleskové **doručenie**

Množstevné **zľavy**

 Windows 10 Pro

Nasadenie aj na cestách

HP ProBook 440 G7

Operačný systém Windows 10 Pro
14" IPS antireflexný displej 1 920 × 1 080
Grafická karta Intel UHD Graphics 620

obj. kód: HPBN1013r65h

Pripravený na pracovnú záťaž

HP ProBook 450 G7

Operačný systém Windows 10 Pro
15,6" IPS antireflexný displej 1 920 × 1 080
Pevný disk HDD 1 TB, SSD 256 GB

obj. kód: HPBN1068a

Výbava, ktorá vás dostane

Notebook Lenovo ThinkPad E15-IML

Operačný systém Windows 10 Pro
15,6" IPS antireflexný displej 1 920 × 1 080
AMD Radeon RX 640 2GB, SSD 512GB

obj. kód: NT206h

Spoločivá výdrž po celý deň

Dell Vostro 5590

Operačný systém Windows 10 Pro
15,6" VA matný displej 1 920 × 1 080
Batéria ExpressCharge, SSD 256GB

obj. kód: ADC256h32e2

Špeciálne ceny pre firmy na

alza.sk/pre-firmy

B2B@alza.sk

+420 225 340 610

Aktuálne udalosti

Prieskum medzi advokátmi COVID-19 druhá vlna, rokovanie s MS SR a list MV SR

V pondelok 19. októbra 2020 sa na Ministerstve spravodlivosti SR konala **porada ministerky spravodlivosti s predsedami krajských súdov, kam boli pozvaní aj zástupcovia Slovenskej advokátskej komory**. Predniesli požiadavku na vytvorenie a dodržiavanie jasných pravidiel na súdoch a na jednotlivých pojednávaníach. Na účel nazbierania údajov komora vytvorila pre advokátov dotazník, v ktorom ich požiadala o odpovede ohľadom aktuálnych opatrení, ich vplyvu na advokáciu, výkon ich praxe a pojednávaní na súdoch. **Na dotazník k 18. októbru 2020 odpovedalo celkovo 1 118 respondentov**, čo tvorí viac ako 20 % z celkového počtu aktívnych advokátov v SR.

Z dotazníka vyplynulo, že advokáti majú skúsenosť s nedodržiavaním opatrení na súdoch, napríklad s nenosením rúška, či nesprávne nasadeným rúškom – dokonca aj u sudcu priamo na pojednávaní. Často advokáti upozorňovali na pojednávaníach v malých miestnostiach kde nie je možné zabezpečiť odstup, na nedostatočnú dezinfekciu a vetranie miestností, ako aj zhlukovanie ľudí na chodbách pred pojednávaniami. Opísali aj skúsenosti s tým, že každý súd prístupuje k opatreniam iným spôsobom.

Ministerstvo spravodlivosti SR následne vytvorilo odporúčanie pre súdy, ako majú postupovať v dobe pandémie.

Ako problematické z hľadiska dodržiavania preventívno-hygienických opatrení nám však boli avizované aj úkony počas vyšetrovania, predprípravného a prípravného konania. Advokáti upozorňovali na to, že úkony v trestnom konaní (napr. výsluchy) sa vykonávali v malej miestnosti za účasti množstva ľudí – niekedy aj viac ako desať. Z týchto dôvodov SAK adresovala ministrom vnútra list s požiadavkou o zväznenie nevyhnutnosti úkonov len na neodkladné a neopakovateľné a zároveň o zabezpečenie štandardov ochrany pred

prenosom ochorení, predovšetkým väčších rozmerov miestností, kde bude možné zabezpečiť dodržiavanie odstupov.

Ďakujeme každému advokátovi, ktorý venoval čas a energiu vyplneniu prieskumu. Vzhľadom na to, že zastupujeme záujmy všetkých advokátov na Slovensku, je pre nás veľkým prínosom, ak máme relevantné údaje o názoroch značnej časti advokátov a vieme s nimi pracovať a aj ich použiť ako podklad na rokovanie so zástupcami štátu. Advokáti mali možnosť v otvorenej otázke vyjadriť svoje názory, pripomienky, či sa na niečo opýtať. V dokumente pripravenom pre ministerstvo boli vybrané najčastejšie sa opakujúce relevantné odpovede k téme. Dokument je k dispozícii na webovej stránke komory v časti *Aktuality*. Slovenská advokátska komora sa bude venovať aj ostatným témam a otázkam, ktoré vyplynuli z tohto prieskumu.

Primárky do orgánov SAK budú elektronické

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory prijalo uznesenie, že **prvé kolo voľby kandidátov do orgánov SAK sa na Konferencii advokátov 2021 uskutočnia elektronickou formou**. Advokátom a advokátkam bude vytvorená osobitná schránka/konto na platforme *Office365*, ktorá bude bezpečným spôsobom autentifikovať na prístup k certifikovanému elektronickému volebnému systému POLYAS. Ide o systém používaný a overený v mnohých krajinách (aj v Nemecku alebo ČR), kde ho používajú vo voľbách do samospráv, orgánov univerzít, ale aj súkromné organizácie pri rôznych hlasovaniach. Nový systém volieb je v príprave a budeme vás priebežne informovať a inštruovať tak, aby každý, kto sa chce na voľbe zúčastniť, tak mohol spraviť. Nebudete musieť chodiť na poštu, ale voliť v prvom kole budete z pohodlia domova alebo kancelárie.

Ocenenie CCBE za boj a ochranu ľudských práv pre Ebru Timtik

Na zasadnutí stáleho výboru CCBE 22. októbra 2020 delegácie rozhodli o udelení výročného ocenenia CCBE za boj o ochranu ľudských práv výnimočne post mortem tureckej advokátke Ebru Timtik. Mladá 42-ročná advokátka bola v roku 2019 odsúdená na 13 rokov a 6 mesiacov odňatia slobody za „členstvo v teroristickej organizácii“. Od januára tohto roku držala hladovku za spravodlivý proces pre seba a svojich kolegov. Po 238 dňoch hladovky 28. augusta Ebru Timtik zomrela. V procese bolo odsúdených celkovo 18 ľudí za údajné členstvo v organizácii *Revolučná strana pre ľudové oslobodenie (DHKP-C)*, ktorá je považovaná za teroristickú organizáciu. Podľa obhajcov bolo ich odsúdenie založené na sfaľovaných dôkazoch. Kvalifikáciu trestného činu „členstvo v teroristickej organizácii“ podľa opozície používa turecký režim na odstraňovanie kritikov.

Mgr. Alexandra Donevová
kancelária SAK

Už vám neuniknú žiadne informácie!

Dôležité informácie a aktuality z diania v advokácii a na komore nájdete na našich sociálnych sieťach:

www.facebook.com/advokatinavasejstrane
pridajte sa do uzavretej skupiny pre advokátov
Advokáti spolu - SAK

www.linkedin.com/company/sak-sk
sledujte aj našu oficiálnu stránku na profesnej
sieti LinkedIn

Z októbrových zasadnutí predsedníctva SAK

Vzhľadom na núdzový stav vyhlásený vládou SR od 1. októbra 2020 sa predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory vrátilo k **dištančnému modelu rokovania** a zasadlo počas troch rokovacích dní – **9., 12. a 19. októbra 2020**.

Slovenská advokátska komora vytvorila **dotazník**, v ktorom advokátov požiadala o odpovede ohľadom **aktuálnych opatrení, ich vplyvu na advokáciu, výkon ich praxe a odročovanie pojednávania na súdoch**. Získané informácie použila ako podklad na rokovanie zástupcov SAK s ministerkou spravodlivosti SR a predsedami krajských súdov. Jeho predmetom boli informácie spojené s dodržiavaním opatrení hlavného hygienika v prostredí justície a stanovisko ministerstva spravodlivosti k tejto téme (spôsob zastupovania advokátov pred súdmi, organizovanie ochrany účastníkov konania a pod.). Komora otvorila aj tému komunikácie advokátov s obvinenými vo väzbe, resp. obžalovanými inými ako telefonickými prostriedkami. Na zasadnutí P SAK zazneli výhrady, že zo strany súdov nie sú opatrenia dodržiavané. Zástupcovia SAK tieto výhrady na stretnutí s ministerkou jasne komunikovali, vec je potrebné riešiť aj s Ministerstvom vnútra SR v súvislosti s úkonmi prípravného konania (viac na s. 50).

Predsedníctvo komory schválilo **uznesenie o povinnosti advokáta oznámiť Slovenskej advokátskej komore začatie trestného stíhania a o povinnosti advokáta informovať o postupe v trestnom konaní** (pozri Vestník č. 68). Podľa § 28 ods. 3 zákona o advokácii je advokát povinný SAK informovať o všetkých skutočnostiach, ktoré môžu byť dôvodom na pozastavenie výkonu advokácie alebo vyčiarknutie zo zoznamu advokátov. Doterajšie uznesenie P SAK upravovalo iba povinnosť informovať o vznesenom obvinení, absentovala však povinnosť informovať o ďalšom postupe v trestnom konaní. Mnohí advokáti o postupe vo veci neinformujú, resp. robia tak so značným časovým odstupom a až po predchádzajúcej výzve kancelárie SAK. Vzhľadom na početnosť trestne stíhaných advokátov je nevyhnutné uložiť advokátom povinnosť informovať komoru o stave trestného stíhania a postupe v ňom. **Novým uznesením sa okrem konkrétneho výpočtu skutočností, o ktorých je advokát povinný informovať, ukladá všeobecná oznamovacia povinnosť informovať komoru o stave trestného stíhania aspoň raz za 6 mesiacov.**

V rámci informácií o účasti SAK v legislatívnom procese rezonovali nasledovné témy: ● ministerstvo vnútra oznámilo komore, že **v medzirezortnom pripomienkovom konaní k novele zákona o občianstve**, ku ktorému komora uplatnila zásadné pripomienky, najmä pokiaľ šlo o snahu vylúčiť advokátov zo zastupovania žiadateľov, súhlasilo s navrhovaným znením pripomienky SAK. Nové znenie už explicitne

umožňuje poskytnutie právnej služby zo strany advokátov: „(4) Žiadateľ môže byť v konaní podľa tohto zákona zastúpený advokátom alebo fyzickou osobou na základe písomného plnomocenstva s podpisom žiadateľa osvedčeným príslušným orgánom SR alebo cudzieho štátu. Zastúpenie nie je prípustné pri podaní žiadosti podľa § 8 ods. 1 a § 9 ods. 4 a pri prevzatí listiny podľa § 8a ods. 10 a § 9 ods. 11.“; ● **návrh ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava SR**, sa venuje napr. týmto témam: reforme zloženia a pôsobnosti súdnej rady, preverke majetkových pomerov sudcov a sudcovskej spôsobilosti, reforme kreovania ústavného súdu, úprave niektorých pravidiel konania pred ústavným súdom, zavedeniu vekového cenzu pre zánik funkcie sudcu všeobecného súdu a sudcov ústavného súdu a úprave statusu sudcov všeobecných súdov formou novej úpravy tzv. rozhodovacej imunity sudcov, zrušeniu súhlasu s trestným stíhaním sudcu všeobecného súdu a generálneho prokurátora, ako aj úprave prekladania sudcov pri zmenách v sústave všeobecných súdov, zriadeniu Najvyššieho správneho súdu SR a s tým súvisiacim novým nastaveniam právomoci najvyššieho správneho súdu a ústavného súdu vrátane disciplinárnej právomoci. Komora návrh pripomienkovala v medzirezortnom pripomienkovom konaní, rozpor v otázke formulácie navrhovanej disciplinárnej právomoci najvyššieho správneho súdu trvá; ● **návrh zákona o reforme súdnictva**. Ide o zmeny 28 predpisov vrátane zákona o súdnej rade, Civilného sporového poriadku, Správneho súdneho poriadku, zákona o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov SR, zákona o sudcoch a prísediacich, zákona o rokovanom poriadku NR SR, zákona o prokuratúre atď. V súvislosti so zriadením najvyššieho správneho súdu dochádza k jeho ukotveniu v sústave súdov vrátane určenia jeho sídla a obvodu, úprave jeho vnútornej organizácie a pôsobnosti, úprave jeho správy, postavenia a odmeňovania jeho sudcov, funkcionárov a štátnych zamestnancov, výberu jeho sudcov a štátnych zamestnancov. SAK návrh pripomienkovala v medzirezortnom pripomienkovom konaní; ● **návrh zákona o teste proporcionality v oblasti regulácie povolání**. Všeobecne upravuje kritériá, podľa ktorých sa majú posudzovať budúce nové regulácie povolání, ako aj pripravované zmeny v rozsahu a obsahu regulácie doteraz regulovaných povolání. Návrhom sa transponuje smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/958 o teste proporcionality pred prijatím novej regulácie povolání. Požiadavka na povinný test proporcionality má za cieľ odstrániť existujúce neodôvodnené alebo neprimerané prekážky pri uplatňovaní základných práv a slobôd v členských štátoch.

Členovia P SAK schválili **stanoviská** s úpravami na základe diskusie vo veci **dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe**, ktorými sa vopred zaoberala pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolániami.

Členovia P SAK schválili **realizáciu vytvárania ekosystému Slovenskej advokátskej komory**. Komora pre každého advokáta vytvorí konto, kde bude k dispozícii množstvo ná-

strojov s možnosťou ich využitia aj na účel implementácie riešenia volieb či informovania o vývoji legislatívy prostredníctvom celokomorového *Sharepointu*. V rámci vytvárania ekosystému budú advokátom zdarma ponúknuté ďalšie benefity, čo môže pôsobiť motivujúco pre kolegyne a kolegov, ktorí ešte nemajú v činnosti potrebné nastavenia. Multiplatformový nástroj je spôsobilý komunikovať s advokátmi na vyššej technologickej a užívateľskej úrovni.

Predsedníctvo komory schválilo, že **prvé kolo voľby kandidátov do orgánov SAK bude na najbližšej konferencii v roku 2021 prebiehať elektronickou formou prostredníctvom certifikovaného elektronického volebného systému POLYAS**. Viac informácií nájdú advokáti na webovej stránke komory aj na stránkach Bulletinu (s. 50), kancelária komory bude o stave príprav priebežne informovať aj s potrebnou inštrukciou. Kancelária komory preto vyzvala advokátov, aby **prostredníctvom elektronickej žiadosti cez stránku SAK (v privátnej časti po prihlásení) aktualizovali údaje o svojej aktuálnej e-mailovej adrese a mobilnom kontakte v časti Adresa bydliska**. Tieto údaje budú použité výhradne pre možnosť doručenia potrebných informácií zo strany SAK na vytvorenie prístupu k osobnej schránke/kontu na platforme *Office365*.

Predsedníctvo SAK perspektívne pracuje na **možnosti realizovať aj druhé kolo volieb kandidátov do orgánov komory elektronickou formou**.

VÝZVA ADVOKÁTOM Upravte si svoje kontaktné údaje!

Na účel organizácie elektronických volieb a lepších možností komunikácie zo strany SAK smerom k advokátom vás prosíme o úpravu vašich komunikačných údajov.

Prostredníctvom elektronickej žiadosti na webovej stránke komory (v privátnej časti po prihlásení) je možné aktualizovať svoje údaje o e-mailovej adrese a mobilnom kontakte v časti *Adresa bydliska*.

Tieto údaje nie sú a nebudú zverejnené na stránke SAK. Budú použité výhradne pre možnosť doručenia potrebných informácií zo strany SAK.

Vzhľadom na schválený časový plán predsedníctvo SAK starostlivo spracúva doručené **návrhy na zmenu stavovských predpisov**, ktoré budú predmetom rokovania Konferencie advokátov 11. júna 2021, a zároveň k nim pristupuje proaktívne v nadväznosti na rozhodovaciu činnosť orgánov komory. Okrem stavovských predpisov sa venuje aj príprave **Pozičného dokumentu**.

V rámci **ekonomických otázok** členovia predsedníctva rozhodovali o jednotlivých žiadostiach, prerokovali **návrh rozpočtu komory na rok 2021** na základe predložených východísk v zmysle analyticko-kalkulačného členenia podľa jednotlivých stredísk a **vývoj hospodárenia Rozhodcovského súdu Slovenskej advokátskej komory** v priebehu jeho existencie.

Predsedníctvo vzalo na vedomie **nový zámer mediálnej kampane SAK**. Z prieskumu realizovaného komorou po prvej vlne pandémie vyplynulo, že počas opatrení proti šíreniu koronavírusu viacerí zaznamenali zvýšený dopyt po riešení rodinnoprávnych vecí. Takisto boli zaznamenané informácie o zvýšenej počte prípadov domáceho násillia z dôvodu karantény, väčšej miery izolovanosti počas opatrení a celkovej neistoty ľudí prameniacej zo situácie počas pandémie. Zástupcovia SAK sa stretli s verejnou ochrankyňou práv Máriou Patakyovou. Témou stretnutia boli práva detí v trestnom konaní a úloha advokátov ako ich opatrovníkov, ako aj problematika domáceho násillia v kontexte aktuálnych udalostí celosvetovej pandémie COVID-19. JUDr. Borec navrhol projekt zameraný na multidisciplinárnu pomoc ľuďom zasiahnutým domácim násillím, ktorým by SAK vedela podporiť väčšiu informovanosť obetí takéhto konania o možných riešeniach, ako aj možnosť zapojiť väčšie množstvo advokátov do pomoci prostredníctvom poskytnutia rád o možnom právnom postupe v uvedených situáciách. Má ísť o dlhodobý projekt, ktorým sa SAK zapojí do ochrany slabších – osôb, ktoré sú obeťou fyzického a psychického násillia predovšetkým zo strany rodinných príslušníkov. Multidisciplinárny projekt plánuje realizovať s odborníkmi z iných odvetví, aby osoba, ktorá požiada o radu, dostala komplexnú a kvalifikovanú radu po stránke psychologickej, právnej aj praktickej.

Predsedníctvo vzalo na vedomie informácie o **súdnych konaniach, v ktorých je účastníkom komora**, a informácie o tom, že **zahraničné podujatia plánované v druhom polroku 2020 boli zo strany partnerov zrušené, resp. sa presunuli do online priestoru**. Do roka 2021 sa presunulo aj Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum, ktoré sa malo tento rok konať v réžii Českej advokátskej komory. Slovenská advokátska komora ho propagovala v komunikačných prostriedkoch.

Členovia P SAK **rozhodovali o žiadostiach súvisiacich s matrikou** advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností, osobitne o návrhoch podľa § 8 ods. 3, § 8 ods. 2 písm. b), § 8 ods. 1 písm. c), § 8 ods. 2 písm. c) a d) a § 7 ods. 1 písm. h) zákona o advokácii.

Slovenská advokátska komora bude mať nového predsedu

Novým predsedom Slovenskej advokátskej komory bude od nového roku bratislavský advokát **Viliam Karas**. Doterajší predseda Tomáš Borec sa k 31. decembru 2020 vzdal funkcie predsedu, naďalej však zostane členom predsedníctva SAK. Viliam Karas bol zároveň predsedníctvom SAK poverený komunikáciou za Slovenskú advokátsku komoru.

Tomáš Borec: „Funkcie predsedu Slovenskej advokátskej komory som sa rozhodol vzdať po zrelej úvahe a po dohode s celým predsedníctvom, pretože v nadchádzajúcich voľbách nehodlám kandidovať do orgánov komory. Moje rozhodnutie tiež súvisí s pokusmi spochybňovať odbornú prácu komory poukazmi na skutočnosť, že som – hoc ako nestraník – v minulosti zastával funkciu ministra spravodlivosti. Vždy som zastupoval komoru podľa najlepšieho vedomia a svedomia, s cieľom čo najúčinnejšie hájiť nezávislosť advokácie a ideu právneho štátu. Riadil som sa pri tom princípmi profesionality, slušnosti a otvorenosti voči iným názorom, a to bez ohľadu na akékoľvek politické motívy. Úprimne ďakujem všetkým kolegyniam a kolegom, ako aj zamestnankyniam a zamestnancom SAK, za vynikajúcu spoluprácu, v ktorej som naďalej pripravený pokračovať ako jeden z členov predsedníctva.“

Nastupujúci predseda **Viliam Karas:** „Beriem to ako výzvu, ale aj ako službu advokácii, ktorú chápem ako svoje životné poslanie. Ďakujem predovšetkým Tomášovi Borecovi za všetko, čo urobil pre dobro slovenskej advokácie vo funkcii predsedu komory, za ducha kolegiality, srdečnosť a profesionalitu. Súčasne ďakujem kolegom za dôveru a teším sa na spoluprácu so všetkými členmi predsedníctva. V časoch, kedy sú prijímané zásadné legislatívne návrhy a zmeny, ktoré majú veľký vplyv na advokáciu, je dôležité, aby zaznieval jednotný hlas advokácie. Slovenská advokátska komora musí byť aktívnym účastníkom týchto zmien a diskusií s cieľom chrániť nezávislosť advokácie, ktorá je nevyhnutným predpokladom fungovania právneho štátu.“

Nový predseda povedie komoru do nasledujúcej Konferencie advokátov v júni 2021.

Index právnej istoty 2020

Správa o výsledkoch prieskumu medzi advokátmi hodnotiacimi právne opatrenia prijaté v roku 2019

Slovenská advokátska komora považuje stabilné legislatívne prostredie a predvídateľnú aplikáciu práva za základné nástroje ochrany práv. **S cieľom monitorovať a hodnotiť úroveň ochrany právnej istoty v praxi orgánov tvorby práva aj aplikácie práva preto SAK pripravila už 3. ročník projektu *Index právnej istoty*.** Jeho podstatou je vyhodnotenie právnych aktov vydaných v predchádzajúcom kalendárnom roku z hľadiska ich vplyvu na kvalitu ochrany a kultivácie princípu právnej istoty v Slovenskej republike. **Index právnej istoty je nástrojom, ako advokátsky stav môže nastaviť zrkadlo tvorcom zákonov a právnych aktov.**

Do anonymného prieskumu sa **zapojilo takmer 500 advokátov. Ide doteraz o najvyšší počet a relevanciu výsledkov posilňuje aj to, že väčšina z nich mala tendenciu k tožnému hodnoteniu posudzovaných opatrení.**

Úroveň ochrany právnej istoty vybraných opatrení hodnotili respondenti na stupnici od nula po desať z hľadiska intenzity dopadu daného opatrenia na celkové právne prostredie. Opatrenia s priemernou známku vyššou ako 5 možno považovať za posilňujúce právnú istotu a tie, ktoré dostali priemernú známku nižšiu ako 5, ako oslabujúce právnú istotu. Súbor hodnotených opatrení vymedzila pracovná skupina SAK na

základe podnetov od širšej právnickej komunity. Množinu skúmaných právnych aktov tvorili nielen zákony, ale i zásadné rozhodnutia slovenských súdov a tiež niektoré systémové organizačné alebo aplikačné opatrenia s dopadom na podobu právneho systému. Do prieskumu sme zaradili – rovnako ako v minulom roku – 10 právnych aktov a opatrení. Voľba opäť padla skôr na tie problematické a kontroverzejšie, než na tie, pri ktorých sa dalo očakávať len pozitívne hodnotenie.

Z výsledkov prieskumu vyplýva, že podľa advokátov v roku 2019 pokračoval trend nízkej ochrany právnej istoty v konaní orgánov tvorby a aplikácie práva. Respondenti považovali za najnegatívnejší jav komunikáciu viacerých sudcov a sudkyň s Mariánom Kočnerom, s cieľom ovplyvniť výsledok prebiehajúcich konaní. Tento jav získal historicky najhoršie hodnotenie zo všetkých opatrení, ktoré boli dosiaľ v rámci Indexu posudzované (1,37 bodu z 10).

Trojicu opatrení s najnepriaznivejším dopadom na právnú istotu v roku 2019 dopĺňa nejednotné a netransparentné rozhodovanie správnych orgánov spojené s absenciou databázy ich rozhodnutí (1,51) a nepredvídateľné posudzovanie prípustnosti dovolaní zo strany najvyššieho súdu (1,9). Negatívne hodnotili respondenti aj proces výberu kandidátov na

sudcov ústavného súdu v NR SR, následkom ktorého orgán súdnej ochrany ústavnosti zostal niekoľko mesiacov v neúplnom zložení (1,96).

Naopak, pozitívne bolo hodnotené uznesenie ústavného súdu, ktorým pozastavil účinnosť zákona predlžujúceho moratórium na predvolebné prieskumy na 50 dní (7,01) a činnosť Komisie Súdnej rady SR voči sudcom podozrivým z nelegálneho alebo neetického konania v medializovaných kauzách (5,31).

Detailné vyhodnotenie a závery sú dostupné v komplexnej správe o prieskume na webovej stránke SAK v časti *Dokumenty*.

Všetkým zapojeným advokátom ďakujeme za ich čas a ochotu vyplniť dotazník.

R. Procházka, A. Donevová

Por.	Opatrenie	Hodnotenie	Posilnenie/ oslabenie práv. istoty
1.	Komunikácia časti súdneho stavu s Mariánom Kočnerom za účelom ovplyvňovania výsledku prebiehajúcich konaní	1,37	-3,63
2.	Nejednotnosť rozhodovacej praxe správnych orgánov	1,51	-3,49
3.	Voluntaristické posudzovanie prípustnosti dovolaní Najvyšším súdom SR	1,9	-3,1
4.	Proces voľby kandidátov na sudcov Ústavného súdu SR na pôde NR SR	1,96	-3,04
5.	Zavedenie trvalého bankového odvodu v skrátanom legislatívnom konaní a s minimálnou legisvakanciou	2,38	-2,62
6.	Postup Ústavného súdu SR pri ústavnej kontrole volieb do Európskeho parlamentu	2,5	-2,5
7.	Sprístupňovanie časti vyšetrovacích a/alebo súdnych spisov médiám orgánmi verejnej moci a/alebo účastníkmi konania	3,26	-1,74
8.	Nález Ústavného súdu SR, ktorým vyslovil protiústavnosť novely Ústavy SR vo veci bezpečnostných previerok sudcov	3,98	-1,02
9.	Činnosť Komisie Súdnej rady vo veci podozrení voči sudcom konajúcim v medializovaných kauzách	5,31	+0,31
10.	Uznesenie Ústavného súdu SR, ktorým pozastavil účinnosť zákona predlžujúceho moratórium na predvolebné prieskumy	7,01	+2,01

Na „pandémiu“ domáceho násilia komora reaguje projektom právnej pomoci

Advokátske komory v Európe vyvíjajú úsilie smerom k posilneniu prístupu k právnej pomoci pre zraniteľné skupiny, ktorých situácia sa zhoršila počas obmedzení spojených s pandémiou COVID-19. Jednou z týchto skupín sú aj obeť domáceho násilia. Psychológovia, linky pomoci aj ďalší hlásia, že počas pandémie vzrástlo domáce násilie podľa odhadov minimálne o 30 – 40 %. V čase, keď mnohé služby nefungujú alebo sú ťažko dostupné, môže uľahčenie prístupu k právnej pomoci predstavovať záchranné lano v ťažkej situácii.

Slovenská advokátska komora sa rozhodla spustiť projekt, ktorým by sa vytvoril priestor pre obeť domáceho násilia na získanie právnej pomoci a zároveň priestor pre advokátov na poskytnutie *pro bono* služby zraniteľným osobám, ktoré sú terčom fyzického a psychického násilia. Takýto zámer nemožno zrealizovať bez prípravy. Kancelária komory preto pracuje na vytvorení internetovej stránky, ktorá by mala slúžiť ako hlavný zdroj informácií o projekte a východisko pre ďalšie kroky. Zároveň je cieľom komory spustiť projekt na dlhší čas a vybudovať sieť kontaktov a spolupráce.

Projekt by mal mať multidisciplinárny charakter, aby sa posilnila informovanosť obetí o možných riešeniach situácie. Takisto je snahou zapojiť advokátov s rôznym odborným zameraním, keďže domáce násilie môže mať dosah do viacerých oblastí práva - rodinných vzťahov, majetkových práv, ako aj trestnoprávny charakter. Neodmysliteľnou súčasťou projektu je preto aj spolupráca s organizáciami zameranými na psychologickú pomoc ako je Liga za duševné zdravie a jej linka dôvery Nezábudka, či ďalšie organizácie a združenia. Chceme dosiahnuť, aby osoba, ktorá požiada o radu, dostala komplexné a kvalifikované odporúčanie ako postupovať nielen po právnej stránke, ale aj psychologickú a praktickú.

Aj prieskum SAK potvrdil zhoršenie situácie v rodinách

Po prvej vlne pandémie SAK pripravila pre advokátov prieskum, z ktorého vyplynulo, že počas opatrení proti šíreniu koronavírusu viacerí advokáti zaznamenali zvýšený dopyt po riešení rodinnoprávných vecí, či už žiadosti o spísanie návrhov na rozvod, ale aj riešenie styku s deťmi a vysporiadanie majetkových záležitostí partnerov. Taktiež advokáti zaznamenávali z viacerých strán aj informácie o zvýšenom počte prípadov domáceho násilia z dôvodu karantény, väčšej miery izolovanosti počas opatrení a celkovej neistoty ľudí prameniacej zo situácie počas pandémie.

Známky domáceho násilia možno odhaliť aj na pracovisku

Tému ako by mali k domácejmu násiliu pristupovať advokátske kancelárie otvorila Medzinárodná advokátska komora (IBA) webinárom *Domestic violence: why and how should legal workplaces look to address it?* dostupným na www.ibanet.org. Domáce násilie sa môže týkať aj zamestnancov/kolegov na pracoviskách. Početné absencie, znižujúca sa kvalita práce či konflikty medzi kolegami môžu byť náznakom nevyhovedaného problému.

Veríme, že tento projekt osloví členov komory, ktorí majú možnosť vyhradiť svoj čas, vedomosti a skúsenosti a *pro bono* poskytnúť právnu službu. Keďže ide o neľahké prípady z právneho aj psychologického hľadiska, snahou SAK bude prostredníctvom koordinátora zabezpečiť rovnomerné pridelovanie prípadov v miere, ktorú si advokát určí.

Na základe spolupráce s Radou Európy v rámci vzdelávacej platformy *HELP* ponúkame zúčastneným advokátom doplnkové vzdelávanie v oblasti boja proti domácejmu násiliu v podobe bezplatného dištančného kurzu.

Na online platforme bol vytvorený kurz vo forme uzavretej skupiny určenej advokátom, ktorí prejavia záujem o účasť na projekte. O absolvovaní vzdelávacieho kurzu Rady Európy dostanú účastníci certifikát. Platforma bude tiež slúžiť ako zdroj odborných článkov, judikatúry, legislatívy, a takisto ako priestor pre vzájomnú komunikáciu a výmenu informácií či osvedčených postupov. Materiál kurzu bol vytvorený v roku 2017. Pokrýva kľúčové koncepty, približuje chápanie domáceho násilia a násilia na ženách, medzinárodný a európsky rámec, opatrenia na prekonávanie prekážok pri prístupe k spravodlivosti, trestnoprávne a civilnoprávne hľadisko, ako aj alternatívne riešenie sporov. Súčasťou je judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva. Cieľom je pomôcť zefektívniť riešenie problému domáceho násilia právnymi prostriedkami a posilniť prístup k spravodlivosti pre obeť domáceho násilia. Kurz bude viesť SAK v spolupráci s externými odborníkmi tak, aby reflektoval vnútroštátny právny poriadok a prax.

Týmto by sme radi vyzvali členov komory, advokátky a advokátov, ktorí majú záujem zapojiť sa svojou účasťou v podobe *pro bono* právnej pomoci, aby kontaktovali SAK na pomoc@sak.sk. Vopred Vám patrí naša vďaka a tešíme sa na spoluprácu.

Kancelária SAK

DUŠEVNÝ WELLNESS ADVOKÁTA

Ako zvládnuť moment, kedy sme v strese

Povolanie advokáta možno zaradiť medzi najviac stresujúce profesie.

Výstupy z medzinárodných konferencií o budúcnosti advokátskeho povolania

poukazujú na to, že jednou z dôležitých osobnostných zručností advokáta v 21. storočí je udržateľná mentálna odolnosť a duševná pohoda, ako aj schopnosť zvládať stres.

*Bulletin slovenskej advokácie vám od septembra prináša sériu článkov z oblasti manažmentu stresu a prevencie vyhorenia. Tentoraz z pera **Kataríny Linczényiovej**.*

Mahátma Gándhí povedal, že „pokoj, nie je absencia konfliktu, ale schopnosť sa s ním vysporiadať“. Z mojej perspektívy pokoj nie je absencia stresu, ale schopnosť, ako sa s ním vysporiadať. Tieto schopnosti a návyky sa vieme naučiť a zdokonaľovať. Ide o prelomové zistenie, pretože to znamená, že nie sme voči svojmu stresu bezmocní a navyše sa vieme stať mentálne silnejšími a cítiť sa lepšie. Metaforicky povedané, našu myseľ vieme trénovať podobne ako telo, a vieme sa o ňu starať, ako sa staráme aj o naše telo, keď chceme, aby bolo zdravé a výkonné.

Čo robiť, keď prežívame moment stresu¹

■ Krok 1: Akceptácia – pociťovať stres je normálne

Ste človek, nie robot. To znamená, že pociťovať stres je súčasťou našich životov. Nebuďte na seba tvrdý len preto, že si uvedomíte, že ste v strese. Nebojujte so svojím stresom, ale ani sa ho nesnažte len tak odignorovať a predovšetkým sa ho nebojte. Jednoducho si uvedomte, že je tu s vami v tomto momente a že je to prirodzené.

Katarína Linczényiová je zakladateľkou *LIA Institute*, mentorka mentálnej reziliencie a stres manažmentu, lektorka MBCT (*Mindfulness based cognitive training*), certifikovaná koučka, motivačná rečníčka a bývalá profesionálna športovkyňa vo freedivingu, reprezentantka Slovenska, ktorá svojím ponorom do hĺbky 85 m na jeden nádych v cwt disciplíne dosiahla tretí najlepší ženský výkon na svete v roku 2013. Na tému stres pravidelne prednáša ako hosť na medzinárodných konferenciách, napr. *CEO Summits*, *Innovative Legal Services Forum* alebo *TEDx*. Vzdelanie získala na viacerých inštitúciách vrátane Oxfordu. Semináre vedie hlavne v krajinách EÚ, ale pôsobila aj v Austrálii a v USA.

tanka Slovenska, ktorá svojím ponorom do hĺbky 85 m na jeden nádych v cwt disciplíne dosiahla tretí najlepší ženský výkon na svete v roku 2013. Na tému stres pravidelne prednáša ako hosť na medzinárodných konferenciách, napr. *CEO Summits*, *Innovative Legal Services Forum* alebo *TEDx*. Vzdelanie získala na viacerých inštitúciách vrátane Oxfordu. Semináre vedie hlavne v krajinách EÚ, ale pôsobila aj v Austrálii a v USA.

■ Krok 2: Vytvorte si fyzický priestor

Ak máte takúto možnosť, opustite čo i len na 2 minúty miestnosť, v ktorej nastala situácia, ktorú vnímate ako stresovú, ak to bola konverzácia, položte na chvíľu telefón.

■ Krok 3: Sústreďte sa na dýchanie

Ideálne so zatvorenými očami, ale ak nemáte tú možnosť, môžete aj s otvorenými očami, ideálne v sede, ľahu, ale môžete aj v stoji.

Na začiatok iba pozorujte ako dýchate a dýchajte nosom. Nesnažte sa nič meniť, neposudzujte, či dýchate dobre alebo zle. Pociťte, ako sa s každým nádychom rozpína brucho² a ako sa s každým výdychom zase znižuje. Ak chcete, môžete si na brucho jemne položiť dlaň. Uvoľnite brucho, ramená, jazyk. Vnímajte pohyb vzduchu, ktorý preteká nosom pri nádychu a výdychu a aká je teplota vzduchu. Predstavte si, že s každým nádychom sa do vášho tela dostáva kyslík a energia a s každým výdychom z vás odchádza napätie.

Toto sústredenie na dych preniesie vašu pozornosť do prítomného momentu. To je veľmi dôležité, pretože väčšinou keď sme v strese, dostaneme sa do kolotoča rôznych negatívnych myšlienok a nepríjemných pocitov – prečo sa to stalo, čo strašné sa ešte len stane, aké je zlé, že som v strese, toto nie je fér a pod. Sústredenie sa na pozorovanie dychu nás z tohto kolotoča vyhodí, vráti späť do prítomného okamihu a naštartuje relaxáciu.

Ak ste medzi ľuďmi – napr. na stretnutí – a pociťte, že ste v strese, môžete praktikovať krok 3 bez toho, aby si to niekto všimol. Krok 3 môžete použiť aj keď ste napr. v napätí a neviete zaspáť.

■ Krok 4: Vytvorte si mentálny priestor

Uvedomte si, že myšlienky, emócie, pocity v tele a nutkania, sú iba myšlienky, emócie, pocity v tele a nutkania. Nemusíte sa s nimi stotožniť. Môžete ich ale pozorovať, s odstupom pozorovateľa, bez toho, aby ste ich súdili a s určitou dávkou láskavosti voči tejto skúsenosti. Ako to vyzerá v praxi?

Príklad 1: Cítite zlosť. Ste nahnevaný. Môžete si povedať: je tu teraz so mnou emócia zlosti a túto emóciu pozorovať. Ako?

STRONG MINDS PERFORM EVEN IN STRESSFUL ENVIRONMENT

www.liainstitute.com

- skupinové soft skill a vzdelávacie tréningy na viacero druhov tém, hlavne ale stres manažment, mentálny fitness, osobný rozvoj (aj online)
- individuálny koučing a mentoring
- konzultácie ohľadne nastavenia well-being agendy & kampaní pre organizácie
- rečnícke vystúpenia, ktoré zvyšujú povedomie o mental well-being & performance prostredníctvom zážitkového storytellingu, vytvoreného pre eventy.

Info@liainstitute.com

Bez posudzovania a s nehou. Nehodnotíte, či je to dobrá alebo zlá emócia, či je dobré alebo zlé ju pociťovať či ako sa jej čo najrýchlejšie zbaviť. Namiesto toho, aby ste sa ešte viac vytočili, keď odpozorujete, že je tu s vami emócia zlosti, budete na seba milší, a nebudete si to vyčítať. Tento princíp aplikujeme aj na ďalšie príklady.

Príklad 2: Máte v hlave myšlienku, napr. „nezvládnem to“. Namiesto toho, aby ste uverili, že to fakt nezvládnete a začnete o tom, ako to nezvládnete, ďalej premýšľať, môžete si povedať: „Je tu teraz so mnou táto myšlienka, ktorá hovorí, že to nezvládnem.“

Príklad 3: Všimáte si nutkanie, ktoré ma tendenciu vyústiť do správania, napr. „chcem sa zrelaxovať a dať si pohár vína“. Môžete si povedať: „Je tu teraz so mnou toto nutkanie, alebo chcenie, ísť si vypiť pohár vína.“

Príklad 4: Máte v tele zvláštny pocit, napr. zrýchlené búšenie srdca.³ Môžete si povedať: je tu teraz so mnou tento pocit v tele, búšenie srdca. Pozorujte ho bez posudzovania a s láskavosťou. Je v poriadku, že mi búši srdce. Je to prirodzená reakcia na stres. Nechám tento pocit prísť a zase odísť.

Praktická poznámka: Je rozdiel medzi „som nahnevaný“ (asociácia s emóciou) a „je tu so mnou emócia zlosti, akceptujem ju“ (vytvárate si odstup). V tomto priestore, medzi momentom kedy dokážete odpozorovať, že je tu s vami myšlienka, emócia, pocit v tele alebo nutkanie a medzi vašou reakciou naň alebo na situáciu, je sloboda sa rozhodnúť, ako chcem zareagovať. S logikou, chladom v hlave, nehou a rešpektom voči sebe samému. Plus, v tomto priestore môžeme nájsť pocit kontroly, ktorý väčšinou vnímame, že nemáme, keď sme v strese. Pretože aj keď väčšinou nemôžeme kontrolovať nepríjemnú situáciu okolo nás a ani úplne kontrolovať naše myšlienky alebo pocity v tele, vieme kontrolovať to, ako sa rozhodneme zareagovať a aký postoj voči tejto skúsenosti zaujmeme.

■ Krok 5: Vyzvite vaše myšlienky

Iba preto, že mám určitú myšlienku, neznamená to, že odráža realitu. Len preto, že mám myšlienku „všetko je moja chyba“, neznamená, že to je pravda. Ale bez ohľadu na to, či to

je pravda alebo nie, takáto myšlienka v nás môže vyvolať stres alebo existujúci stres ešte akcelerovať. Neverte hned všetkému, čo vaša hlava produkuje. Ukážeme si to na pár príkladoch.

Myšlienka aktivujúca stres:

Myslia si o mne, že som nekompetentný.

Naozaj? Je to realita? Kde je empirický dôkaz, ktorý to potvrdzuje? Nieкто vám to povedal, je to niekde napísané, alebo si to len myslíte?

Myšlienka aktivujúca stres:

Ak tento projekt nezvládnem, tak som sklamanie.

Naozaj? Je logické vyvodit' tento záver na základe jednej udalosti? To, kto som ja ako človek, nie je výsledkom jedného projektu. Som profesionál s xy rôznymi projektmi a xy rôznymi schopnosťami, som tiež rodič, partner a pod. Ak by sme teda chceli priniesť logiku do hodnotenia aký som človek, zistili by sme, že hodnotiť to na základe úspešnosti jedného projektu, ešte k tomu napr. tímového, je nelogické.

Myšlienka aktivujúca stres:

Tak toto je absolútna katastrofa.

Je táto myšlienka pragmatická? Ako mi pomáha čo najrýchlejšie a najefektívnejšie nájsť riešenia na problém, dosiahnuť cieľ a zároveň zostať viac-menej pokojný?

Praktická poznámka: Keď dokážeme odpozorovať naše myšlienky, môžeme sa opýtať, či sú realistické, logické a pragmatické. Väčšinou keď sme v strese, odpoveď bude nie. A keď si toto uvedomíme, dostaneme nadhľad, vieme sa upokojiť a premýšľať racionálnejšie. Krok 5 je náročnejší. Ak uznáte, že vám stačí krok 3 a 4, môžete tento v prvých pokusoch vynechať.

■ Krok 6: Sústreďenie sa na riešenia a rozhodnutie

Spýtajte sa: „Čo chcem, aby sa stalo? Aké sú riešenia? Je tu niečo čo môžem ovplyvniť? Ak nie, môžem, dokážem akceptovať situáciu aká je, aj keď nie je príjemná, možno až veľmi nepríjemná?“

Ak chcete urobiť vážne rozhodnutie a ak vám to situácia dovoľuje, nerobte ho hned' keď ste v strese a nepremýšľate s čistou hlavou – to väčšinou nedopadne dobre. Najskôr sa naozaj upokojte, nechajte prejsť trochu času (aj keď iba ho

dinu ak ste v časovej tiesni), choďte na čerstvý vzduch ak je to možné, a potom sa rozvážne rozhodnite.

Slovo na záver

Každý človek je individuum, stresujú ho iné veci a iné veci mu aj pomáhajú sa so stresom popasovať. Spoznajte svoj stres a vytvorte si svoju vlastnú mini stratégiu ako ho zvládnuť lepšie, či už sami alebo ideálne za pomoci odborníkov, mentorov, lektorov, psychológov a iných. Buďte trpezliví, veľké zmeny sa nedejú cez noc.

Odporúčania, aké kroky podniknúť, aby ste boli mentálne silnejší, výkonnejší a do stresu sa v prvom rade zbytočne nedostávali, vám prinesieme v budúcom čísle bulletinu.

Čitateľov bulletinu vyzývame na zasielaní podnetov k tejto problematike na chladekova@sak.sk.

Poznámky

- 1 Upozornenie: Techniky popísané v tomto článku nemusia byť vždy vhodné pre ľudí, ktorí sa momentálne liečia na depresiu, PTSD alebo iné ochorenie mentálneho charakteru alebo ak sa naň liečili v minulosti, alebo ak aktuálne navštevujú psychiatriu, terapeuta a pod. Tieto techniky neslúžia ako náhrada za liečbu. Ak spadáte do tejto skupiny, najskôr sa poraďte so svojim ošetrovujúcim odborníkom ohľadne používania týchto krokov.
- 2 Laicky hovoríme v tomto článku o bruchu – čo z fyziologického hľadiska nie je úplne korektné, ale pre verejnosť ľahšie pochopiteľné.
- 3 Zrýchlené búšenie srdca je normálnou a častou reakciou na stres, a preto ho spomínáme. Opakujúce sa nepríjemné pocity na hrudi alebo náhla prudká bolesť môžu byť ale aj príznakom ochorenia srdca alebo infarktu. Ako to rozoznať a čo robiť nájdete napr. na webe tvojesrdce.sk.

Katarína Linczenyiová

Pýta(j)te sa predsedníctva

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky (ďalej len „ÚGKK SR“) požiadal Slovenskú advokátsku komoru o súčinnosť, pričom **upozornil na nasledovné zistenia na podklade informácií z katastrálnych odborov pri vykonávaní zápisov do katastra nehnuteľností v prípade, že je zmluva o prevode autorizovaná advokátom:**

- na okresný úrad, katastrálny odbor je predložená zmluva o prevode obsahujúca nedostatky, ktorá nie je autorizovaná advokátom. Nedostatky boli následne odstránené dodatkom, ktorý bol autorizovaný advokátom,

- na okresný úrad, katastrálny odbor je predložená zmluva o prevode obsahujúca nedostatky, ktorá je autorizovaná advokátom. Nedostatky (súladosť s katastrálnym operátom) boli následne odstránené dodatkom, ktorý nebol autorizovaný advokátom.

Na základe uvedeného ÚGKK SR požiadal predsedníctvo SAK o **vyjadrenie k postupu advokáta, ktorý nie je podľa názoru ÚGKK SR jednotný a spôsobuje aplikačné problémy. Podľa ÚGKK SR pri autorizácii dokumentu advokátom by mala byť zachovaná jednota a komplexita zmluvy, a to aj zmien a dodatkov, t. j. nemala by nastať situácia, že len zmluva alebo len dodatok autorizovaný advokátom, ale mali by byť vždy autorizované obidva dokumenty.**

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory adresovalo ÚGKK SR nasledovné vyjadrenie:

Autorizáciu zmluvy upravuje § 1a a nasl. zákona o advokácii, ako aj *Uznesenie predsedníctva SAK č. 3/13/2009 zo 7. augusta 2009, ktorým sa stanovujú podrobnosti o povinnos-*

tiach advokáta pri autorizácii, o vedení evidencie o autorizácii a Knihe o autorizácii (uznesenie o autorizácii).

Advokát je povinný aj pri autorizácii zmlúv dodržať všetky predpisy vzťahujúce sa na výkon povolania advokáta, najmä pri otázkach, ktoré nie sú osobitne upravené, je povinný konať v duchu etického kódexu a povinností advokáta, aby jeho konanie neznižovalo dôstojnosť advokátskeho stavu.

Autorizácia zmluvy zo strany advokáta je poskytnutie komplexnej právnej služby, ktorej výsledkom je vznik perfektného právneho úkonu – zmluvy o prevode nehnuteľnosti.

V zmysle § 42 ods. 5 zákona o katastrálnom konaní ak verejná listina alebo iná listina obsahuje chyby v písaní alebo počítaní alebo iné zrejme nesprávnosti, alebo ak neobsahuje náležitosti podľa odsekov 1 a 2, okresný úrad ju vráti vyhotoviteľovi alebo tomu, kto podal návrh na záznam a určí lehotu na vykonanie opravy. Pokiaľ advokát vyhotovuje dodatok k autorizovanej zmluve, platí, že vykonáva rovnaký proces ako pri spisovaní autorizovanej zmluvy (hlavnej zmluvy), aj keď z určitého pohľadu v „doplňujúcom“ rozsahu, a preto aj dodatok musí byť opatrený autorizačnou doložkou vzhľadom na to, že zmluva vrátane dodatku tvorí jeden právny úkon, na ktorý sa vzťahuje autorizácia.

V súlade s týmto aj správny orgán bude vyžadovať, aby sa dodatky k autorizovaným zmluvám vyhotovovali ako autorizované. V autorizačnej knihe sa zápisy vykonávajú s označením poradového čísla zápisu, preto každý ďalší zápis musí mať svoje nasledujúce nové poradové číslo, ak advokát rozlišuje autorizované zmluvy osobitným číslovaním, viď článok 14 a nasledovné uznesenia o autorizácii. Nové poradové číslo zápisu v autorizačnej knihe je potrebné aj z dôvodu, aby bolo nepochybné, kedy bola autorizačná doložka vykonaná.

Na základe vyššie uvedeného je možné konštatovať, že advokát nemôže autorizovať zmluvu o prevode nehnuteľnosti v prípade, že neautorizuje jej dodatok a naopak. Ak tak urobí, je možné podľa nášho názoru zmluvu o prevode nehnuteľnosti posudzovať ako neautorizovanú, obdobne ako v prípade notárskej zápisnice.

Konanie o ochrannnej známke

Novinky Úradu priemyselného vlastníctva SR

Ideme s dobou – konáme rýchlo, vystihuje významný krok v napredovaní Úradu priemyselného vlastníctva SR (ďalej len „ÚPV SR“), ktorým je zrýchlenie interných procesov vo vzťahu ku klientom, prihlasovateľom a na podporu podnikateľského prostredia, samozrejme pri zachovaní kvality rozhodovania, čo ostáva prioritou.

Postupnými zmenami a krokmi dynamizujeme chod úradu, aby klientom zabezpečil maximálnu **podporu, kvalitu, efektívnosť a transparentnosť**. Významným prvkom je aj komunikovanie legitímnych očakávaní klientov prostredníctvom zverejňovania interných procesov a lehôt jednotlivých druhov konaní. Tieto nosné piliere úrad zaviedol a zavádza do všetkých svojich stratégií, vízií a do každodenných činností. Uvádzame **niektoré zo zrealizovaných zmien**:

- prvá pozitívna zmena pre klientov – **predĺženie otváracích hodín úradu** tak, aby sme sa priblížili k časom fungovania podnikateľského prostredia,
- postupné **edukovanie laickej i odbornej verejnosti** – zavádzanie systémov zrýchleného konania s návodom na realizáciu ich fungovania,
- zverejňovanie interných procesov konania,
- **znižovanie operačných výdavkov** – v rámci efektívnejšieho hospodárenia prenajmeme časť budovy inému štátnemu úradu, čím ušetrí na komerčnom nájme,
- **nadviazanie spolupráce s rôznymi inštitúciami** – Slovak business agency, ministerstvo kultúry, SIEA, TUKE...
- možnosť **vykonávať prácu pre iné orgány štátnej správy a efektívna výmena expertných zamestnancov v štátnej správe** – spolupráca s Úradom pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR,
- **zavádzanie online sledovania konaní (live track)**,
- začiatok tvorby **novej národnej stratégie duševného vlastníctva**,
- **zmena periodicity vydávania Vestníka ÚPV SR** od januára 2021 – z mesačnej na dvojtýždňovú,
- nová služba úradu – zrýchlené konanie pri ochranných známkach tzv. **Fast Track** na zefektívnenie interných procesov v prospech klientov.

V Úrade priemyselného vlastníctva SR prinášame novinku a ponúkame prihlasovateľom ochranných známkov možnosť rýchlo preskúmať a zverejniť ich prihlášky pri dodržaní jednoduchých krokov a určitých podmienok. Cieľom tejto zásadnej zmeny je zverejniť ochrannú známku **v systéme Fast Track do 30 pracovných dní**.

„Našou filozofiou je byť moderným, dynamickým úradom, ktorý vykonáva svoj mandát kvalitne a v prospech svojich klientov. Po prijatí prihlášky Úradom priemyselného vlastníctva

Podmienky zrýchleného postupu konania o prihláške ochrannnej známky

- 1 Podanie žiadosti o zápis ochrannnej známky do registra vykoná prihlasovateľ prostredníctvom elektronického formulára ÚPV SR na portáli elektronických služieb <https://mef.indprop.gov.sk/ipointupv/pages/Default.aspx>
- 2 Prihlasovateľ, resp. zástupca prihlasovateľa má na doručovanie aktívnu elektronickú schránku na slovensko.sk.
- 3 Poplatok zaplatí prihlasovateľ bankovým prevodom najneskôr do troch pracovných dní od dátumu odoslania potvrdenia o podaní obsahujúceho platobné údaje.
- 4 Pri vypracovaní prihlášky prihlasovateľ, resp. zástupca prihlasovateľa ochrannnej známky vytvorí zoznam tovarov a služieb prostredníctvom aplikácie uvedenej na ezts.szm.com.
- 5 V prípade uplatnenej priority v prihláške musí byť prioritný doklad súčasťou podanej prihlášky.

tva SR ju naši zamestnanci preskúmajú, aby posúdili, či spĺňa kritériá platnej ochrannnej známky. Z tohto dôvodu budú prihlášky, ktoré úrad prijme a ktoré spĺňajú určité podmienky, spracované rýchlejšie. Tento zrýchlený postup nazývame Fast Track,“ uvádza Matúš Medvec, predseda ÚPV SR.

Na efektívne fungovanie predmetnej služby je dôležité, aby prihlasovateľ splnil niekoľko jednoduchých podmienok tak, aby sa jeho žiadosť o zápis ochrannnej známky riešila **prostredníctvom zrýchleného konania**.

Od januára 2021 nastáva zásadná **zmena aj vo vydávaní Vestníka ÚPV SR**. Úrad prechádza z mesačného vydávania vestníka na dvojtýždňový interval. Zmena úzko súvisí s rýchlosťou v konaní a zverejnení prihlášky ochrannnej známky, patentu a úžitkového vzoru. Keďže sme výrazne skrátili dobu zverejnenia prihlášky ochrannnej známky prostredníctvom služby *Fast Track*, budú prihlášky automaticky vo vestníku zverejnené skôr a urýchlili to celý proces konania.

Okrem uvedených zmien si zakladáme na transparentnom informovaní klientov úradu s cieľom naplniť ich legitímne očakávania týkajúce sa dĺžky realizácie procesov konania a v tejto súvislosti prinášame prehľadné a jednoduché znázornenie procesov v konaniach o udelenie patentu a o zápise úžitkového vzoru, ochrannnej známky a dizajnu, ktoré už úrad uverejnil na webovej stránke.

Vo vestníku zverejňujeme celý proces krok za krokom od podania prihlášky úradu až po zverejnenie udelenia patentu alebo zápisu úžitkového vzoru, ochrannnej známky alebo dizajnu. Sme presvedčení, že transparentnosť, otvorenosť a sprehľadnenie úradných interných krokov prispejú k pozitívnemu vnímaniu našej práce v prospech klientov. V snahe zvyšovať otvorenosť týmto nekončíme, ale plánujeme v dohľadnom čase zaviesť aj online notifikácie pri sledovaní jednotlivých druhov konaní pred úradom. Časové osi procesov konania nájdete na webovej stránke www.indprop.gov.sk/?casove-osi-procesov-konania.

Mgr. Matúš Medvec, MBA
Predseda ÚPV SR

Monitor legislatívneho procesu súčasťou ASPI

E-mailová notifikácia

o všetkých pripravovaných zmenách
v legislatíve SR na dennej báze.

Informácie o všetkých posunoch

v rámci kreovania právneho predpisu,
od legislatívneho zámeru až po
zverejnenie predpisu v Zbierke
zákonov SR.

Komplexné sledovanie

zákonodarného procesu v každom štádiu
jeho vývoja prostredníctvom prepojenia
jednotlivých verejných portálov, ktoré
zverejňujú informácie len o určitých fázach
legislatívneho priebehu.

Informačný email obsahuje základné informácie o konkrétnej zmene, krátky opis, odkaz na derogácie príslušných predpisov (t.j. akých ďalších predpisov sa zmena týka) a aktuálny stav daného návrhu v legislatívnom procese. Odkaz na pripravovanú zmenu v súvislosti s konkrétnym právnym predpisom, ktorý užívateľa primárne zaujíma, je dostupný po otvorení dotknutého predpisu kliknutím na ikonu „Pripravované zmeny“.

Monitor legislatívneho procesu z 23. október 2020	
Boli vyhlásené tieto predpisy:	
Uznesenie o rozšírení opatrení v rámci vyhláseného núdzového stavu Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 678 z 22. októbra 2020 k návrhu na rozšírenie opatrení v rámci vyhláseného núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimčného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov vyhláseného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 587 z 30. septembra 2020 Anotácia: obmedzenie slobody pohybu a pobytu zákazom vychádzania	Vyhlásené 23. október 2020 Oznámenie vyšlo v Zbierke zákonov pod č. 290/2020 Z. z. v časti 113/2020
Nové dokumenty v legislatívnom procese:	
Novela zákona o odplatach a o poskytovaní príspevku v civilnom letectve Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 213/2019 Z. z. o odplatach a o poskytovaní príspevku v civilnom letectve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 90/2020 Z. z. Anotácia: príspevok v civilnom letectve na zabezpečenie nevyhnutnej leteckej dostupnosti v súvislosti s COVID-19 Derogácie: 213/2019 Z. z.	Podateľňa NR SR 22. október 2020 NZ donútený do NR SR
Novela zákona o podpore cestovného ruchu Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov v súvislosti s ochotou COVID-19 Anotácia: predĺženie prechodného obdobia, po skončení ktorého vznikne organizáciám cestovného ruchu povinnosť preukazovať každoročné splnenie podmienok podľa § 14 ods. 1 zákona Derogácie: 91/2010 Z. z.	Podateľňa NR SR 22. október 2020 NZ donútený do NR SR
Zmena vyhlášky o výške dotácie na obstaranie nájomného bytu, obstaranie technickej vybavenosti a odstránenie systematickej poruchy bytového domu a o výške oprávnených nákladov na obstaranie nájomného bytu Vyhľadka Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky č. 151/2019 Z. z. o výške dotácie na obstaranie nájomného bytu, obstaranie technickej vybavenosti a odstránenie systematickej poruchy bytového domu a o výške oprávnených nákladov na obstaranie nájomného bytu	Medzirezortné pripomienkovanie 22. október 2020 Medzirezortné pripomienkové konanie

Monitor legislatívneho procesu				
V procese - prebieha legislatívny proces		Vyhlásené - schválené dokumenty legislatívneho procesu		Ukončené - neschválené dokumenty legislatívneho procesu
ID	Názov	Stav prerokovania	Detail	Dátum
2687	Zmena vyhlášky o výške dotácie na obstaranie nájomného bytu, obstaranie technickej vybavenosti a odstránenie systematickej poruchy bytového domu a o výške oprávnených nákladov na obstaranie nájomného bytu	Medzirezortné pripomienkovanie	Medzirezortné pripomienkové konanie	22.10.2020
2686	Zmena vzorov žiadostí o poskytnutie dotácie na rozvoj bývania	Medzirezortné pripomienkovanie	Medzirezortné pripomienkové konanie	22.10.2020
2685	Zmena vyhlášky o podrobnostiach o výške poskytovanej podpory zo štátneho fondu rozvoja bývania, o všeobecných podmienkach poskytnutia podpory a o obsahu žiadostí	Medzirezortné pripomienkovanie	Medzirezortné pripomienkové konanie	22.10.2020
2684	Novela zákona o podpore cestovného ruchu	Podateľňa NR SR	NZ donútený do NR SR	22.10.2020
2683	Zmena nariadenia na vykonanie niektorých opatrení hospodárskej mobilizácie v súvislosti s vyhlásením	Rokovanie vlády	Rokovanie	21.10.2020

Monitor legislatívneho procesu

Novela Zákonníka práce Poradné orgány
Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. 23. október 2020
Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony Rokovanie poradných orgánov vlády

Anotácia: riešenie výkonu práce z domácnosti zamestnanca; možnosť výberu medzi stravovacími poukážkami a finančným príspevkom na stravovanie; pridelovanie zamestnancov medzi materskými a detskými spoločnosťami; zohľadnenie kritéria reprezentatívnosti pri pôsobení zástupcov zamestnancov u zamestávateľa; nový model primeranej zodpovednosti odberateľa práce alebo služby za nelegálne zamestnávanie zamestnancov

Derogácie: 55/2017 Z. z., 103/2007 Z. z., 82/2005 Z. z., 595/2003 Z. z., 2/1991 Zb., 311/2001 Z. z.

Novela zákona o minimálnej mzde a novela Zákonníka práce II. čítanie
Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov 20. október 2020
NZ prešiel do 3. čítania

Zmena: 408/2002 Z. z.
Zmena: 210/2003 Z. z.
Zmena: 210/2003 Z. z., 453/2003 Z. z., 461/2003 Z. z.
Zmena: 5/2004 Z. z.
Zmena: 311/2001 Z. z., 210/2003 Z. z.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb

Advokát, ktorý prevezme obhajobu obžalovaného v trestnej veci, v ktorej je poškodeným bývalý klient advokáta, ktorého advokát zastupoval ako povinného v exekučnej veci, pričom advokát počas jeho zastupovania získal informácie o majetkovej situácii bývalého klienta, ktoré boli spôsobilé zvýhodniť jeho nového klienta na úkor bývalého klienta ako poškodeného v trestnej veci, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 3, 21 písm. a) a d) ZoA.

Zákonom uložená povinnosť odmietnuť poskytnutie právnej pomoci osobe, ktorej záujmy sú v rozpore so záujmami advokáta, jeho klienta alebo bývalého klienta, sleduje zachovanie nezávislosti, morálnej integrity a profesionality advokáta, ako aj celého advokátskeho stavu, v záujme riadneho naplnenia ústavných práv osôb na poskytnutie právnej pomoci v zmysle článku 47 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky.

*Rozhodnutie VII. discipl. senátu SAK z 12. marca 2018,
sp. zn. DS VII.-87/2017:1402/2017*

Dotknuté ustanovenia

- § 18 ods. 3, § 21 písm. a) , d) zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“)

Rozhodnutím VII. disciplinárneho senátu SAK z 12. marca 2018, sp. zn. DS VII.-87/2017:1402/2017 bol DO advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinené závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 3, 21 písm. a) a d) ZoA

tým, že

dňa 21. 3. 2017 prevzal obhajobu obžalovaného A. B. v trestnej veci vedenej na krajskom súde, napriek tomu, že v predmetnej trestnej veci je poškodeným C. D., ktorého advokát zastupoval v dovolaacom konaní proti uzneseniu krajského súdu z 19. 1. 2010 a v konaní o návrhu na odloženie vykonateľnosti tohto uznesenia, ktoré sa týkalo exekúcie, vedenej voči p. C. D. súdnou exekútorkou E. F. (konanie vedené na okresnom súde), pričom za týchto okolností v svojom písomnom podaní krajskému súdu zo dňa 18. 4. 2017 „Dopl-

nenie odôvodnenia odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa, vydaného dňa 16. 9. 2011 v T., pod sp. zn. 8T ....“ ako obhajca p. A. B. uviedol: „chcem poukázať na výpis registrového súdu, z ktorého vyplýva, že už dňa 5. 5. 2005 súdny exekútor E. F. vydala pod sp. zn. Ex .... exekučný príkaz postihnutím obchodného podielu povinného C. D. v obchodnej spoločnosti A., s. r. o.. Z uvedeného je zrejmé, že poškodený C. D. mal dlhy a že akékoľvek marenie uspokojenia jeho veriteľov môže mať za následok nie len stratu majetku, ale aj vyvodenie trestnej zodpovednosti. Za súdom zisteného skutkového stavu sa potom podstatne logickejšou a vierohodnejšou javí moje tvrdenie, že to bol oznamovateľ – poškodený, ktorý potreboval peniaze, aby sa vyhol strate majetku núteným výkonom.“

Podľa § 56 odsek 6 ZoA disciplinárny senát **upustil** od uloženia disciplinárneho opatrenia.

Z odôvodnenia

Vo vzťahu k porušeniu povinností uvedených v § 21 pís. a) ZoA senát vyslovil vinu DO, nakoľko ten prevzal zastúpenie A. B. v trestnej veci, v ktorej zároveň jeho bývalý klient – sťažovateľ vystupoval v pozícii poškodeného.

Obe tieto veci spolu súviseli a spájali ich osoby účastníkov konania, ich procesné postavenie a záujmy klientov DO.

OBJEDNÁVKA

Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2021

Odberateľ:

IČO:

DIČ:

IČ DPH:

Číslo účtu:

Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

Závazne si objednávame ..... výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2021 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Vybavuje:

Telefón:

E-mail:

Dátum:

Podpis:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:

Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
alebo odmailujte na darina.stracinova@sak.sk

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + 20 % DPH **spolu 60 eur s DPH** (vrátane poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve budú dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco znižuje.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo fakturovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli do dátumu doručenia objednávky, je možné dohodnúť **individuálne**.

Objednávka sa nevzťahuje na advokátov zapísaných v zozname SAK, ktorým je Bulletin doručovaný bezplatne.

Ak DO v minulosti zastupoval sťažovateľa v exekučnom konaní, v ktorom získal informácie o finančnej a ekonomickej situácii sťažovateľa, a následne obhajoval A. B. v trestnom konaní, kde mohli informácie o sťažovateľovi zvrátiť rozhodnutie súdu v prospech A. B., pričom úspech A. B. ako obžalovaného z trestného činu automaticky generoval neúspech sťažovateľa ako poškodeného trestným činom, mal senát za nepochybne preukázané, že ide o veci spolu súvisiace a záujmy oboch klientov DO vzájomne protichodné.

Sťažovateľ, ako poškodený v trestnom konaní, mal záujem na potrestaní a odsúdení obžalovaného, aj keď v trestnom konaní nebol voči obžalovanému v procesnom postavení „protistrany“, lebo tu je žalobcom štát, ako na to poukazoval vo svojom vyjadrení aj DO.

Záujem poškodeného smeroval nielen k priznaniu náhrady škody spôsobenej trestným činom, ale aj k určitej morálnej satisfakcii z potrestania páchatela. Na druhej strane, záujem A. B. ako obžalovaného v trestnom konaní smeroval k tomu, aby bol spod obžaloby oslobodený, a teda neniesol ani zodpovednosť voči poškodenému za spôsobenú škodu. Súvislosť oboch vecí zdôraznil aj sám DO, keď v prospech A. B. argumentoval práve tými okolnosťami, ktoré súviseli s exekučným konaním, v ktorom predtým zastupoval sťažovateľa, hoci tieto boli známe aj z verejných registrov.

Zákonom uložená povinnosť odmietnuť poskytnutie právnej pomoci osobe, ktorej záujmy sú v rozpore so záujmami advokáta, jeho klienta alebo bývalého klienta, sleduje zachovanie nezávislosti, morálnej integrity a profesionality advokáta ako, aj celého advokátskeho stavu, v záujme riadneho naplnenia ústavných práv osôb na poskytnutie právnej pomoci v zmysle článku 47 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Advokát musí v konkrétnom prípade nielen byť nestranným a nezávislým zástupcom klienta, ale takým sa musí v očiach klienta a verejnosti aj javiť. Preto je podľa právneho názoru senátu potrebné, pojem tá istá vec alebo vec s ňou súvisiaca, rovnako ako rozpor záujmov, vykladať extenzívne. Verejnosť a najmä klienti advokátov musia byť presvedčení, že môžu advokátom dôverovať a to od momentu, kedy prevezmú ich zastupovanie, ako aj po jeho ukončení. Je to advokát, kto má dbať na zachovanie tejto dôvery, bez ohľadu na čas, ktorý uplynul od poskytnutia služby klientovi. Táto povinnosť je vyjadrená napríklad ustanovením § 23 ods. 3 ZoA, ktoré ukladá advokátovi povinnosť trvať na zachovaní mlčanlivosti voči klientovi, aj napriek tomu, že ho klient tejto povinnosti pozbavil, ak usúdi, že pozbavenie povinnosti zachovávať mlčanlivosť je v neprospech klienta. Povinnosť predchádzať narušeniu tejto dôvery klienta v advokáta je vyjadrená aj v § 21 ZoA a zaväzuje advokáta.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Vyúčtovanie právnych služieb – použitie prostriedkov klienta v rozpore so stanoveným účelom

Je disciplinárnym previnením, ak advokát použije prostriedky klienta, či už v súlade s predchádzajúcou dohodou či pokynom klienta, alebo neoprávnené v rozpore s nimi, na úhradu svojej odmeny, bez toho, aby splnil povinnosť bez zbytočného odkladu vystaviť klientovi vyúčtovanie a zodpovedajúci daňový doklad, ak sa tak nestalo už pred použitím prostriedkov klienta.

*Rozhodnutie disciplinárneho senátu discipl. komisie ČAK
z 11. apríla 2018, sp. zn. K 40/2018
v spojení s rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho
senátu ČAK z 29. októbra 2019¹*

Dotknuté ustanovenia

- čl. 6 ods. 5, čl. 9 ods. 2, čl. 9a uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „etický kódex“),
- čl. 2 ods. 5 uznesenia predstavenstva ČAK č. 7/2004 Vestníku
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 10, § 11 ods. 2 a 3, § 13 Advokátskeho poriadku SAK z 10. júna 2017

**Uložené disciplinárne opatrenie – pokuta
vo výške 30 000 Kč**

Z odôvodnenia

Ak nie je preukázaná existencia dohody medzi advokátom a jeho klientom, je disciplinárnym previnením (porušením čl. 6 ods. 5 a čl. 9 ods. 2 etického kódexu, a ďalej analogicky

čl. 9a etického kódexu v spojení s čl. 2 ods. 5 uznesenia predstavenstva ČAK č. 7/2004 Vestníka) konanie advokáta, ktorý prijal plnenie, ktoré súdni exekútori poukázali na jeho osobitný účet určený pre prijatie finančných prostriedkov pre klientov, z tejto sumy, ktorú bol zaviazaný vyplatiť klientovi, si bez predchádzajúceho písomného súhlasu klienta ponechal čiastku zodpovedajúcu ním dodatočne vystavenej faktúre na úhradu svojej odmeny za poskytnuté právne služby.

Podstatou disciplinárneho previnenia je zadržanie peňažných prostriedkov, ktoré disciplinárne obvinený ako advokát prijal od exekútora pre sťažovateľa ako svojho klienta, pričom s týmito prostriedkami naložil v rozpore s pokynom klienta, keď časť z nich uložil do súdnej úschovy a časť z nich ponechal na svojom účte. Tento skutok možno charakterizovať ako jediný (t. j. jedenkrát a dokonaný vykonaný) útok proti právom chráneným záujmom, ktorý vyvolal protiprávny stav, ktorý bol páchatelom udržiavaný. Disciplinárne obvinený peňažné prostriedky v rozpore s pokynom klienta – sťažovateľa zadržal a prostriedky mu nevydal. Tento skutok nemožno označiť za pokračujúci čin (analogicky k pokračujúcejmu trestnému činu v terminológii trestného práva), ktorý

sa vyznačuje mnohými opakovanými útokmi, ktoré spája časová a prípadne aj miestna súvislosť, obdobné prevedenie apod. Z pohľadu súčasného disciplinárneho konania nie je teda podstatné, že disciplinárne obvinený zadržaný prostriedky nevydal ani na opakovanú výzvu sťažovateľa ako klienta. Za toto disciplinárne previnenie tak môže byť advokát potrestaný iba raz (pretože sa tak už stalo, bol v tejto časti disciplinárne obvinený disciplinárnej žaloby zbavený – pozn. red.).

Ak však advokát použije prostriedky klienta, či už v súlade s predchádzajúcou dohodou či pokynom klienta, alebo neoprávnene v rozpore s nimi, na úhradu svojej odmeny, má povinnosť bez zbytočného odkladu vystaviť klientovi vyúčtovanie a zodpovedajúci daňový doklad, pokiaľ sa tak nestalo už pred použitím prostriedkov klienta. Včasné vyúčtovanie, samozrejme, musí zodpovedať dohodnutému typu odmeny, t. j. odmeny časovej, odmeny z podielu na výsledku veci, odmeny stanovenej pevnú čiastku za vykonanie právne služby apod. Povinnosť advokáta takto postupovať vyplýva predovšetkým všeobecne z povinnosti ochrany oprávnených záujmov klienta (§ 16 ods. 1 zákona o advokácii) a povinnosti konať čestne a svedomito (§ 16 ods. 2 zákona o advokácii).

Pokiaľ advokát použije prostriedky klienta na úhradu svojej odmeny, klientov záujem je celkom iste taký, aby mohol skontrolovať spôsob a výšku vyúčtovania odmeny a mohol ju riadne zaevidovať do svojho účtovníctva, prípadne s takými dokladmi ďalej inak nakladať – napríklad pri uplatnení

náhrady škody a pod. Včasné a riadne vyúčtovanie odmeny prispieva k transparentnosti činnosti advokáta vo vzťahu ku klientovi a prispieva k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu (čl. 4 ods. 1 etického kódexu). Advokát musí usilovať o to, aby bol vnímaný ako spoľahlivý a dôstojný partner svojho klienta, a nemôže uprednostniť svoje záujmy pred záujmami klienta (čl. 6 ods. 1 etického kódexu).

Uvedené povinnosti advokáta disciplinárne obvinený svojím konaním porušil, pretože potom, keď neoprávnene zadržal prostriedky klienta, a to za účelom úhrady svojej odmeny za poskytnuté právne služby, túto odmenu vyúčtoval až po uplynutí dlhého časového intervalu a po opakovaných urgenciách zo strany klienta, t. j. sťažovateľa. Sťažovateľ nemohol posúdiť primeranosť odmeny a spôsob jej výpočtu. Ďalej nemohol využívať svoje prostriedky ani nemohol uplatniť náklady na právne služby ako svoj daňový výdavok.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované podľa Vrábliková, P.: Z kárné praxe. In: Bulletin advokacie, č. 4/2020, s. 71 – 72.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948

Gajdošová, M. – Kerecman, P. – Ďuriška Z. – Kušnir J. – Hellenbart V.

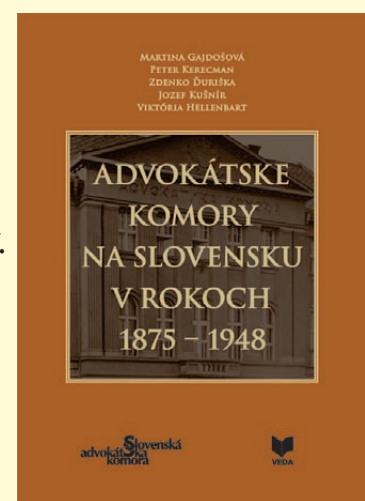
Slovenská advokátska komora vydala vo vydavateľstve VEDA publikáciu o histórii advokácie. Monografia je prvým komplexným spracovaním dejín advokátskych komôr na slovenskom území. Kniha má šesť kapitol a jej štruktúra prechádza vývojom advokátskeho práva na Slovensku v rokoch 1875 – 1948.

Pre advokátov a advokátskych koncipientov je publikácia za zvýhodnenú cenu **24 eur s DPH + 3,70 poštovné (27,70 eur s DPH)**

Záujemcovia **mimo radov SAK** zaplatia 30 eur s DPH + 3,70 poštovné (33,70 eur s DPH)

Objednávku nájdete na www.sak.sk alebo priamo kontaktujte:

PhDr. Ondrišová, 02 204 227 28, ondrisova@sak.sk Darina Stračinová, 02 204 227 26, darina.stracinova@sak.sk

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 10/2020 českého *Bulletinu advokacie*

V úvodníku s názvom *Malá sbírka trilobitů* vyjadruje predseda insolvenčnej sekcie a člen predstavenstva ČAK JUDr. Michal Žižlavský svoje úvahy a myšlienky súvisiace so súčasnou situáciou v oblasti dominovej insolvenčie. Zamýšľa sa nad novými podmienkami a pravidlami fungovania insolvenčných právnikov.

Časť **Aktuality** prináša informácie o znovuotvorení výstavy *Advokáti proti totalite* v kaplnke Káznice v Brne. Cieľom výstavy je priniesť možnosť zoznámiť sa so životnými príbehmi desiatich stotočných advokátov bojujúcich proti totalite, ktorých osudy by nemali byť nikdy zabudnuté.

V rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie titulov *Znalec a znalecký posudek v civilním řízení* (L. Dörfel), *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces* (J. Mulák), *Zákon o realitním zprostředkování. Praktický komentář realitního zákona* (L. Slanina, M. Pazdera, T. Grygar).

Časť **Z kárnej praxe** obsahuje kárny príkaz kárneho senátu ČAK z 12. 6. 2020, sp. zn. K 29/2020, rozhodnutie kárneho senátu ČAK z 29. 6. 2019 v spojení s rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu zo 7. 2. 2020, sp. zn. K 45/2019 a rozhodnutie kárneho senátu ČAK z 23. 5. 2019 v spojení s rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu ČAK z 1. 6. 2020, sp. zn. K 39/2019.

Príspevky z právnej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

JUDr. František Kučera

Poctivosť – základní princip reorganizace, zkušenosti z jednoho insolvenčního řízení

Článok sumarizuje skúsenosti z konkurzného konania, ktoré prejednával Vrchný súd v Prahe. Kládne dôraz na to, že jedným zo základných princípov reorganizácie je poctivosť. Tá sa prejavuje predovšetkým v tom, že osoba, ktorá presadzuje sanačné riešenia úpadku, bude mať snahu vyriešiť úpadok spôsobom, ktorý zohľadní oprávnené záujmy veriteľov, a to najmä čo najrýchlejšie, najvyššie a predovšetkým pomerné uspokojenie ich pohľadávok pri dodržaní postupov stanovených konkurzným zákonom.

JUDr. Tomáš Sokol, Mgr. Iveta Jančová

K možné odpovědnosti za chybné provedení exekuce nebo insolvenčního řízení

Článok vychádza z konkrétneho prípadu, keď najskôr exekútor mal exekúovať majetok dlžníka, avšak dlžník neskôr vstúpil do insolvenčie, a preto predaj majetku realizoval až insolvenčný správca. Exekútor stihol nehnuteľnosti oceniť pomocou znaleckého posudku, avšak následne insolvenčný správca zistil, že toto ocenenie je úplne neadekvátne.

Neskôr sa ukázalo, že bol štyrikrát nižší ako výsledná cena, získaná v rámci insolvenčie. Výnos z predaja bol dokonca tak vysoký, že zostalo aj na úpadcu, teda bola vytvorená hyperochra. Na tomto skutkovom základe je analyzovaná možná právna zodpovednosť exekútora či insolvenčného správcu za to, že majetok povinného alebo úpadcu, ktorý má predať tak, aby to bolo pre veriteľa čo najvýhodnejšie, naopak, predá za cenu neprimerane nízku. Sú analyzované obe alternatívy, teda zodpovednosť podľa občianskeho zákonníka a zodpovednosť podľa trestného zákonníka.

JUDr. Michal Žižlavský

Co rozhoduje o úspěchu věřitele v insolvenčním řízení firmy

Insolvenčia korporácie má dominový efekt. Dopadá na dodávateľov, z ktorých sa stávajú veritelia. Čo majú robiť? Autor v článku odhaľuje faktory, ktoré rozhodujú o úspechu obchodných veriteľov v konkurzných konaniach.

JUDr. PhDr. Karel Šimka, Ph.D., LL.M.

Penále vyměřené dlužníkovi za prodlení s odvolodem za porušení rozpočtové kázně a insolvenční řízení – oříšek k rozlousknutí pro rozšířený senát NSS

Pred rokom predložil tretí senát najvyššieho správneho súdu podľa § 17 ods. 1 SRŠ rozšírenému senátu vec, ktorej riešenie môže mať podstatné dopady do hospodárenia osôb v úpadku spravovaných insolvenčnými správcami. Správne súdnictvo má s platobnou neschopnosťou styčných plôch skôr menej ako viac. Verejnoprávne povinnosti či naopak, verejnoprávne nároky dlžníka však môžu významne ovplyvniť veľkosť jeho majetkovej podstaty. Najčastejšie oblasti, v ktorých sa insolvenčia stretáva so správnym súdnictvom, sú dotácie, dane či verejnoprávne peňažné sankcie, a tak to je aj v tomto, doteraz rozšíreným senátom nerozhodnutom prípade.

JUDr. Monika Novotná

Meze ochrany zástavního věřitele po zahájení insolvenčního řízení

Príspevok na konkrétnom prípade dokumentuje právny stret ochrany práv záložného veriteľa v prípade, že zastavená vec bola pred začatím insolvenčného konania speňažená v rámci exekučného konania. Zaoberá sa právnym pohľadom na dva varianty dôsledkov, t. j. či v danom prípade dochádza k zániku záložného práva v dôsledku predaja zástavy v dražbe, alebo či ide o transformáciu práva záložného veriteľa na vydanie výťažku z jej predaja. Zameriava sa predovšetkým na riziká postupe podľa § 336l ods. 3 OSŘ v prípade, že pred vydaním rozvrhového uznesenia podľa § 337g ods. 1 OSŘ dôjde k zisteniu úpadku a vyhláseniu konkurzu na dlžníka.

JUDr. Jiří Grygar, Ph.D.

Procesní management přihlášek věřitelů a postoupených pohledávek v insolvenčním řízení

Článok podáva na základe štatistických dát insolvenčného úseku Krajského súdu v Prahe zhrnutie a rozbor vývoja napaďnutia konkurzných vecí podľa spôsobu riešenia úpadku od počiatku účinnosti insolvenčného zákona v roku 2008 až do súčasnosti. Zameriava sa pritom špeciálne na problema-

tiku prihlášok veriteľov do konkurzného konania a následné zmeny v osobe veriteľa v súvislosti s postupovaním pohľadávok medzi veriteľmi. Komentuje vplyv, či dopady veľkých noviel insolvenčného zákona z obdobia posledných troch rokov a tie demonštruje na vývoji počtu podávaných návrhov na oddĺženie, počtu prihlasovaných pohľadávok a počtu návrhov na zmenu veriteľa. Odhaľuje tak vývojové trendy v oblasti oddĺženia, technické, či personálne limity pre spracovanie daných agend a takisto predikuje ich budúci vývoj.

Mgr. Adam Sigmund

Reorganizace firem v České republice – probouzení Šípkové Růženky

Prečo je lepšie reorganizovať upadajúcu firmu, ako ju podrobiť konkurzu? A prečo je to lepšie tak pre upadajúcu firmu, jej vlastníkov a štatutárov, ako pre jej veriteľov, a nakoniec aj pre zamestnancov takej firmy? Využívame reorganizáciu pri úpadku českých podnikov dostatočne, alebo sa pohybujeme pod svojimi možnosťami? Je reorganizácia vždy použiteľným univerzálnym riešením, je to jednoduchý proces, alebo má svoje úskalía? Doba je nanajvýš príhodná na zamyslenie sa nad týmito otázkami. Po horúcom lete prichádza aj horúca jeseň a prelom roka. Horúca z pohľadu výziev, ktorým česká ekonomika a jednotlivé české firmy čelia a budú čeliť v rámci celosvetovej hospodárskej recesie, nasledujúcej po viacerých rokoch predchádzajúcej konjunktúry. Hľadáme odpoveď na otázku, či je reorganizácia tým správnym nástrojom, ktorý pomôže vyriešiť situáciu českých firiem, ktoré teraz postihol alebo v najbližšej dobe postihne úpadok.

doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.

JUDr. Václav Bílý, LL.M., Ph.D.

Konsensuální (neformální) restrukturalizace

Článok popisuje neformálnu reštrukturalizáciu strojárenského závodu, ktorý sa dostal do hospodárskych ťažkostí, avšak jeho manažment a vlastníci situáciu nepodcenili, včas problémy zväžili a navrhli veriteľom možné riešenie. Veritelia vec vyhodnotili a vzhľadom na prijateľnosť navrhnutého riešenia začali s dlžníkom a jeho vlastníkom vyjednávať. Hoci pozícia každého veriteľa bola jedinečná, pri rokovaní došlo ku konsenzuálnemu riešeniu, ktoré stálo na štandardoch stabilizačnej dohody. Celá reštrukturalizácia využívala nielen upravené financovanie prevádzky závodu dlžníka, ale aj finančný vstup akcionára, zníženie nákladov a konkrétnych reštrukturalizačných opatrení v rámci prevádzky závodu, najmä dokončovanie niektorých ziskových projektov.

Mgr. Robert Klenka, JUDr. Petra Borkovcová

Vydání dlužnických aktiv věřitelům jako osvěžující alternativa ke zpeněžení v konkursu či klasické prodejní reorganizaci

Článok sa zaoberá úspešne realizovaným núteným vyrovnaním úpadcu – štátneho podniku s jeho veriteľmi, spočívajúcim v tom, že veritelia nadobudli majetkovú účasť v akciovej spoločnosti, do ktorej boli vložené aktíva úpadcu. Cieľom článku je predstaviť nie príliš obvyklú formu reorganizačného riešenia, ktorá nie je nevyhnutne závislá od prílivu nového

kapitálu a ktorá umožňuje veriteľom prevziať opraty nad prevádzkovaním závodu skrachovaného dlžníka v rámci novej spoločnosti nezaťaženej starými dlhmi, pôvodnou vlastníčkou a kapitálovou štruktúrou a súvisiacou históriou dlžníka.

JUDr. Petr Kališ, Ph.D., Mgr. Jiří Prouza

Reorganizace dlužníka a zachování provozu jeho podniku

Reorganizácia je sanačným spôsobom riešenia úpadku dlžníka. Jej cieľom je zabezpečiť pokračovanie prevádzky dlžníkovho podniku prostredníctvom reštrukturalizačných opatrení, aby mohol postupne uspokojovať pohľadávky veriteľov. Ak je reorganizácia úspešná, prináša veriteľom vyššiu mieru uspokojenia, než by získali v konkurze. Ako môže dlžník úspešne vykonať reorganizáciu, vykresľuje tento článok na insolvenčnom prípade textilnej spoločnosti VEBA.

Mgr. Martin Hrodek

Paralelní insolvenční řízení v České republice a v Hongkongu

Jedným z najzaujímavejších prípadov, ktorý sme riešili, bol prípad dvoch konkurzných konaní vedených paralelne v ČR a v Hongkongu. Išlo o realitného developera pôsobiaceho primárne v Česku a jeho dcérsku spoločnosť, z ktorých každý vlastnil menšinový podiel v holdingovej spoločnosti so sídlom v Hongkongu. Majoritný podiel vlastnil hongkongský investor. Holdingová spoločnosť nepriamo vlastnila komerčné nehnuteľnosti v Pekingu, hlavnom meste Čínskej ľudovej republiky. Ako mnohých iných developerov a spoločností podnikajúce v oblasti realít, aj tieto dve spoločnosti postihla globálna finančná kríza v rokoch 2008 – 2010 a následne sa ocitli v úpadku, ktorý riešil český insolvenčný súd.

Mgr. Jiří Tomola, Mgr. Václav Žalud, Mgr. Diana Herdzinová

Přebalená reorganizace v praxi

Nedávno sa skončila kauza reorganizácie internetového predajcu oblečenia Zoot. Reorganizačný plán obsahoval o. i. aj inovatívne právne riešenia transformácie podriadených dlhopisov a ich vysporiadanie v rámci prvej emisie zaknihovaných dlhopisov na českom trhu vydaných v rámci plnenia reorganizačného plánu. Unikátne bolo tiež právne riešenie pohľadávok z komisií a zachovanie zákaznickej základne predajcu vďaka implementácii právnych opatrení v reorganizačnom pláne. Tieto dva prvky boli pritom nevyhnutným predpokladom zachovania prevádzky a úspešného dokončenia procesu reorganizácie internetového predajcu.

Mgr. Tomáš Brožek, LL.M., Mgr. Michal Buchta

Specifika nabývání závodu z majetkové podstaty v konkursu

Článok má za cieľ oboznámiť s vybranými právno-insolvenčnými témami, súvisiacimi s nadobúdaním imania vo forme obchodného podniku z majetkovej podstaty v konkurze, a bližšie rozobrať obvyklé problémy, s ktorými sa kupujúci pri týchto typoch transakcií musí vysporiadať.

Ing. Nikoleta Macinská
kancelária SAK

Vily advokátov na Slovensku na prelome 19. a 20. storočia (5. časť)

Moderna a funkcionalizmus

*Pracovná komisia pre históriu advokácie Slovenskej advokátskej komory systematicky spracúva históriu organizácie a výkonu advokácie na našom území, tiež jej jednotlivé osobnosti, ale aj ďalšie spoločenské, kultúrne a historické súvislosti. Súčasťou činnosti pracovnej komisie je aj pravidelná účasť na konferenciách o histórii advokácie, ktorú každoročne na jeseň organizuje Výbor pre históriu advokácie Českej advokátskej komory. Za Slovensko odznelo niekoľko príspevkov a jeden sa venoval novým trendom v architektúre bývania na Slovensku v prvej polovici 20. storočia. Ponúkame v malej sérii niekoľko pohľadov na vily advokátov na Slovensku od prelomu 19. a 20. storočia **po prvú polovicu 20. storočia.***

XI.

Vila Hynka Hromadu

Vila H. H. – Bratislava, Pod vinicami 19
Tvarožek 1936

*Ďalším pekným príkladom
vzretého modernizmu v Bratislave
je vila advokáta Hynka Hromadu.*

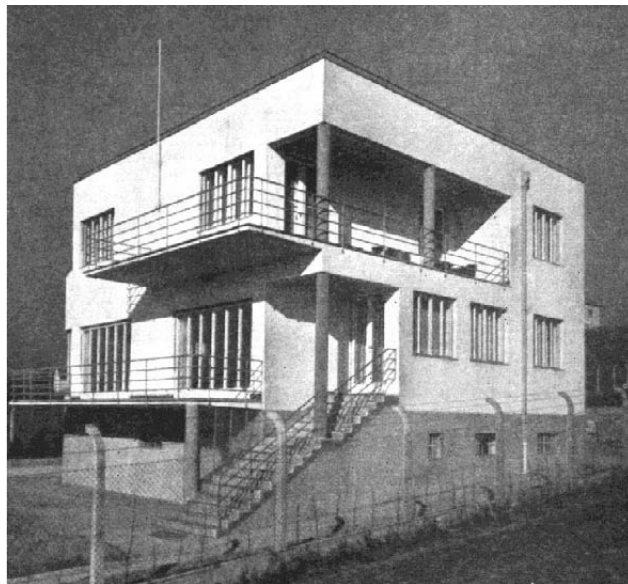
Hynek Hromada sa narodil v roku 1897 v Boršiciach, okres Uherské Hradište. Koncipientskú prax vykonával u Jána Kučeru v Uherskom Hradišti (1923 – 26) a Rudolfa Seidla v Kladne (1926 – 28). Advokátsku skúšku zložil v roku 1925 v Prahe. V máji 1928 sa presťahoval do Bratislavy a od júna do polovice augusta 1928 pôsobil ako osnovník u advokáta Ľudovíta Medveckého v Bratislave, ktorý mal kanceláriu na Palisádach č. 50.¹ Od septembra 1928 sa stal advokátom v Bratislave² a sídlil na Záhradníckej 11a. Zamestnával postupne sedem koncipientov.³ Bol členom republikánskej strany, aktívny bol v poľovníckych spolkoch. Oženil sa s Jitkou, rod. Knoblochovou z Prahy (nar. 1912). Mali štyri deti: Hynka (1935), Jitku (1936), Ivana (1938) a Sylviu (1942). Po narodení druhého dieťaťa sa Hromadovci rozhodli postaviť si rodinnú vilu.

Hynek Hromada sa stal majiteľom pozoruhodnej vily, ktorá bola čoskoro predstavená pre svoje architektonické riešenie a pokrokové technické vymoženosti aj v časopise *Slovenský staviteľ*.⁴ Z článku a fotografií je možné spoznať mnoho podrobností. Z dobovej charakteristiky priam „dýcha“ vhodnosť využitia parcely na záhradu i elegancia vily: „Toto situovanie vyhovuje nielen predpisom príslušnej regulačnej úpravy svahu, ustálenej v terasovitom zastavovaní, ale uvoľnením dolnej časti pozemku a kludnou siluetou budovy s rovnou strechou bez akýchkoľvek nástavkov, príveskov a pod. ukazuje na plné pochopenie intencií a zásad, ktoré regulácia sleduje a prispieva vo veľkej miere k ich zvýšenému uplatneniu.“⁵

Hromadovci si zvolili v tom čase okrajovú časť Bratislavy, záhradnú štvrť Donauleiten na južnom svahu hôr s výhľadom na Dunaj (dnes vilová štvrť pod Machnáčom v blízkosti mosta Lafranconi, Ulica pod vinicami č. 19). Pozemok nadobudol Hynek Hromada v roku 1935. V lokalite boli jednými z prvých stavebníkov Táto oblasť bola v 30-tych rokoch 20. storočia málo zastavaná, pretože ešte stále bol relatívny dostatok voľných plôch na stavanie v bližších horských oblastiach Bratislavy (Hausbergeln, celý svah nad Štefánikovou cestou) a prevládala aj „citový odpor bývania“ blízko cintorína, no bol tu tiež komunikačný problém – veľa serpentínovitých ciest rozdeľujúcich toto územie a spojenie s mestom úzkou Pohradskou cestou.⁶

Vilu pre Hynka Hromadu navrhol architekt Juraj Tvarožek. Ide o funkcionalistický jednoposchodový kubický dom s plo-

Vila HH, 1936 (Slovenský staviteľ č. 7/1937)

Vila HH, 1936 – interiér

vľavo:
Slovenský staviteľ č. 7/1937

vpravo:
BERKA, T. – BAHNA, J. M.:
Vily nad Bratislavou

chou strechou zodpovedajúci predstavám o modernom bývaní na predmestí.⁷ Dom postavený v rokoch 1936 – 1937 je situovaný v hornej časti zvažujúceho sa pozdĺžneho pozemku, aby dlhá slnečná záhrada tvorila ochrannú clonu pred dopravným ruchom. Hlavnou fasádou je otočený nadol ku Karloveskej ceste (vtedy ešte nad pozemkom nevedla dnešná ulica Pod vinicami).⁸ V polozahľbenom suteréne bol byt domovníka, garáž a obslužné vybavenie domu. Na prízemí bol hlavný obytný priestor – jedáleň spojená s obývacou izbou oddelená ľahkou konštrukciou s presklenými vitrínami. Jedáleň mala polkruhový presklený výklenok – jediný dynamickejší prvok exteriéru. Priestor mal veľké francúzske okná na priebežný balkón. Obytné priestory boli na prízemí a na poschodí. V dome bolo inštalované – v Bratislave po prvý raz – teplovzdušné kúrenie. Čerstvo nasatý a ohriaty vzduch sa vháňal do miestností otvormi v stene, automaticky v intervaloch 10 minút cez jeden ústredný mechanický filter.⁹

Dobová kritika ocenila predovšetkým funkčnú dispozíciu, decentný vzhľad a proporčnú vyváženosť. Zároveň ale za nedostatok považovala absenciu ústrednej haly: „Pri skutočne

bohatých dimenziách jednotlivých izieb a miestnosti je napaďné pominutie obvyklej ústrednej haly, ktorú prevedená predsieň, ani po úprave interiéru, nemôže plne nahradiť. Pomocou haly, ktorá skytá toľko rozmanitých možností v dispozícii pôdorysu a interiéru, mohla sa sprístupniť jednak jedáleň priamym spojením s halou a zachovať obývaciu izbu iba pre rodinný život, na strane druhej dosiahnuť bezprostrednejšie spojenie domu so záhradou (prírodou).“¹⁰ Priestraný dom mal úžitkovú plochu izieb 172 m², čo sa vtedy považovalo za čiastočne presahujúci „pojem rodinného domu“.

Hynek Hromada sa dostal do finančných ťažkostí. V roku 1937 nezapltil členský príspevok advokátskej komore a príspevok na koncipienta druhý rok po sebe, jeho dlh dosiahol 2 350 Kč a v roku 1937 bola voči nemu advokátskou komorou navrhnutá exekúcia. V rokoch 1937 až 1939 mal nedoplatky na daniach, ktoré si zabezpečil bratislavský berný úrad záložným právom na nehnuteľnosti. Ďalšie problémy nastali v roku 1939. Po vzniku Slovenského štátu mohol advokáciu vykonávať iba advokát s domovskou príslušnosťou na území Slovenského štátu. Komora vyzývala v roku 1939 všetkých advokátov na preukázanie tejto skutočnosti. Hromada domovskú príslušnosť na Slovensku nemal a požiadal o udelenie výnimky. Dôvodil, že sa narodil v Boršičiach u Velehradu, na Slovensko prišiel 1. 5. 1928, odvtedy žil v Bratislave, a teda mu vznikol nárok na udelenie domovskej príslušnosti v Bratislave. Zároveň uviedol, že o domovskú príslušnosť v Bratislave nepožiadaval, pretože „vzhľadom na celistvé územie býv. Československej republiky nemala táto skutočnosť praktického významu.“ V žiadosti o výnimku uviedol: „Chcem však, vzhľadom na dlhoročný pobyt v Bratislave a taktiež vzhľadom na to, že som tu rodinou a majetkovo viazaný (mám tri deti, najstarší 4 roky, najmladší 1 rok a postavil som si tu rodinný dom) na Slovensku ostať, tým viac, že pochádzam z Moravského Slovenska a tým je také daný môj pomer k Slovensku, ktorý bol vždy veľmi dobrý.“ Žiadosti Hynka Hromadu o udelenie výnimky nebolo vyhovené a zo zoznamu advokátov bol vymazaný k 20. októbru 1939.¹¹ Vilu predal v decembri 1939.

Hynek Hromada bol v októbri 1940 vyhostený z územia Slovenska, stratil všetok majetok na Slovensku. Zapojil sa do

Juraj Tvarožek (1887 – 1966) je jeden z najvýznamnejších slovenských architektov medzivojnového obdobia, pochádzal z Brezovej pod Bradlom z 12 súrodencov. Medzi jeho známe bratislavské diela patrí obytný dom s kinom a kaviarňou Metropol, budova Mestskej sporiteľne, ktorá je jedným z vrcholných diel slovenského funkcionalizmu (od roku 1936 v nej prenajaté priestory Advokátska komora v Bratislave). Riaditeľom sporiteľne v rokoch 1923 – 44 bol jeho brat Tomáš Tvarožek (1892 – 1945), ktorému Juraj naprojektoval vilu s prvkami národného slohu i ľudovej architektúry na dnešnej Tvarožkovej ulici. Je autorom administratívnej budovy pre Slovenskú obilnú spoločnosť na Hlbokej ceste. Budova neskôr slúžila Ústrednému výboru Komunistickej strany Československa, dnes Ministerstvu zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

(Podrobnejšie: Dulla, M. – Moravčíková, H.:
Architektúra Slovenska v 20. storočí)

odboja, pomáhal pri prechodoch hraníc do československého vojska. V apríli 1941 bol v Bratislave Gestapom zatvorený, odvečený do Prahy a tam väznený na Pankráci. V roku 1945 požiadal o zápis do zoznamu advokátov Advokátskej komory v Bratislave, pričom uviedol, že v tom čase prechodne vykonáva advokáciu v Uherskom Hradišti. V matrike advokátov na Slovensku už zapísaný nebol.¹²

Vila dodnes stojí, bola však doplnená dvoma garážami a jej rekonštrukcia poprela pôvodnú architektúru.¹³

Záver

Výnimočné vily potvrdzujú výnimočnosť svojich majiteľov – staviteľov. Títo advokáti mali spoločné, že k výstavbe vily pre bývanie svojej rodiny sa rozhodli v čase vrcholu profesijnej kariéry, rozhodli sa pre bývanie samostatné, v tom čase moderné – priestorné obydlie so záhradou pre jednu rodinu so služobníctvom. Nespájali vilu s priestormi pre advokátsku kanceláriu, čiže súkromný život mali oddelený od pracovného. Projekty si objednali od popredných architektov a vznikli tak jedinečné diela, ktoré si všimla už súdobá odborná verejnosť.

Šlo o advokátov, ktorí naplno žili v prvorepublikovom Československu a „premla“ sa na nich i prostredníctvom nich krása i ťažoba minulého storočia. Osudy advokátov a ich bratislavských vil naznačujú výslnie i farchu jednotlivých etáp života v našej spoločnosti 20. storočia, takmer rok po roku. Naznačujú, ako politická príslušnosť, štátoprávny vývoj, angažovanosť v najvyšších štruktúrach štátu, religiozita, každodenná advokátska prax, presuny v právnických profesiách i fyzické presuny v rámci štátu, rodinné väzby i umelecké väzby a zázemie, sú previazané s ekonomickou i umeleckou stránkou života a tým, čo zostáva. Čo zostáva ako súčasť histórie vo všeobecnosti, histórie osobností v právnickom povolání, no napokon aj celkom hmotne – ako pamiatka umeleckého u funkčného pohľadu na architektúru bývania na našom území. Dokonca zapísaná do zoznamu národných kultúrnych pamiatok.

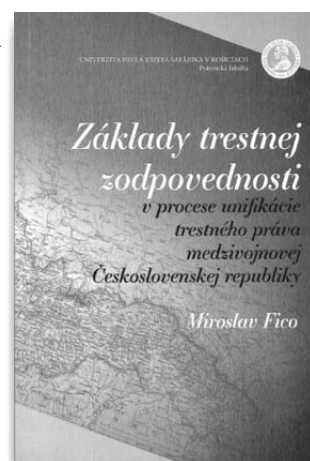
Poznámky

- Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine, osobné veci advokátskeho osnovníka dr. Hynek Hromada, 101/1928/III.
- Matrika advokátov Advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine, zv. 3, s. 184.
- Hynek Hromada zamestnával ako koncipientov: Ján Pauliny-Tóth (1. 4. 1931 – 6. 10. 1933) Pavol Valach (13. 1. 1930 – 22. 8. 1930) Karol Klinovský (od 5. 3. 1931, avšak prax mu komorou uznaná nebola, hoci bol vedený ako koncipient do roku 1934) Miloš Kianička (25. 6. 1931 – 18. 3. 1933) Ján Urválek (od 16. 3. 1933, ale prax mu komora neuznala, hoci bol zapísaný až do roku 1936) Mária Hromadová (27. 6. 1933 – 3. 11. 1938) Václav Chlumský (od 5. 3. 1935) Arpád Balog-Déneš (19. 4. 1938 – 2. 6. 1939) Mária Mikulášová, rod. Turková (16. 6. 1939 – 20. 10. 1939)
- Rodinný dom p. dra H. H. Slovenský staviteľ 7, 1937, s. 14 – 15.
- Tamtiež.
- Tamtiež.
- HRDINA, M.: **Juro Tvarožek, architekt a staviteľ**. Zohor: VirVar 2014, s. 57.
- DULLA, M. – MORAVČÍKOVÁ, H.: **Architektúra Slovenska v 20. storočí**. Bratislava: Slovart, 2002, s. 392.
- Dielo v pozn. 7; dielo v pozn. 7.
Možno opísať ďalšie vnútorné priestory: „*suterén: priestorný byt domovníka, práčovňa, sušiareň, kotoľňa, garáž, pivničné miestnosti; prízemie: kuchyňa s príslušenstvom, obývací izba, jedáleň, izba pána, vstup a vedľajšie miestnosti; prvé poschodie: dve spálne, izba pre hosta, menší kabinet, kúpeľňa a vedľajšie miestnosti*“. Oddelenosť kúrenia od bytu domovníka je zaujímavé aj v súčasnosti: „*Byt domovníka vykurovaný je len pecou, lebo nie je vylúčené snadné prenášanie prípadných nákazlivých chorôb ústredným teplovzdušným kúrením pre viac rodín.*“
- Pozri pozn. 4.
- Matrika advokátov Advokátskej komory v Bratislave, zv. 1., s. 127.
- Advokátska komora v Turčianskom Sv. Martine, osobné veci advokáta dr. Hynek Hromada, 52/1928/II.
- BERKA, T. – BAHNA, J. M.: **Vily nad Bratislavou**. Bratislava: Marenčin PT, 2013, s. 450.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.
doc. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Základy trestnej zodpovednosti v procese unifikácie trestného práva medzivojnovnej Československej republiky

FICO, M.: *Základy trestnej zodpovednosti v procese unifikácie trestného práva medzivojnovnej Československej republiky*. Košice : UPJŠ, 2020, 170 s.

V roku 2020 vydala Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach vedeckú monografiu **JUDr. Miroslava Fica, PhD.** pôsobiaceho na Katedre dejín štátu a práva *Základy trestnej zodpovednosti v procese unifikácie trestného práva medzivojnovnej Československej republiky*. Monografia je rozdelená do dvoch častí, z ktorých prvá sa zaoberá priebehom snáh o unifikáciu trestného práva hmotného v období prvej ČSR a druhá, rozsiahlejšia, konkrétnymi vybranými inštitútmi základov trestnej zodpovednosti. Recenzentmi monografie sú prof. JUDr. PhDr. Tomáš Gábriš, PhD., LL.M., MA a prof. JUDr. Sergej Romža, PhD.

V prvej časti *Pokusy o unifikáciu trestného práva hmotného* autor popisuje a analyzuje na pozadí potreby prekonania právneho dualizmu aj v oblasti trestného práva hmotného (v Čechách zák. č. 117/1852 R. z. o zločinoch, prečinoch a priestupkoch, na Slovensku v niektorých ohľadoch modernejší zák. čl. V/1878 o zločinoch a prečinoch) a úloh ministerstiev spravodlivosti a unifikácie všetky tri etapy unifikácie, ktoré mali vyvrcholiť prijatím jednotného trestného zákona v medzivojnovom unitárnom Československu. Išlo o práce na osnove všeobecnej časti trestného zákona (1921), osnove všeobecnej časti a osobitnej časti trestného zákona (1926) a ich spracovanie do osnovy trestného zákona z roku 1937. Autor predkladá komplexnú analýzu východísk, koncepcie aj obsahu týchto jednotlivých kodifikačných návrhov a ich zlomové momenty. Popisuje priebeh pripomienkovania návrhov (medzi pripomienkovými miestami uvádza i vtedajšie advokátske komory) a pripomína i československé všeprávnické zjazdy, ktoré do kodifikačných prác vstúpili.

Autor okrem iného spomína i účasť na týchto prácach vedených najmä českými profesormi a podiel na nich zo strany profesorov trestného práva pôsobiacich na bratislavskej právnickej fakulte (najmä Albert Milota), ale i Augustína Rátha, Vladimíra Fajnora, či advokátov (napr. Cyril Bařinka, Dušan Halaša, Eduard Rippely, Michal Slávik) alebo Jarmily Veselej, prvej docentky práva v Československu (habilitovala na Karlovej univerzite v odbore československého trestného práva a trestného konania v roku 1928). Autor neopomína ani Ivana Déreera, pôvodne advokáta, ktorý ako minister unifikácie (1921 – 22, 1926) a neskôr spravodlivosti (1934 – 38)

zohral v procesoch československej unifikácie významnú úlohu. Bol presvedčený, že unifikácia práva utuží československú jednotu a prispeje k oslabeniu podpory autonomistických snáh na Slovensku.

Táto časť monografie je prínosná nielen komplexným pohľadom na unifikačné práce v tomto právnom odvetví, z ktorých sú zrejme dobové prístupy ku kodifikácii, ale i tým, že analyzuje a porovnáva výstupy dobovej právnej vedy k jednotlivým návrhom kódexu. Autor označuje za dôvody neúspechu unifikácie napriek výrazným snahám právnej vedy i ministerstiev najmä spoločenské zmeny, ktoré vyústili do rozpadu Československa a im predchádzajúcu hlbokú spoločenskú krízu, ale aj právnické nezhody a politickú nejednotnosť.

Druhá časť monografie *Základy trestnej zodpovednosti (vybrané inštitúty)* sa zaoberá postupne v jednotlivých kapitolách klasifikáciou trestných činov z hľadiska závažnosti, vekovou hranicou trestnej zodpovednosti, pričetnosťou páchatela, zavinením, vývojovými štádiami trestného činu, okolnosťami vylučujúcimi protiprávnosť (nutná obrana a krajná núdza) a omylom. Každá z týchto kapitol približuje najprv uhorskú (aj rakúsku) právnu úpravu, analyzuje jej rozdiely, potom sa zaoberá dobovou rozhodovacou praxou, popisuje prípadne prijaté čiastkové unifikované úpravy (napríklad zák. č. 48/1931 Sb. zák. a nař. o trestnom súdnictve nad mládežou), následne popisuje navrhovanú úpravu v jednotlivých unifikačných výstupoch, no najmä približuje dobovú vedeckú diskusiu a kritiku navrhovaných riešení.

Kým pri klasifikácii trestných činov z hľadiska závažnosti sa nakoniec osnova z roku 1937 vrátila k tradičnej tripartícii, v otázke veku ako okolnosti vylučujúcej trestnú zodpovednosť navrhovala v porovnaní so skoršou uhorskou úpravou odlišné riešenia zohľadňujúce zložitost trestného práva mládeže oproti trestnému právu dospelých. (prof. Kallab, 1920: „*Tu proti štátu nestojí iba individuum so svojím nárokom na uznanie svojej slobody a rovnosti, ale aj rodina so svojím nárokom na uznanie svojej vnútornej autonómie (...)*“ s. 80)

V súvislosti s vývojovými štádiami monografia venuje pozornosť i problematike nespôsobilého pokusu (na absolútne alebo relatívne nespôsobilom predmete, alebo absolútne

alebo relatívne nespôsobilými prostriedkami) a jej uchope-
niu v kodifikačných diskusiách, keď táto nebola v uhorskom
ani rakúskom trestnom zákone priamo riešená. Autor pritom
poukazuje na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu k ne-
spôsobilému pokusu (napr. odmietnutie argumentácie ob-
žalovaných vo veci týkajúcej sa falšovania listiny, ktorá mala
byť predložená súdu ako dôkaz, no podľa obžalovaných ne-
bola sama osebe vhodná na to, aby privodila poškodenie od-
porcu v civilnom spore – Zm I 532/24, č. 1784/1924 Vážny).
V súvislosti s trestaním pokusu vznikla v procese kodifikácie
aj otázka správnosti jeho trestania podľa rovnakých ustanov-
ení, ako by bol trestaný dokonaný trestný čin (dnes § 14
ods. 2 Tr. zák.).

V časti venovanej nutnej obrane sa autor podrobne za-
oberá reflexiou excesu sthenického (prekročenie hraníc nut-
nej obrany z hnevu, pomsty a pod.) a na druhej strane excesu
asthenického (zo strachu, zľaknutia, zmätku a pod.) s násled-
kom beztrestnosti, ktoré boli známe už z čias uhorského
trestného zákona (dnes § 25 ods. 3 Tr. zák.). Podľa kodifi-
kačných osnov vybočenie z medzí nutnej obrany z dôvodu
ospravedlniteľného prekvapenia, alebo rozčúlenia malo
 viesť k beztrestnosti konania, resp., v prípade krajnej núdze
podľa neskoršej osnovy z roku 1937 k mimoriadnemu zmier-
neniu trestu.

Problematika nesúladu páchatel'ovho vnímania alebo
predstavy so skutočnosťou (omyl) bola v uhorskom trest-
nom zákone výslovne upravená (na rozdiel od súčasnosti)
a to tak, že neznalosť alebo výklad trestného zákona nevy-
lučuje, aby bol čin pričítaný; nebolo však možné pričítať sku-
točnosti, ktoré náležia ku skutkovej podstate zločinu alebo
prečinu alebo odôvodňujú jeho ťažšiu pričítateľnosť, ak pá-
chatel' pri spáchaní činu o nich nevedel. Na nedbanlivostné
trestné činy sa toto ustanovenie vzťahovalo iba vtedy, ak nie
je neznalosť uvedených okolností už sama osebe nedbalos-
ťou. Autor problematiku skutkového i právneho omylu ana-
lyzuje poukazujúc na viaceré dobové rozhodnutia najvyš-
šieho súdu (napr. vec, v ktorej mal páchatel' síce vedomosť
o tom, že žalujúca firma bola majiteľkou ochrannej známky
v bývalom Rakúsku, ale nevedel, že po vzniku Českosloven-
ska si vymohla obnovu ochranných známk aj pre oblasť
Československa a domnieval sa, že zápis ochrannej známky
v Československu už platný nie je – KrII.197/22, č. 834/1922
Vážny). Kodifikačné výstupy najprv presadzovali zákonnú
úpravu omylu, neskôr od nej upustili aj s argumentom prof.
Milota, podľa ktorého „*tieto dôsledky vyplývajú z ustanovení
o trestnej vine tak zrejme, že skutočne nie je potrebné, aby bo-
li v zákone priamo vyslovené*“ (s. 147), nakoniec sa však stala
súčasťou dikcie návrhu trestného zákona z roku 1937.

Monografia je založená na mimoriadne širokom spektre
prameňov. Čerpá nielen z archívnych materiálov Národné-
ho archívu v Prahe (najmä fondy ministerstiev spravodlivosti
a unifikácie) a všetkých tlačou vydaných kodifikačných vý-
stupov, ale i z viac než stopäťdesiatich primárne dobových
zdrojov – prác slovenských i českých teoretikov trestného
práva (najmä Albert Milota, Antonín Ráliš, Jaroslav Kallab,
August Miříčka, Vladimír Solnař), obsahuje tri desiatky judi-

kátov Najvyššieho súdu ČSR, má bohatý a inšpiratívny poz-
námkový aparát (viac než štyristo odkazov).

Monografia je vhodne a prehľadne štruktúrovaná, jej ve-
deckosť je založená najmä na komparatívnej metóde, analý-
ze predložených zistení a z nej syntézou získaných záverov.
Z hľadiska odbornej úrovne sú najvýraznejšou časťou venova-
né vekovej hranici trestnej zodpovednosti, vývojovým štá-
diám trestného činu, nutnej obrane a omylu. Monografia je
tak prínosom pre nové vedecké poznanie najmä skúmaním
týchto inštitútov, ale i podrobnou analýzou jednotlivých in-
štitútov z uhorských čias. Je však prínosom aj pre skúmanie
vývoja slovenskej právnej vedy (trestného práva) a jej podie-
lu na unifikácii.

Význam tejto monografie pre dnešnú vedu trestného prá-
va spočíva však aj v tom, že približuje obsah a hĺbku dobovej
vedeckej diskusie, rôzne prístupy k jednotlivým inštitútom
a dobovú judikatúru. Monografia je tak vhodným a pevným
východiskom nielen pre súčasné diskusie o niektorých „več-
ných“ témach základov trestnej zodpovednosti, či ďalšie
vedecké práce, ale i základom pre historický výklad týchto
inštitútov. Môže byť prínosom pre praktizujúceho advokáta,
ktorý sa zaujíma nielen o účinné znenie trestného zákona,
ale aj o vývoj právnej úpravy jednotlivých inštitútov, pozna-
nie ktorého umožňuje ich hlbšie pochopenie.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.

ADVOKÁTI DAVISTI – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

Slovenská advokátska
komora vydala v rámci
svojej edičnej činnosti
zameranej na význam-
né osobnosti sloven-
ského kultúrneho živo-
ta z radov advokátov

knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už
niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advo-
kácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým
obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese:
darina.stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 15. júna 2020

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

V tlačenej podobe je distribuovaný do všetkých advokátskych kancelárií na Slovensku, poslancom NR SR, na súdy a ďalšie inštitúcie.

V elektronickej podobe je zasielaný advokátom s pozastavenou činnosťou, ako aj budúcim advokátom – advokátskym koncipientom.

Mesačný náklad je 5 000 ks, spolu s elektronickej podobou **zasahuje takmer 8 000 osôb**. Z marketingového hľadiska je *Bulletin slovenskej advokácie* **najväčším právnickým médiom s dobre definovanou cieľovou skupinou**.

Špecifikácia

Periodicita: mesačník (8 čísel + 2 dvojčísla)

Náklad: mesačne 5 000 ks výtlačkov + 3 000 ks zasielaných elektronickej

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 1 000 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 400 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,15 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 17 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého účelom

je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku, má jednotnú úpravu a rozmer štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK – zadarmo

Riadková inzercia sa neuvěřňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy sa informujte na ondrisova@sak.sk alebo telefonicky: **02 204 227 28**.

Podklady

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre:**

nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok.

Materiál na vkladajú inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Osmina strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 400 eur
cmyk 800 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 400 eur
cmyk 800 eur

